

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1965 | ΑΡ. 25

ΔΥΣΦΗΜΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΒΑΛΛΕΤΑΙ

Τὸ Κράτος εἶναι μορφή κοινωνικῆς συμβιώσεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας τὸ ἄτομον πραγματοποιεῖ καὶ ἀξιοποιεῖ τὰς ἰκανότητάς του καὶ περικόπτει, τιθασσεύμενον ὑπὸ τῆς ἰσχύος του, πᾶσαν ἐκδήλωσιν κακῆς θελήσεως. Ἔχει διὰ τοῦτο ἀποστολὴν θετικὴν καὶ χρησιμὴν ἢ ὁποία μάλιστα προσλαμβάνει χαρακτηριστῆρα ἱερόν, ὅταν χρησιμοποιῆται ἡ δύναμις του πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἀπληστία δυνάμεως καὶ τὸ θέλητρον τῆς ἐξουσίας κατακυριεύει συχνότατα τοὺς ἡγέτας του· καὶ ὁδηγεῖται οὕτω εἰς ἐκτροπὰς, πού παραμορφώνουν καὶ κατασκιάζουν τὴν θετικὴν του ἀποστολὴν. Καὶ ἀπὸ τὴν κατάχρησιν αὐτὴν τῆς ηὔξημένης δυνάμεώς του ἀπέβη ἐνίοτε κακοποιόν. Ὡς ὅταν κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὁ Σωκράτης, ὁ Φωκίων, οἱ δέκα ἐν Ἀργινοῦσαις νικηταὶ στρατηγοὶ καὶ ὁ Κολοκοτρώνης. Καὶ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ Πιλάτου εἰς ἀτιμωτικὰς βασάνους καὶ τελικῶς ἐσταυρώθη ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

**

Ἡ μορφή τῆς ἐξουσίας ἀποβαίνει εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς εἰδεχθῆς καὶ ἀποκρουστικῆ. Μὲ ἀποτέλεσμα ν' ἀτονῇ ἐντὸς τῶν συνειδήσεων ὁ ὀφειλόμενος πρὸς τὸ Κράτος σεβασμὸς, πού εἶναι τόσο ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὴν ἀποστολὴν του. Καὶ ὁ κλονισμὸς αὐτὸς ἀποβαίνει βαρύτερος καὶ ἐπισημαίνει ἐπερχόμενα δεινὰ, ὅταν κακοποιῆται ἐμφανῶς ἢ ἀλήθεια καὶ διαστρεβλοῦται καταφάρως τὸ δίκαιον.

Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητος

ἡ τελευταία ἐκδήλωσις τοῦ Κράτους ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν, ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει τοῦ Ἔθνους ἐπέτυχε νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν κυρίαρχον σῆμά του, διὰ τῆς ἀντορθοδόξου Βαυαρικῆς Ἀντιβασιλείας. Ἡ στάσις αὐτή, ὅχι μόνον δὲν εἶναι ἡ ἐμπρέπουσα, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἠθικῆ. Διότι δυσφημεῖται βαρέως καὶ βάλλεται σκληρῶς ἡ Ἐκκλησία. Καὶ τοῦτο, διότι ἐφήρμοσεν, ἀκριβῶς καὶ εἰς πάσας τὰς λεπτομερείας, τὴν ἐκδηλωθεῖσαν διὰ τῆς Ὑπουργικῆς Πράξεως βούλησιν τοῦ Κράτους κατόπιν προηγηθείσης κοινῆς συμφωνίας.

**

Εἶναι ἀληθῶς ἄκρως ἀποκαρδιωτικὸν τὸ φαινόμενον. Καὶ ἐπιβάλλει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν κατοχύρωσιν τῆς ἀνεξαρτησίας της, ἐν τῷ πεδίῳ τῆς καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως. Ἄλλ' ἄς εὐφημῶμεν, τό γε νῦν. Καὶ ἄς εὐχόμεθα νὰ ἐπικρατήσῃ πνεῦμα συνέσεως, κατανοουμένου πλήρως ὅτι εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ ἄσκησις βίας καὶ ἐξαναγκασμοῦ πρὸς τὴν Μητέρα καὶ Τροφὸν τοῦ Ἔθνους Ἐκκλησίαν. Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἀπέδειξε πάντοτε ἐμπράκτως, ὅτι ἔχει ὑψηλὴν συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς της καὶ τοῦ χρέους της ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους. Καὶ ἡ ὁποία δὲν θὰ παύσῃ διαθέτουσα τὰς δημιουργικὰς της δυνάμεις διὰ τὴν ἠθικὴν του ἀναγέννησιν. Μὲ ἄξιον λάβαρόν της τὴν ἐπιταγὴν τοῦ Θεοῦ της Ἰδρυτοῦ. «Τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». Καὶ ὅχι «καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Καίσαρι», ὅπως δυστυχῶς ἐπιχειρεῖται σήμερον.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΟΙ ΙΕΡΑΡΧΑΙ*

Ὁ σάλος τῶν ἡμερῶν αὐτῶν περὶ τὴν Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς παρὰ τῶν Ἱεραρχῶν ἀνυπακοῆς πρὸς ἀποφάσεις τῆς Πολιτείας, φέρει, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, εἰς τὸ μέσον θέμα τὸ ὁποῖον ἰδιαιτέρως συγκινεῖ τὴν κοινὴν γνώμην, τρέφουσαν ἔντονον εὐαισθησίαν πρὸς τὰ συνδεόμενα μὲ τὸ θρησκευτικὸν τῆς συναίσθημα.

Καὶ ὅ,τι μὲν ἀφορᾷ εἰς τὰς εὐθύναις τῶν Ἱεραρχῶν, ἐπιτυχῶς ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἑνώσεως Κέντρου Γ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος εἰς τὰς γνωστὰς δηλώσεις του, ἔταμε τὸ λόγον τῆς ἀληθείας, ἀπέδωσε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, καὶ ὑπέδειξε τὴν μόνην ὀρθὴν ἀκολουθητέαν πολιτικὴν. Μένει ὁμως νὰ ἐξετασθῇ τὸ θέμα ἀπὸ πλευρᾶς κινήτρων, ἢ μᾶλλον τῶν πραγματικῶν κινήτρων τοῦ σάλου τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἀκριβέστερον τῆς μερίδος ἐκείνης τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι καλοπροαιρέτως καὶ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀνησυχοῦν. Ἡ ὑπαρξὶς τοιαύτης μερίδος, ἀπροσποητῶς ἀνησυχούσης, εἶναι σημεῖον εὐχάριστον. Καὶ ἀκριβῶς, εὐχάριστον εἰς βαθμὸν κατὰ λόγον εὐθὺν πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸν ὄγκον τῶν θορυβηθέντων ἐλλικρινῶς.

* *

Εἰς μίαν ἐποχὴν ὑλιστικῆς παντοκρατορίας, εἶναι παρήγορον νὰ ὑφίστανται πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ ἐνδιαφέροντα εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας καὶ νὰ τὰς ὠθοῦν εἰς ἰδεολογικὰς κινητοποιήσεις, τεινούσας ὄχι εἰς τὴν ἐξόντωση τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ὑλιστικῆς τεχνοκρατίας, ἀλλὰ εἰς τὴν πλαισίωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐδραίωσιν των ἐπὶ τῶν ὀρθῶν βάθρων, ἵνα μὴ ταῦτα ἀποβοῦν «φτερὰ μερμηγκιῶν» διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἐρωτῶμεν : Αὐτὴν τὴν ἐρμηνείαν δεόν νὰ δώσωμεν εἰς τὰς ἀσχημίας τῆς μερίδος ἐκείνης τῶν λεγομένων πιστῶν, καὶ δὴ ζηλωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπηθανατίστησαν ἀπὸ τὸν φακὸν τῶν ρεπόρτερ εἰς ἐκδηλωτικὰς τῆς εὐλαβείας των «μουντζες» πρὸς Ἱεράρχας καὶ ἄλλους κληρικούς ;

* *

Ἄτυχῶς, φοβούμεθα ὅτι ὁ ἐκτραχηλισμὸς τῶν ὀλίγων, ἀληθῶς, πλὴν λίαν θορυβοποιῶν «πιστῶν», δὲν προήλθεν ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν «ἀνταρσίαν» τῶν Ἱεραρχῶν. Θρησκευτικαὶ ὀργανώσεις, καλοπροαίρετοι ἢ μὴ, ἀλλὰ καὶ μεμονωμένοι κληρικοί, ἐλασνόμενοι ἢ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν των ἐρμηνείαν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ἀπόψεων, ἢ καὶ ἀπὸ προσωπικὰς φιλοδοξίας, ἀπὸ μακροῦ σκανδαλίζου

* Τὸ παρῶν ἄρθρον τοῦ τέως ὑπουργοῦ κ. Ἀνδρέου Κοκκέβη ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα «ΑΝΕΝΔΟΤΟΣ» τὴν 1 Δεκεμβρίου 1965, ὁπόθεν ἀναδημοσιεύεται.

τοὺς ἀπλοϊκοὺς φανατικῶς θρησκευόντας καὶ δὲν παύουν ἀπειλοῦντες συναγεμῶν ἐναντίον τῆς Διοικήσεως Ἐκκλησίας εἰς ἣν περιπτώσιν τολμήσῃ αὕτη νὰ μὴ συμμορφωθῇ, ὄχι πρὸς τῆς Πολιτείας τοὺς Νόμους, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἰδικὰς των θεοπνεύστους—κατ' ἀποκλειστικότητα—ὑποδείξεις. Εἶναι ἀπολύτως βέβαιον καὶ οὐδεμίαν ἄφησαν περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐντύπωσιν, ὅτι εἰς ὁμοίαις ἀσχημοσύνας θὰ προέβαινον καὶ εἰς ἣν περιπτώσιν εἶχε λάβει ἰσχὺν νόμου ἐν τῇ Βουλῇ ἢ Πρᾶξις τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ κατόπιν ἐγένετο ἡ ἐκλογή τῶν Μητροπολιτῶν. Δὲν εἶναι, λοιπόν, ἡ παράβασις ἀποφάσεων τῆς Πολιτείας ἐκ μέρους τῶν Ἱεραρχῶν, ποῦ «κατηγανάκτησε» τοὺς ζηλωτὰς. Εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ ἐκλογή, τὴν ὁποίαν «ζηλωτικῶς δικαίῳ» ἐπεθύμουν διάφορον. Δὲν κατεσιγάσθη δὲ ὁ ζήλος των ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας οὔτε ἀπὸ τὸ σπάνιον, ἂν μὴ μοναδικόν, γεγονός τῆς ἀναδείξεως εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης τῶν, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἀρίστων κληρικῶν μας. Ἴσως μάλιστα τὸ γεγονός αὐτό, ἀφαιροῦν ἐπιχειρήματα, νὰ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκρηκτικώτερον ἐμφάνισιν των.

* *

Γεννᾶται, λοιπόν, τὸ ἐρώτημα : Εἶναι πράγματι φίλοι τῆς Ἐκκλησίας οἱ κινουντες τοὺς κινουμένους, οἱ PER MARE PER TERRA ἀγωνιζόμενοι νὰ πείσουν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἱεραρχῶν, κατὰ πᾶσαν λογικὴν ἀμεσώτερον ἐνδιαφερομένων διὰ τὰ τοῦ οἴκου των, ἀποτελεῖ ἀπειλὴν διὰ τὰ «ὄσια καὶ τὰ ἱερά» τῆς Θρησκείας μας ; Ἄς δεχθῶμεν, πρὸς χάριν των, ὅτι εἶναι πράγματι φίλοι τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ τοὺς ἐρωτήσωμεν καὶ πάλιν : Καθυβρίζοντες, διαπομπέοντες, διασύροντες τοὺς Ἱεράρχας, βλέποντες παντοῦ ἀνύπαρκτα ἀνομήματα ἢ μεγαλοποιούντες καὶ γενικεύοντες πιθανὰς ἐξαιρέσεις—ποῦ παντοῦ καὶ πάντοτε ὑπάρχουν—συντελοῦν αὐτοί, ἀναρμοδιώτεροι κατὰ κανόνα τῶν Ἱεραρχῶν, εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τοῦ λαοῦ ; Ποῖος πιστὸς δὲν θὰ ἐτρέπετο μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας ἐὰν ἐπίστευεν ὡς ἀληθῆ τὰ ὅσα καταμαρτυροῦν εἰς βάρος ἐκείνων ποῦ τὴν ἐκπροσωποῦν ; Τί ἀνάγκην ἔχει ἡ Ἐκκλησία ἐχθρῶν, ἐὰν τοιοῦτους ἔχη φίλους ;

* *

Δὲν ἐπιθυμοῦμεν, οὔτε εἴμεθα ἀρμόδιοι, νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ κίνητρα, μολοντί δὲν εἶναι ταῦτα ὅσον κεκαλυμμένα νομίζουσι οἱ πρωτεργάται των. Ἄνθρωποι θρησκευόμενοι καὶ μὴ ἀναγνωρίζοντες παντοδυναμίαν εἰς τὴν ὕλην, δὲν εἶναι νοητὸν νὰ

ἐπικροτοῦν παρομοίᾳ δολιοφθοράς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν, ἔστω καὶ ἐὰν τὰ ἐκτελεστικά ὄργανα τῆς δολιοφθοράς εἶναι καλοπροαίρετα καὶ δὲν ἔχουν ἐπίγνωνσιν ταύτης.

Θὰ ἦτο καθησυχαστικὴ τῆς ἀνησυχίας των καὶ πειστικωτέρα ἄλλων ἐπιχειρημάτων, διὰ τὴν πορείαν τῶν τῆς Ἐκκλησίας, μία ἀντικειμενικὴ θεώρησις τῶν ὑπὸ τοῦ Κλήρου γενικῶς καὶ ὑπὸ τῶν Ἱεραρχῶν εἰδικώτερον ἐπιτελουμένων τώρα, ἐν συγκρίσει πρὸς παλαιότερας ἐποχάς, τὰς ὁποίας νοσταλγοῦν οἱ ἐκάστοτε θορυβούντες. Μὴ ὄντες ἀρμόδιοι νὰ κρίνωμεν τὸ ἐπιστημονικὸν θεολογικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἐπίπεδον τῶν Ἱεραρχῶν μας, μολονότι ἀφθονοῦν, ὅσον ποτὲ ἄλλοτε, δείγματα καὶ τοιαύτης ἐπιδόσεως, μολονότι τὰ κατὰ δεκάδας χιλιάδων Κατηχητικὰ Σχολεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία μας δίδει τὴν μάχην τῆς ἠθικῆς περιφρουρήσεως ἑκατομμυρίων Ἑλληνοπαίδων, δὲν ἐνθυμούμεθα νὰ ὑπῆρχον εἰς παλαιότερας ἐποχάς, καὶ πολλὰ ἄλλα «μολονότι», θὰ ἀσχοληθῶμεν διὰ βραχέων μὲ τὴν κοινωνικὴν δραστηριότητα τῶν Ἱεραρχῶν μας καὶ δὴ εἰς τὸν τομέα τῆς προνοίας, εἰς τὸν ὁποῖον δυνατὸν νὰ ἔχωμεν κάποιαν ἀρμοδιότητα.

* *

Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι αἰσθήματα θαυμασμοῦ θὰ προεκάλεῖ ἡ δραστηριότης τῶν Ἱεραρχῶν εἰς τὸν τομέα τῆς προνοίας καὶ τῆς φιλαλληλίας, ἐὰν, καλῶς πράττοντες, δὲν ἀπέφυγον τὴν προβολὴν καὶ τὸν δημόσιον ἔπαινον ἐπὶ τῶν ἐπιτευγμάτων των. Ἄς εἴπωμεν, λοιπόν, ἡμεῖς, προσφάτως, διαχειρισθέντες παρεμφερεῖς κρατικὰς ἀρμοδιότητας, ὅτι μένομεν ἑκθαμβοὶ πρὸ τοῦ ἔργου των. Δὲν ὑπάρχει Μητρόπολις εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ λειτουργοῦν, περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα, ἰδρύματα προνοίας: Ὁρφανοτροφεῖα, Οἰκοτροφεῖα νέων καὶ νεανίδων ἐργαζομένων ἢ σπουδαζόντων, Γηροκομεῖα, Γενικὰ Ἀσυλὰ, Ἀσυλὰ Ἀνιάτων, Πτωχοκομεῖα, Ἐθνικοὶ Παιδικοὶ Σταθμοί, Σύλλογοι προστασίας ἀποφυλακισμένων, σχολεῖα κωφαλάλων, Χριστιανικαὶ Ἐστῖαι καὶ κατὰ χιλιάδας ἀριθμούμενα Φιλόπτωχα Ταμεῖα. Γενικῶς, εἰς ἕνα τῶν ἀνθρώπινων, τῶν σημαντικῶν τομέα, ἡ ἐπιτέλεις ἀπλῶς τοῦ καθήκοντος ἐκ μέρους τῶν ὀργάνων τῆς Πολιτείας, δὲν εἶναι ἀρκετὴ, διότι τὸ εἶδος τῶν ὑπηρεσιῶν ἀπαιτεῖ κάτι περισσότερο τοῦ καθήκοντος, δηλαδὴ πραγματικὴν ἀφοσίωσιν, αὐταπάρνησιν

καὶ χριστιανικὴν ἀγάπην ἄνευ ὀρίων, ἀλτρουισμόν καὶ σκοπὸν ζωῆς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ τῶν ἀξίων Ἱεραρχῶν της, οὐδέποτε μέχρι σήμερον εὐρέθη εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον. Εἶναι ἀπόδοσις ὀφειλομένης τιμῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μας, ἡ ἀναγνώρισις τῶν ὑπηρεσιῶν της.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω, ἐλάχιστα ἐναντι τῶν πραγματοποιουμένων, δεόν νὰ προστεθῇ ἡ συμπαράστασις τῶν Ἱεραρχῶν μας ὡς Προέδρων Συμβουλίων ἀπειραριθμῶν κρατικῶν καὶ ἡμικρατικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἄλλη, ἡ μόνιμος, ἡ αὐτονόητος δι' ἕνα Ἱεράρχην, ἡ περισσότερον χριστιανικὴ, λόγῳ τοῦ ὅτι γίνεται ἐν κρυπτῷ καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου ὑστερήματος, φιλανθρωπία πρὸς προσφεύγοντα εἰς τὴν πατρικὴν των εὐσπλαγχνίαν ἐνδεῆ ἄτομα, ἡ ὁποία καὶ ἐν πολλοῖς ἀπορροφᾷ τὸ ἀτομικὸν των βαλάντιον, διὰ τὸν λόγον τοῦτον κυρίως ὑφιστάμενον, ἀλλὰ καὶ σκανδαλίζον τοὺς ἀσπόνδους φίλους τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἴσως θὰ τὸ προετίμων ἀνυπαρκτον, διὰ νὰ μὴ δύναται ὁ Ἱεράρχης νὰ προσφέρῃ πρὸς τὸν πάσχοντα πλησίον του τὴν μικρὰν καὶ ταπεινὴν εὐλογίαν του, ὥστε νὰ διαπύμπευθῇ ἡ σκληρότης καὶ ἡ ἀδιαφορία του πρὸς τὸν ἀνθρώπινον πόνον.

* *

Ἐν κατακλείδι, ἄς ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι μερὶς τοῦ λαοῦ ἀνέκαθεν ἠῤῥεσκετο νὰ ἀναζητῇ μικρὰ ἢ μεγάλα σκάνδαλα εἰς τὸν κύκλον τῶν κληρικῶν. Ὅπου δὲν τὰ ἀνεκάλυπτε, τὰ ἐδημιούργει διὰ τῆς φαντασίας της. Ὅπου ἀνεκάλυπτε τὸ παραμικρόν, οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον εἰς τὸ ράσο. Ὡς χιονοστιβάς, ὄγκουμένη κατὰ τὴν κατολίσθησίν της, ἐμεγαλοποιεῖτο τὸ ἀνακαλυφθέν, μέχρις οὗ ἡ φήμη του ἐγένετο ἀνέκδοτον, θρυλός... ἱστορία τοῦ Κλήρου.

Ἀφήσαμεν ὡς τελευταίαν τὴν περίπτωσιν τοῦ σκοπίμου καὶ προγραμματισμένου διασυρμοῦ τῶν Ἱεραρχῶν μας, ὡς φορέων τῆς Χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας καὶ τοῦ συντηρητικοῦ πνεύματος. Ἄλλωστε, αὐτὸ εἶναι «ἀπὸ τὰ πρῶτα γράμματα» πού ἀπ' αἰῶνων διδάσκουν εἰς τοὺς ἐκπαιδευομένους ὡς διαφωτιστὰς τῆς κοινῆς γνώμης, ἀντίθετοι κοσμοθεωρία. Οὔτε αὐτὴ ἡ διαπίστωσις εἶναι ἱκανὴ νὰ κατασιγάσῃ τὰς ἀνησυχίας τῶν ἀγανακτημένων «φίλων» τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐχθρῶν τῶν Ἱεραρχῶν;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΚΚΕΒΗΣ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

Κατωτέρω συνεχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τῶν βιογραφικῶν σημειωμάτων τῶν νέων Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν. Τὰ βιογραφικὰ σημειώματα τῶν ὑπολοίπων νεοεκλεγέντων Ἀρχιερέων θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

Βιογραφικὸν σημείωμα

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων κ. Ἀλεξάνδρου

Ἐγεννήθη ἐν Ἀμισῷ τοῦ Πόντου τὸ 1907 ἐξ εὐσεβῶν γονέων καὶ ἱερατικοῦ γένους. Τὰς Θεολογικὰς σπουδὰς διήκουσεν ἐν τῇ Γεραρᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τὸ 1937 ἀριστεύσας, φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ διακόνου ἀπὸ τοῦ 1936, ἐξέμαθε δὲ καὶ ὀμιλεῖ τὴν ἰταλικήν, γαλλικὴν καὶ τουρκικὴν καὶ ἰδιαίτερος ἐπεδόθη εἰς τὴν ὀμιλητικὴν, κατηχητικὴν καὶ ἐξομολογητικὴν. Ἐξέδωκε περὶ τὰς εἴκοσι μελέτας, ἰδίαις δαπάναις. Ἐπὶ σειρὰν πολλῶν ἐτῶν (1940—1965), ἀρθογραφεῖ εἰς ἐφημερίδας καὶ χριστιανικὰ περιοδικὰ ἐπωνύμως ἢ καὶ μετὰ ψευδωνύμων.

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξέδιδε τὸ περιοδικὸν «Φῶς» πρὸς οἰκοδομὴν τῶν πιστῶν ἐπὶ ἑννέα συνεχῆ ἔτη, ἧτοι ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1947 μέχρις 6 Σεπτεμβρίου 1955, ὅτε ἡ ἔκδοσις διεκόπη λόγῳ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἰδιοκτήτου τυπογραφείου του κατὰ τοὺς γνωστὸς τουρκικοὺς βανδαλισμούς. Ἐκείνη ἀπὸ τοῦ 1952 μέχρι τοῦ 1955 (6 Σεπτεμβρίου) παραλλήλως πρὸς τὸ «Φῶς» ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν καὶ τὸ περιοδικὸν «Παιδικὸ Φῶς» διὰ τὸν φρονηματισμὸν τῶν Χριστιανοπαίδων. Ἀμφότερα τὰ περιοδικὰ ἔτυχον ἀρίστης ὑποδοχῆς ὑπὸ τε τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος, ὡς λίαν ἐποικοδομητικὰ καὶ ἐπαγωγὰ.

Ἐπηρέτησε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς διάφορα διακονήματα. Ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βενιαμὶν ἀπεστάλη ἐπὶ εἰδικῇ ἀποστολῇ τὸ 1938 εἰς Γαλάτσι τῆς Ρουμανίας πρὸς διοργανώσιν τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς παροικίας καὶ ὡς καθηγητῆς, διοργανώσας ἐκεῖ τὰ Κατηχητικά, ἀγνωστα τότε ἐν Ρουμανίᾳ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου καὶ ἐπὶ σειρὰν πολλῶν ἐτῶν διετέλεσε τακτικὸν μέλος τῆς Κεντρικῆς Πατριαρχικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς (Κ.Π.Ε.Ε.) διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἠξιώθη διακριτικῶν Πατριαρχικῶν πιττακίων ὑπὸ τῶν Παναγιωτάτων Οἰκ. Πατριαρχῶν Βενιαμίν, Μαξίμου, ὅστις εἶναι καὶ πνευματικὸς του Πατῆρ. Μεγάλῃ δὲ τιμῇ τῷ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Μαξίμου, χειροθετήσαντος αὐτόν, ἰδίαις χερσὶ, πνευματικὸν τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως τὸ 1946. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας τῷ ἀνέθηκε τὴν εὐθύνην τῆς διοργανώσεως τῶν Κατηχητικῶν τῆς Κων/πόλεως καὶ ἐν συνεχείᾳ προσέλαβεν αὐτόν εἰς τὴν

διεύθυνσιν τῆς Πνευματικῆς Διακονίας διὰ τὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς μελήματα καὶ πνευματικὰς ὑποθέσεις. Εἰς τὴν Κων/πολιν εἰργάσθη εἰς δύο κυρίως ἐνορίας ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος, ἱεροκήρυξ, ἐξομολόγος καὶ κατηχητῆς ἐπὶ 18 ἔτη, πρωτοστατήσας εἰς τὴν ριζικὴν ἐπισκευὴν τῶν δύο Ναῶν ἐν οἷς ἱεράτευσε, εἰς τοὺς Δώδεκα Ἀποστόλους καὶ εἰς Ἅγιον Ἰωάννην Ἀντιγόνης ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἀπὸ τῆς 1 Νοεμβρίου 1955 ἐξηναγκάσθη ὡς Ἕλλην πολίτης νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Κων/πολιν, ἐξορισθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων. Εὐθύς μετὰ τὴν ἀφίξίν του εἰς τὴν Μητέρα Πατρίδα, ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Θεσ/νίκης, ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1955 μέχρι 30 Μαΐου 1958, ὡς Προϊστάμενος καὶ ἱεροκήρυξ τοῦ Πολιούχου Ἁγίου Δημητρίου. Τὰ ἐπ' ἀμβωνος κηρύγματα (1955—1958) μετεδίδοντο καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Ραδιο-

Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλέξανδρος

φωνικού Σταθμοῦ Ἐνόπλων Δυνάμεων Β. Ἑλλάδος.

Ὑπὸ τοῦ αἰοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, συναινέσει τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, μετεκλήθη τὸν Ἰούνιον 1958 καὶ ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ παρὰ τῇ Δ/σει Θρησκευτικῆς Διαφωτίσεως καὶ Τύπου καὶ ἔκτοτε (1958-1965) διηύθυνεν ὑπευθύνως τὰ περιοδικὰ τῆς Ἀπ. Διακονίας: Τὸ «Χαρούμενο Σπίτι», τὰ «Χαρούμενα Παιδιά» καὶ συντάσσει τὰ κηρύγματα τῆς «Φωνῆς Κυρίου» ἀπὸ τοῦ ἔτους 1960 καὶ ἐντεῦθεν μετὰ τῶν συμπαραμορτουσῶν ποικίλων ἐργασιῶν τῶν ἐντύπων τούτων. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἀπ. Διακονίᾳ ὑπηρεσίαν του ἐξέδωκε πέντε βιβλία κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν (ἐν συνόλῳ εἴκοσιν ἔργα), ὡς καὶ αὐτοτελεῖς μελέτας εἰς περιοδικὰ: Σχεδιαγράμματα εἰς τὰ Εὐαγγέλια καὶ τοὺς Ἀποστόλους, Προετοιμασία διὰ τὸν γάμον, Ἡ Μητέρα, Γράμματα πρὸς τὸν Ἀγρότην, Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας (Πρακτικὴ μελέτη περὶ Ἐκκλησιασμοῦ), Γονεῖς καὶ Παιδιά καὶ ἄλλα. Ἐπίσης τυγχάνει συνεργάτης τῆς Θρησκευτικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας καὶ τακτικὸς συντάκτης τῆς Παγκ. Ἐγκυκλοπαιδείας Πάπυρος-Λαρούς.

Προέτι ἐτακτοποίησε τὴν ἐπὶ δεκαετίαν ὄλην ἀνώμαλον λειτουργίαν τῆς ἐνορίας Ἁγίου Χαράλαμπος Ἰλισίων (ὄπισθεν Χίλτων) καὶ δέον τοῦτο νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὰ διοικητικά του προσόντα. Τὸν ναὸν τοῦτον ἀπέσπασε κατόπιν τριετῶν μέχρις Ἀρείου Πάγου (δὺς) δικαστικῶν ἀγώνων ἀπὸ τὸ Σωματεῖον, ὅπερ διεξεδίκει τὴν κυριότητα καὶ νομὴν. Σήμερον δὲ μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἐκκαθάρισιν γοργῶ τῷ βήματι ποχωρεῖ ἢ ἀποπεράτωσις τοῦ Ἱ. Ναοῦ πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ξυλίνου παρεκκλήσιου. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἱεράτευσεν ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι σήμερον, κηρύττων ἀνελλιπῶς καθ' ἑκάστην Κυριακὴν καὶ διευθύνων ἐπιτυχῶς τὴν ἐνορίαν.

Βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου κ. Δωρόθεου

Ὁ Σύρου Δωρόθεος ἐγεννήθη ἐν Μυκόνῳ τὸ ἔτος 1913, ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακὰς του σπουδὰς ἐν Σύρῳ, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν Ἀθηνῶν, ἀφ' ἧς ἀπεφοίτησε τὸ ἔτος 1937.

Ἐχειροτονήθη διάκονος εἰς Σῦρον ὑπὸ τοῦ αἰμνήστου Μητροπολίτου Σύρου Φιλαρέτου κατὰ τὸ ἔτος 1934, μέχρι δὲ 1940 διετέλεσεν διάκονος τοῦ Ἁγίου Σώστη Ἀθηνῶν (Λεωφόρος Συγγοῦ). Κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος προήχθη εἰς ἀρχιμανδρίτην καὶ διωρίσθη ἱεροκέρυξ τῆς Μητροπόλεως Σύρου.

Ὡς ἱεροκέρυξ τῆς Μητροπόλεως Σύρου, λόγῳ τῶν ἐθνικῶν κηρυγμάτων του, ὑπέπεσε εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Ἱταλῶν κατακτητῶν. Ὁ δὲ αἰμνήστος Μητροπολίτης Σύρου Φιλάρετος τὸν διώρισε διὰ τοῦτο κατὰ τὸ ἔτος 1942 ἡγούμενον τῆς Μονῆς Τουρλιανῆς Ἄνω Μερᾶς Μυκόνου.

Διὰ τῆς τοποθετήσεώς του ταύτης διέφυγε τῆς

Ὁ Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος

προσοχῆς τῶν κατακτητῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου εὔρεν ἀνοικτὸν πεδῖον γονίμου κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς δράσεως.

Ὡς ἡγούμενος τῆς ὡς ἄνω Μονῆς καὶ ὡς ἱεροκέρυξ τῆς Μητροπόλεως Σύρου ἔδρασε ποικιλοτρόπως: Ἀπέκτησε ἐπαφὴν καὶ σύνδεσμον μετὰ τὸ Στρατηγεῖον Μέσης Ἀνατολῆς παρέχων πᾶσαν ἀρωγὴν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τοῦτο. Ἕλληνες δὲ καὶ Ἄγγλοι Κομμάντος εὔρισκον καταφύγιον καὶ πᾶσαν περίθαλψιν εἰς τὴν Μονὴν Τουρλιανῆς.

Μετὰ τὴν ἀνακωχὴν τῶν Ἱταλῶν καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν νήσων Κυκλάδων ἐβοήθησεν προσωπικῶς καὶ δι' ὄλων τῶν μέσων, τὰ ὅποια διέθετεν ἡ Μονή, τοὺς Ἕλληνας κομμάντος εἰς ἐπιχείρησιν ἐναντίον τῶν εἰς τὴν Χώραν τῆς Μυκόνου ἐγκατεστημένων Γερμανῶν. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς καὶ παρ' ὅλους τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους διέτρεχεν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν, δὲν ἐγκατέλειπε τὰς προσφιλεῖς νήσους τῆς Μητροπόλεώς του. Καὶ εὔρισκετο ἀδιαλείπτως πα-

ρά τὸ πλευρὸν τοῦ Λαοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγωνιστικῶν ἐπάλλεων, ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ καὶ τὴν ζωὴν του διὰ τὴν Πίστιν καὶ Πατρίδα.

Ἐφυγάδευσεν ἐπίσης εἰς Μέσσην Ἀνατολὴν διὰ τῆς νήσου Σάμου, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καὶ σοφοῦ Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, πλείστους Ἑλληνοπαίδας καὶ Ἑλληνας ἀξιωματικούς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐπαρασημοφορήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μέσης Ἀνατολῆς Ἀλεξάντερ. Τὸ παράσημον ὅμως τοῦτο ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικὴν Πρεσβείαν μετὰ τοὺς ἀπαγχονισμοὺς τῶν Ἑλλήνων Κυπρίων ἀδελφῶν. Κατὰ τὰ μεταπελευθερωτικὰ ἔτη ἱδρύσεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Τουρλιανῆς ὀρφανοτροφεῖον ἀρρένων, περισυλλέξας κυρίως ἀπορφανηθέντα τέκνα πεσόντων κατὰ τὸν πόλεμον καὶ κατοχὴν. Καὶ μὲ πολλοὺς κόπους καὶ ἀναζητῶν συνεχῶς τὰ μέσα συντηρήσεως τοῦ Ὀρφανοτροφείου τούτου, κατάρθρωσε νὰ διατηρήσῃ τοῦτο μέχρι σήμερον.

Ἐπίσης κατὰ τὰ μεταπελευθερωτικὰ ἔτη, καὶ ὡς ἡγούμενος τῆς Μονῆς Τουρλιανῆς, συνέγραψε τὴν ἱστορίαν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της μέχρι τῶν ἡμερῶν του, τὴν ὁποῖαν καὶ ἐξέδωκε κατὰ τὸ ἔτος 1950.

Ἡ κοινωφελὴς καὶ ἔθνωφελὴς αὐτῆ δρᾶσις του, ἢ τόσον γνωστὴ εἰς τὸν Κυκλαδικὸν λαόν, συντέλεσεν εἰς τὸ νὰ πληρωθοῦν χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως αἱ ψυχαὶ ὄλων, ὅτε ἐγνώσθη ἡ ἀνάδειξις του εἰς Μητροπολίτην τῆς ἐπὶ πενταετίαν χηρευσῆς Μητροπόλεως Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου. Καὶ τὰ αἰσθήματα ἀγάπης τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν νέον του Ποιμενάρχην ἐξεδηλώθησαν ἐντονώτατα καὶ συγκινητικώτατα, τόσον κατὰ τὴν ἀφιξίν του εἰς Σύρον, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐνθρόνισίν του.

Βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ Σεβ.

Μητροπολίτου Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτηρίου

Ἐπόδειγμα συνετοῦ καὶ ἀκαταπονήτου ἱεροκήρυκος, διαθέτοντος σὺν τῇ ἐγνωσμένῃ καὶ ἐνθέῳ αὐτοῦ βιοτῇ σπανίαν εὐχέρειαν λόγου, ἐξελέγη διὰ ψήφων κανονικῶν 26 ἐναντι 10, τὰς ὁποίας ἔλαβεν ὁ ἀρχιμ. Ἰεζεκιὴλ Καλαντζῆς, ἐπίσκοπος διὰ τὴν ἔδραν τῆς ἀπὸ ἐτῶν χηρευσῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου. Τὸ Μικρὸν καὶ Μέγα μήνυμα ἐδέχθη ἀντιστοίχως εἰς τὴν αἴθουσαν συνεδριῶν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, παρὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς του, γενομένης τὴν 18ην Νοεμβρίου 1965. Εἰς ἐπίσκοπον προεχειρίσθη τὴν 21ην τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τοῦ ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐσταθίου, Γρεβενῶν κ. Χρυσοστόμου καὶ Ὀλυμπίας καὶ Τριφυλίας κ. Στεφάνου, ἐν συγκινητικωτάτῃ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ παρουσίᾳ πλήθους κόσμου.

Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτήριος

Ὁ Σωτήριος Κίτσος ἐγεννήθη εἰς τὸ χωριὸν Κατοῖμπαλι Φιλιατρῶν τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας ἐν ἔτει 1920. Τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν πτωχῶν, ἀλλ' εὐσεβῶν γονέων του καὶ τοῦ γραμματοδιδασκάλου. Διακριθεὶς ἐπὶ φιλομαθείᾳ ὁ μικρὸς Σωτήριος ἐστάλη ὑπὸ τῶν γονέων του εἰς τὰ Φιλιατρά, εἰς τὸ Γυμνάσιον τῶν ὁποίων ἐφοίτησεν ἐπὶ ἑξαετίαν, δώσας ἱκανὰ δείγματα τῆς εἰς τὰ γράμματα ἐπιδόσεώς του, τῆς συνέσεως καὶ τῆς πρὸς τὴν ἱερὰν ἐπιστήμην κλίσεώς του. Ἀποφοιτήσας τοῦ Γυμνασίου, ἐσυνειδητοποίησεν ἀπολύτως τὴν ἐν αὐτῷ κλίσιν καὶ κλήσιν πρὸς τε τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ Ἱ. Κλήρου διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τοιοῦτους πνευματικούς προσανατολισμοὺς ἀπεφάσισε τὴν ἐγγραφὴν του εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῷ 1939. Ἐνῶ ὅμως διήκουε μαθήματα τοῦ β' ἔτους τῆς Σχολῆς διέκοψε τὰς σπουδὰς του τῷ 1940 ἕνεκα τοῦ πολέμου, τῆς ἀκολουθησῆσας κατοχῆς καὶ δι' οἰκονομικούς λόγους. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ἔζησεν ὁ λαϊκὸς εἰσέτι Σωτήριος Κίτσος, ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, τὰς πρῶτας καὶ ἀσφαλεῖς ἐξάρσεις τοῦ κήρυκος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὰς ὠραίας συγκινησεῖς φλογεροῦ νέου, ὅστις ἀψηφῶν κόπους,

μόχθους οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κινδύνους, περιήρχετο τὰ χωρία τῆς πατρίδος του, κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀναπτέρων τὸ πεπτωκὸς ἠθικὸν τῶν συμπατριωτῶν του καὶ καλλιερῶν τὴν θρησκευτικὴν τοῦ λαοῦ. Διὰ τὸ ἔργον του τοῦτο, τὸ ὁποῖον διεξήγαγε εὐλογίαις τοῦ Μητροπολίτου Τριφυλίας κυροῦ Ἀνθίμου, κατέστη ὑποπίπτος εἰς τὸν στρατὸν κατοχῆς καὶ μισητὸς εἰς τὰ ὄργανα τοῦ ΕΑΜ, ἀγαπητὸς ὅμως καὶ παρηγορία διὰ τὸ δοῦλον Χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Τῷ 1945 ἐπιστρέφει εἰς Ἀθήνας καὶ περατώνει τὰς θεολογικὰς του σπουδὰς κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1947, ὁπότε ἔλαβε καὶ τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας. Κατὰ Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐστρατεύθη καὶ ὑπηρέτησεν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατοῦ μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ εἰς μονάδας Κορίνθου, Τριπόλεως, Κονίτσης καὶ Ἰωαννίνων. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς στρατιωτικῆς του θητείας εἰργάσθη ὡς κατηχητὴς καὶ ἱεροκήρυξ εἰς πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία, καταλιπὼν ἀγαθὴν φήμην εἰς τὰ ἄκροατήριά του. Ὑπηρετῶν εἰς Κόρινθον ἐπὶ δεκαοκτάμηνον, συνεδέθη μετὰ τοῦ τότε Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ, τοῦ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, ὅστις, ἐκτιμήσας τὸ ἐκκλησιαστικὸν πνεῦμα, τὸ ἦθος, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐργατικότητα τοῦ νεαροῦ λαϊκοῦ θεολόγου, ἔπεισεν αὐτὸν ὅπως παραμείνῃ εἰς Κόρινθον καὶ διακονήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ὡς Πρωτοσύγκελλος τοῦ ἀειμνήστου ἱεράρχου. Ὀλίγον ὅμως πρὸ τῆς χειροτονίας τοῦ Κίτσου, ἀνεχώρησεν ὁ Μιχαήλ εἰς Ἀμερικὴν, ὁπότεν καὶ προσεκάλεσε τὸν Κίτσον, χωρὶς ὅμως οὗτος νὰ θελήσῃ νὰ ἀφήσῃ τὴν πατρίδα του. Τὸ 1950 εὐρίσκει τὸν Κίτσον ἐλεύθερον στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀποφασισμένον ν' ἀρνηθῇ τὰς προσκλήσεις τοῦ ρηθέντος ἱεράρχου ἐξ Ἀμερικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι Ἰουλίου 1951, ὁπότε διωρίσθη ἐπίσημος ἱεροκήρυξ τῆς ἱ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, ὑπηρέτησεν ὡς ἱεροκήρυξ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς τὰς Μητροπόλεις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας καὶ Μεσσηνίας.

Ἐγγραφεῖς εἰς τὸ μοναχολόγιον τῆς ἱ. Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου Γορτυνίας ἐχειροτονήθη διάκονος μὲν τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1951 ὑπὸ τοῦ τότε Γόρτυνος Γερμανοῦ, πρεσβύτερος δὲ τὴν 26ην Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς ἱ. Ναὸν Ἀγίου Νικολάου Φιλιατρῶν ὑπὸ τοῦ τότε Τριφυλίας καὶ νῦν Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ.

Ἀπὸ Ἰουλίου 1951 μέχρι τοῦ νῦν ὑπηρέτησε μετ' ἀπαραμίλλου ζήλου καὶ λίαν καρποφόρως εἰς τὴν ἱ. Μητρόπολιν Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως. Αἱ ἀνά τὴν ὀρεινοτάτην ταύτην ἐπαρχίαν πυκνότεται ἱεραποστολικάι περιοδοεῖαι του ἀπετέλεσαν ἀληθῶς σταθμὸν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τοῦ ὁποίου ἀνεζωπύρρησε καὶ κατηύθυνε ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ λαμπροῦ καὶ συνετοῦ Μητροπολίτου Γόρτυνος κ. Εὐσταθίου.

Πέρα ὅμως τῶν κηρυγμάτων, τῶν κατηχητικῶν, τῶν φιλανθρωπικῶν προσπαθειῶν, τῶν ποικίλων

διαλέξεων καὶ τῶν συχνῶν ἐποικοδομητικῶν συγκεντρώσεων ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ὁ νεωστὶ χειροτονηθεὶς Μητροπολίτης Γυθείου καὶ Οἰτύλου καὶ συγγραφικὴν δρᾶσιν. Κατὰ τοὺς χειμερινούς κυρίως μῆνας, ὅτε αἱ περιοδεῖαι καθίστανται ἀνέφικτοι διὰ τὰς καιρικὰς συνθήκας εἰς τὴν ὀρεινὴν περιοχὴν του, ἐπεδίδεται εἰς τὴν μελέτην πατερικῶν κυρίως ἔργων καὶ ποικίλων θεολογικῶν πραγματειῶν. Τὸ 1964 ἐξέδωκεν ἐμπεριστατωμένον καὶ χρησιμώτατον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ Ἱερεὺς, ὁ Ναὸς καὶ ἡ Κοινωνία». Ἔχει δὲ ἐτοιμὴν πρὸς ἔκδοσιν καὶ ἑτέραν πραγματείαν περὶ τοῦ ὀνόματος «Χριστιανός». Παραλείπομεν ν' ἀναφέρωμεν ἄρθρα του εἰς περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας.

Βιογραφικὸν σημείωμα

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαντινείας κ. Θεοκλήτου

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεοκλήτος, κατὰ κόσμον Νικόλαος Φιλιππαῖος, ἐγεννήθη ἐν Πειραιεὶ τὸ 1918 ἐκ γονέων Μενελάου Φιλιππαίου, ὑποστρατήγου, καὶ Μαρίας τοῦ γένος Κομνηνοῦ, καταγομένων ἐκ Ναυπλίου.

Περατώσας τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς του ἐν Πειραιεὶ τὸ 1936, ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πενεπιστήμιον Ἀθηνῶν Θεολογίαν καὶ Νομικά.

Τὴν 4 Δεκεμβρίου 1941 ἠσπάσθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα, καρεῖς ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ταξιαρχῶν Νέας Ἐπιδαύρου τῆς ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος. Μετὰ δύο ἡμέρας, τὴν 6 Δεκεμβρίου 1941, ἐχειροτονήθη εἰς Ἱεροδιάκονον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀργολίδος Ἰωάννου. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1945 ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀργολίδος καὶ μετέπειτα Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Κυροῦ Ἀγαθονίκου, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπένευμε ταύτοχρόνως καὶ τὸ ὀφίκιον τοῦ Ἀρχιμανδίτου. Κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 1941—1945 ἐλειτούργει καὶ ἐκήρυττε τακτικῶς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτάς, ἀναζωπυρῶν τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα καὶ ἐξυψῶν τὸ ἔθνικόν φρόνημα τῶν πιστῶν. Κατὰ τὸ ἴδιον διάστημα ὑπηρέτησεν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος, διατελέσας συνάμα γραμματεὺς τοῦ τοπικοῦ TAKE καὶ τοῦ τοπικοῦ ΟΔΕΠ τῆς Μητροπόλεως ταύτης. Κατὰ τὰς δυστήνους ταύτας διὰ τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμέρας εἰργάσθη ἐπιπολεῶς καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ἐρυθρῷ Σταυρῷ. Ἡ τετραετής ὑπηρεσία του ἐν τῇ ἱ. Μητροπόλει Ἀργολίδος πλησίον τῶν διακεκριμένων τούτων ἀειμνήστων Ἱεραρχῶν ὑπῆρξε εὐσυνείδητος καὶ ἀποδοτική, διότι καὶ ἔτυχε πολλὰκις τοῦ ἐπαίνου τῶν ὡς ἄνω πνευματικῶν πατέρων του, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Κυροῦ Ἀγαθονίκου, ὁ ὁποῖος ἐκτιμῶν τὸ ἦθος, τὸν ζῆλον καὶ τοὺς κόπους τοῦ Ἀρχιδιακόνου του Θεοκλήτου, προήγαγε τοῦτον εἰς Πρεσβύτερον καὶ Ἀρχιμανδρίτην εἰς τὴν νεαρωτάτην ἡλικίαν τῶν 27 ἐτῶν.

Μετὰ τὴν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονίαν του ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ

Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Θεόκλητος

ἐν Παλαιῷ Φαλήρῳ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τοῦ τότε Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ταλαντίου καὶ νῦν πρῶτην Λήμνου Σεβασμιωτάτου κ. Βασιλείου, τὸν ὁποῖον καὶ διεδέχθη εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὑπηρέτησεν ὡς ἱερατ. προϊστάμενος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος χάρις εἰς τὰς φροντίδας του ἀνηγέρθη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του εἰς μεγαλοπρεπῆ ναόν, πραγματικὸν κόσμημα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ εἰργάσθη διὰ τὸν πνευματικὸν καταρτισμὸν τῶν ἐνοριτῶν του, ἀποσπᾶσας τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην αὐτῶν, ἀποκορύφωμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξαν αἱ ἐκδηλώσεις καὶ ὁ ἐνθουσιασμός κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς χειροτονίας του εἰς Ἐπίσκοπον τῇ 21ῃ Νοεμβρίου 1965 τὸσον ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὅσον καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν αὐτοῦ πεζῆ εἰς τὴν αἵθουσαν δεξιῶσεων τοῦ ξενοδοχείου «Coral», ὅτε οἱ Χριστιανοὶ οἱ ἐν τῇ ὁδῷ εὐρισκόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐξώσταις τῶν οἰκιῶν μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐπευφήμουν αὐτὸν διὰ τοῦ «ἄξιος» καὶ ζωηρῶν χειροκροτημάτων.

Κατὰ τοὺς κρίσιμους χρόνους 1947—1948 διετέλεσε στρατιωτικὸς ἱεροκέρυξ, τυχὼν τιμητικῶν διακρίσεων ἐκ μέρους τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν καὶ εὐμενεστάτων διαδοχικῶν σημειώσεων τιμωσῶν οὐ

μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, καθὼς καὶ τῆς εὐαρεσκείας τοῦ Σεβ. Ἀλεξανδρουπόλεως ὡς Μητροπολίτου τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ἐβρου, ἔνθα ἦτο τότε ἡ ἔδρα τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως Θράκης.

Τὸ 1952 ἐστάλη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς ὑπότροφος εἰς Παρισίους, ὅπου ἐφοίτησεν ἐπὶ τριετίαν εἰς τὴν Σχολὴν Ἐκκλησιαστικῆς Νομοθεσίας τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου, ὑπηρέτησας συγχρόνως καὶ ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτεύουσῃ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου ναοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν καὶ τῆς ἱερατικῆς ὑπηρεσίας του ἐν Παρισίοις ἔτυχε τοῦ ἐπαίνου τοῦ κοσμήτορος τῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων ἐν ᾗ ἐσπούδασεν, τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Πρεσβείας τῶν Παρισίων, τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Ἀθηναγόρου, τοῦ προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Παρισίων καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Παρισίων.

Περατώσας τὰς ἀνωτέρας σπουδὰς του καὶ λαβὼν τὸ πτυχίον τῆς ὡς ἄνω Σχολῆς τῶν Παρισίων, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσληφθεὶς εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἔνθα ὑπηρέτησεν ἐπὶ δεκαετίαν ὡς γραμματεὺς Β' καὶ εἶτα ὡς ἀρχιγραμματεὺς μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς Μητροπολίτην Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, ἀποσπᾶσας ἐπανειλημμένως τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας διὰ τὴν ἐργατικότητα, τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον, τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸ ἐπίτιμον ἔργον τοῦ ἀρχιγραμματέως καὶ τὴν σεμνότητα τοῦ ἥθους του. Ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐχρησιμοποιήθη ἐπίσης εἰς διαφόρους ἀποστολὰς ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μαντινείας κ. Θεόκλητος ἐδημοσίευσεν πολλὰς μελέτας καὶ ἄρθρα ἐν τοῖς ἐπισήμοις περιοδικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου «Θεολογία» καὶ «Ἐκκλησία». Οἱ τίτλοι τῶν σπουδαιότερων ἔργων του ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Ἡ τὸ πάλαι διαλάμψασα Ἐπισκοπὴ Ρηγίου», «Τὰ αἷτια τοῦ ἐν Γαλλίᾳ χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας», «Ἡ ἀγαμία τοῦ κλήρου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ», «Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις ἐν τῷ Βυζαντίῳ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς πτώσεώς του», «Ἐγγραφα Ἐπισκοπῆς Αἰγίνης λόγου ἄξια», «L'unité de l'Orthodoxie», «Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαὶ καὶ Ἐπίσκοποι (1833—1959)» κ.τ.λ. Ἐπίσης ἐξέφωνησεν ἐπικηδείους λόγους εἰς ἐκδημήσαντας Ἱεράρχας.

Διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν δρᾶσιν του ἐτιμήθη μετὰ τὸν Ταξιάρχην τοῦ Γεωργίου, τὸν Ταξιάρχην τοῦ Φοίνικος, τὸ μέταλλιον τῆς Ἐκατονταετηρίδος Ἑλληνικῆς Δυναστείας, τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν Χιλιετηρίδος Ἁγίου Ὁρους, τὸ παράσημον Ἁγίου Μάρκου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τῶν Ὀρθοδόξων σταυροφόρων τοῦ Παναγίου Τάφου, τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τὸ παράσημον τῶν Φίλων τοῦ Προσκοπισμοῦ κ.ἄ.

Βιογραφικὸν σημεῖωμα

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου

Μητροπολίτης Κεφαλληνίας ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμανδρίτης Προκόπιος Μενούτης, ἱερεὺς τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆ 19 μηνὸς Νοεμβρίου ἐ.ξ.

Ἐχειροτονήθη ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τῆ 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Μαρωεῖας κ. Τιμοθέου, Παραμυθίας κ. Τίτου καὶ Ἀκρας κ. Εὐσταθίου (τοῦ κλίματος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας), προστάντος κατὰ τὴν χειροτονίαν τούτου τοῦ Σεβασμιωτάτου Παραμυθίας λόγῳ τοῦ ἰδιαίτερου μετ' αὐτοῦ δεσμοῦ, ἐν μέσῳ χιλιάδων λαοῦ κατακλύσαντος τὸν ἱερόν τούτον Ναόν.

Ὁ κατὰ κόσμον Δημήτριος Μενούτης ἐγεννήθη ἐν Γυθειῷ τῷ 1917 ὑπὸ εὐσεβῶν γονέων. Ἀπορφανισθεὶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ τὴν νηπιακὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ ἡ εὐσεβὴς αὐτοῦ Μήτηρ. Βραδύτερον αὐτῆ μετὰ τῶν 5 ὄρφανῶν τέκνων αὐτῆς ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακὰς αὐτοῦ σπουδὰς ὁ Δημήτριος Μενούτης. Ἐν τῷ μεταξὺ κλίσειν ἔχων πρὸς τὴν ἱερωσύνην καὶ τὸν μοναχικὸν βίον, ἐκαλλιέργησε τὸν ἔνθεον αὐτοῦ ζῆλον παρὰ τῷ Πανοσιωτάτῳ Ἡγουμένῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Λογγοβάρδας Πάρου Ἀρχιμ. Φιλοθέῳ Ζερβάκῳ, ὡς καὶ παρὰ τῷ Αἰδεσιμολογιωτάτῳ πατρί Ἀγγέλῳ Νησιώτῃ, πρωθιερεὶ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ Προέδρῳ τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων τῆς Ἑλλάδος Νέων, Κυριῶν καὶ Κορασιῶν.

Μαθητεύσας παρ' αὐτῶ, ἐχρησιμοποιήθη λίαν ἐνωρὶς εἰς τὴν Κατηχητικὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τοὺς κύκλους τῶν Ἐργαζομένων Νέων, ἀναλαβῶν μετὰ ταῦτα ὑπεύθυνον καὶ ἐνεργὸν πρωτοβουλίαν εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ πνευματικὰς ἐνεργείας τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐνώσεως τῶν Νέων.

Διάκονος ἐχειροτονήθη τῷ 1945 ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, μετονομασθεὶς Προκόπιος, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Γυθείου Προκοπίου Καλλιωντζῆ, ἀντιπροέδρου διατελέσαντος τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἱερέως Μάρκου Τσακάνη. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ γεραροῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου.

Ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς χρηματίσας Διάκονος ὁ Προκόπιος Μενούτης, ἐξηκολούθησε συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ π. Ἀγγέλου Νησιώτου εἰς τὴν κατηχητικὴν καὶ κηρυκτικὴν διακονίαν, φοιτῶν συνάμα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἐν ἔτει 1950.

Ὁ Κεφαλληνίας κ. Προκόπιος

Μετὰ ἐννεαετῆ ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς Διάκονος, ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος καὶ προχειρίσθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην ἐν ἔτει 1954 ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ζωοδόχου Πηγῆς παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου, παρ' οὗ προταθεὶς διωρίσθη ἱερεὺς τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, ὑπηρετήσας λίαν εὐδοκίμως, κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Βασιλικὰς Σχολὰς Ναυτοπαίδων Πόρου, βραδύτερον δέ, εἰς τὸ Ἀρχηγεῖον Ναυτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐν Σκαρामαγκᾷ, ἧτοι ἐπὶ δεκατρία συναπτὰ ἔτη, φθάσας μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Πλωτάρχου.

Ὁ Προκόπιος Μενούτης διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ θεοσέβειαν, τὸ ἦθος, τὸ ἀνεπίληπτον τοῦ βίου καὶ τὰς ἐποικοδομητικὰς αὐτοῦ ὀμιλίας καὶ τὴν καθόλου πνευματικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν ἐν τῷ Βασιλικῷ Ναυτικῷ ἀπέσπασε τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν πάντων, ἀνωτέρων Ἀξιωματικῶν, Ἀξιωματικῶν καὶ Ναυτῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ναυτικοῦ, τιμηθεὶς καὶ διὰ τῆς ἀπονομῆς παρασήμων.

Ταῦτα ἔχουσα ὑπ' ὄψει αὐτῆς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξελέξατο αὐτὸν Μητροπολίτην Κεφαλληνίας.

ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΑΙ ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΠΡΟΣ ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΟΜΟΝΟΙΑΝ

Τὸ ἔτος τοῦτο 1965 προχωρεῖ πρὸς τερματισμόν, τὴν δὲ πάροδον αὐτοῦ γράφει εἰς τὴν Ἱστορίαν ὁ μὴν Ὀκτώβριος, μὴν ἀναμνήσεως τῆς μεγάλης ἀγωνίας τοῦ κόσμου, ἕνεκα τῆς ἐκρήξεως τοῦ δευτέρου μεγάλου πολέμου, κατόπιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Συμφώνου Ρωσίας καὶ Γερμανίας, ἐν Μόσχᾳ, κατὰ τὴν 23 Αὐγούστου 1939. Ὁ αὐτὸς μὴν Ὀκτώβριος τοῦ ἔτους τούτου 1965, προχωρῶν εἰς τὴν πάροδόν του, μᾶς φέρει τὴν πρόσέγγισιν τῆς μεγάλης, διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἡμέρας τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ 1940, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐσημειώθη ἀπροκλήτως ἡ ἀπὸ δυσμῶν ἐπιδρομὴ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, διαψευδομένη μὲν, ἀλλὰ διαβλεπομένη ὡς θετικὴ εἰς τὰ διπλωματικὰ παρασκήνια. Ἡ 28ῃ Ὀκτωβρίου 1940 εὔρε τον Ἑλληνικὸν Λαὸν ἠνωμένον. Τὸ ἀνεξάρτητον Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος εὐρέθη ὁμόπνοον καὶ ὁμόψυγον. Διαφορὰ σκέψεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅπουδῆποτε γῆς εὐρισκομένων Ἑλλήνων, δὲν ὑπῆρχε. Καὶ τὸ Ἔθνος ἀντεπεξῆλθεν ὁμόψυγον εἰς ἀγῶνα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιῶν του, τῆς προσβληθείσης τιμῆς του. Γνωστὸν καὶ ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἀντίστασις ἀνετράπη καὶ κατέρρευσε, ἕνεκα τῆς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κυκλώσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ κατάρρευσις ἐκεῖνη τοῦ ἑλληνικοῦ στρατιωτικοῦ μετώπου, ἦτο κατάρρευσις ἐν τιμῇ.

Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος εὐρέθη εἰς κατοχὴν ὑπὸ τῶν ἡττημένων, ἀλλὰ καὶ πάλιν παρέμεινε ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἠνωμένος, ἐν ὁμονοίᾳ. ἠνωμένος καὶ ὁμόπνοος ἀντέστη κατὰ τῆς φρενοβλαβείας τῶν Δεκεμβριανῶν, ἠνωμένον καὶ ὁμόπνοον εὐρέθη αὐτὸν ἡ λῆξις τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πολέμου, ὅπως τὴν ἐκδέχονται ὡς λῆξιν οἱ μεγάλοι σύμμαχοι. Καὶ ἠνωμένος ἀντεπεξῆλθεν ἐναντίον τῆς συμμοριτικῆς φρενοβλαβείας, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἐγκατέλιπον ἀντιλέγουσαι συμμαχικαὶ ἀντιλήψεις, ἀμφιρόπουσαι. Ἐν τῇ ἐνώσει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἔμεινε νικητῆς. Νικητῆς εἰς ἀγῶνα ἐθνικῆς τιμῆς καὶ ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Ὁ Ὀκτώβριος τοῦ 1965 εὐρίσκει τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον εἰς ἀμφίβολον κατάστασιν. Ὁ ἐφιάλτης πιέζει βαρέως τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ πάλιν. Ὁ φόβος νέας παγκοσμίου συρράξεως συνεχίζεται. Τὰ πολεμικὰ κρούσματα δὲν ἐξέλιπον, ἡ δὲ εἰδησεογραφία παρέχει τὰς πληροφορίας τῆς γενικῆς καταστάσεως. Μαρτύριον πασιφανὲς τῆς ἐντεινομένης καταστάσεως, τὸ ταξίδιον τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ', Ἀρχηγοῦ Πολιτικοῦ Κράτους, τοῦ Βατικανοῦ, καὶ ὅλης τῆς ἀνα τὸν κόσμον Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, πειθαρχούσης καὶ ἠνωμένης. Ταξίδιον εἰς Ἀμερικὴν, ἵνα προσωπικῶς ὑποδείξῃ εἰς τὸν Ὄργανισμόν τῶν ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) τὴν κατεύθυνσιν πρὸς εἰρήνην, κατεύθυνσιν σκέψεων καὶ διεθνῶν προσπαθειῶν. Τὸ ταξίδιον ὁμως αὐτὸ τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Παύλου

ΣΤ', ἀνεξαρτήτως ἄλλης εὐλόγου ἐξ ιδιότητος προϋποθέσεως, εἶναι τραγὴ μαρτυρία τῆς ὑπαρχούσης παγκοσμίου ἀνησυχίας, ἐκ τοῦ ἐντεινομένου φόβου νέας συρράξεως.

Ὁ μὴν Ὀκτώβριος εἶναι μὴν ἰδιαίτερας ἐθνικῆς προσοχῆς εἰδικώτερον διὰ τὴν Ἑλλάδα. Διότι καθ' ἕκαστον ἔτος δὲν λησμονεῖ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, καθ' ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ, τὴν 28ην Ὀκτωβρίου τοῦ τιμίου ΟΧΙ, ὡς μεγάλην ἐθνικὴν του ἡμέραν. Ὁ Ὀκτώβριος τοῦ ἔτους τούτου (1965) προχωρεῖ πρὸς τὴν λῆξίν του. Ἄλλ' ἀτυχῶς εὐρίσκει καὶ ἀφήνει τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν διχασμένον! Ἀρσενεῖται καὶ ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος. Τὸ δ' ἔτι ἀτυχεστέρον, εὐρίσκειται διχασμένη καὶ ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος! Ποῖος πταίει δι' ἐκάστην τῶν πλευρῶν, πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν; Δὲν εἶναι σκοπὸς τῶν γραμμῶν αὐτῶν νὰ ρίψουν πετρέλαιον εἰς τὴν πυρᾶν. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἐξ ἀμοφτέρων τῶν πλευρῶν, ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς εἶναι διχασμένος. Κακὴ μοῖρα ἴσως ρίπτει νέφωσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοήσεως πρὸς ἀμοφτέρας τὰς παρατάξεις, μεῖ ἰδιαίτερον δι' ἐκάστην τρόπον σκέψεως καὶ κρίσεως. Ἄλλ' ὑπάρχει ἄρα γε, κακὴ μοῖρα; Αἰ γ ρ α μ μ α ἰ α ὕ τ α ἰ π ι σ τ ε ὕ ο υ ν, ὅ τ ι ὕ π ἄ ρ χ ε ι κ ο ι ν ὁ ς ν ο ὕ ς. Καὶ τὸν κοινὸν νοῦν ἐνδιαφέρονται νὰ στρέψουν αἱ γραμμαὶ αὐταὶ πρὸς διάγνωσιν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, δι' ἀπομακρύνσεως τῆς νεφώσεως ἐκ τῆς διανοήσεως, δι' ἀπαλλαγῆς τῆς ψυχῆς ἐκ πάσης ἰδιοτελείας.

Εἰς τὸ ἔμβλημα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ὡς σύμβολον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐθνικὸν θυρεὸν τῆς Βασιλείας, εἰς ἐνότητα, εἶναι κεχαραγμένοι αἱ λέξεις «Ἰ σ χ ὕ ς μ ο υ ἢ ἀ γ ἄ π η τ ο ὕ λ α ο ὕ». Ἡ σωφρονοῦσα σκέψις, ὁ κοινὸς νοῦς ἐξεφράσθη σωφρονῶν, διετύπωσεν ὡς ἔπρεπε, καὶ ἐγράψεν εἰς ἐξ (6) λέξεις, ὅ,τι ἔπρεπε νὰ παραμείνῃ ὡς σῆμα ἱερὸν τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐν συναντήσῃ ὁμοφροσύνης ἐκ τοῦ λαοῦ, Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ Πατρίδος, Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Ὁρθοδόξου Ἑλλάδος. Αὐτὸ τὸ σῆμα, θυρεὸς ἱερῶν παραδόσεων, ἐνιαίου περιεχομένου, πρέπει νὰ διατηρηθῆ, καθ' ὅλην του τὴν ἐσωτερικότητα, ἄνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως ἢ μεταλλαγῆς, ὡς βασικὸν θεμέλιον τῆς ἐνότητος τοῦ Ἔθνους.

Ὁ ταπεινὸς γέρον, ὁ ὁποῖος χαράσσει τὰς γραμμάς ταύτας, ἀπευθύνει αὐτάς πρὸς διέγερσιν τοῦ κοινοῦ νοῦ, ἀφύπνισιν πάσης γνησίας ἑλληνικῆς ψυχῆς, καὶ πρὸς πᾶσαν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας τάξιν. Προβάλλει δὲ πρὸς πάντας, ἄνευ ἐξαιρέσεως τάξεως, ἡλικίας, θέσεως καὶ ιδιότητος, τοὺς λόγους τῆς μοναδικῆς Θεανθρώπου προσωπικότητος, ὁμοίαν τῆς ὁποίας δὲν ἐγνώρισεν οὐδὲ θὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Ἀ π ὅ δ ο τ ε τ ἄ Κ α ἰ σ α ρ ο ς

Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Ματθ. κβ' 21). Καὶ ἐπεξηγηματικώτερον, τὴν γνώμην τοῦ ὑπερτάτου Ἀποστόλου, τοῦ Παύλου: «Ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν» (Ρωμ. ιγ' 7). Καὶ ἄλλην ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλου παραγγελίας φωνήν: «Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχῆσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται» (Α' Τιμ. α' 5—8).

Καὶ ἐν ἐκτενεστέρα προσθήκῃ κατανοήσεως, τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου: «Ἵποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δούλοι Θεοῦ. Πάντας τιμῆσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε» (Α' Πέτρ. β' 13—17). «Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχοί, φιλόφρονες, μὴ ἀποδίδοντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε» (αὐτ. γ' 8—9).

Ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ ὁμόφυλοι, ὁμοεθνεῖς καὶ ὁμόδοξοι Ἕλληνες,

Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας ταπεινὸς γέρων, ἀποτεινεται εὐλαβῶς, φιλαδέλφως καὶ ἐν ἀγάπῃ πρὸς πάντας, ὡς Ἕλληνας πρὸς Ἕλληνας, ὅχι δὲ ἐξ ἰδικῆς του δυνάμεως, ἀλλ' «ὡς ἐξ ἰσχύος ἤς χορηγεῖ ὁ Θεός» (Α' Πέτρ. δ' 11), καὶ ἐν ὑπαγορεύσει ἐκπληρώσεως τῆς ἱερᾶς διακονίας του. Οἱ Ἅγιοι τοῦ Χριστοῦ Ἀπόστολοι ἔγραψαν τὰς ὑποτυπώσεις τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος, καὶ κατηναλώθησαν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἱερωτάτης ἀποστολῆς των, «λοιδοροῦμενοι, θλιβόμενοι, κακόυχοι ὡς ἐμεῖς, ἐν οἷς καιροῖς καὶ χρόνοις ζῶμεν, ἔχομεν Βασιλέα Χριστιανὸν καὶ Ὀρθόδοξον, ὁμολογήσαντα τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ἐκ πατρογονικῆς παραδόσεως, ὅτι ὁ

Ἕλληνικὸς Λαὸς διεφύλαξε τὸ φρόνημά του, χριστιανορθοδόξως παιδαγωγούμενος καὶ ἑλληνορθοδόξως δρῶν ἐκπολιτιστικῶς ἐν Ὀρθοδόξῳ Θρησκείᾳ, διὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας του. Πέριξ Αὐτοῦ, ὡς Χριστιανοῦ Ὀρθοδόξου Βασιλέως καὶ Προστάτου τῆς Πίστεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας του, ἂς προσέξωμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ συσπειρωθῶμεν εἰς ἐνότητα, ἐν ἀγάπῃ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος Ἑλλάδος, συμφώνως πρὸς τὰς ἱεράς του Ἐθνους ἡμῶν πατρίους παραδόσεις.

(Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ), παραγγέλλει διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, ὁ δομῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας (Ματθ. κδ' 4). Καὶ ἡ Ἀποστολικὴ φωνὴ πολλαχῶς μᾶς ἀνακαλεῖ εἰς προσοχὴν πρὸς ἑαυτούς: «Μὴ δεῖς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις» (Ἐφ. ε' 6). Ἐπικαλούμεθα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πᾶσαν ἑναρξίν τῆς Θείας Λατρείας. Πολὺ εὐλόγως. Ἀλλά, «εἰ ζῶμεν Πνεύματι, Πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλους φθονοῦντες» (Γαλ. ε' 25, 26). Διότι «Ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστὶ νόμος» (αὐτ. 22, 23), καὶ ὁ κατὰ ταῦτα ζῶν δὲν φοβεῖται, ἀλλ' ἐπὶ πλέον σέβεται τὸν Θεὸν καὶ ἀγαπᾷ τοὺς συνανθρώπους του. Εἰς εἰρήνην ἐν ἀγάπῃ φιλαδέλφω, ἐκλήθημεν πάντες, καὶ πρὸς εἰρήνην ἐν ὁμονοίᾳ πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα, οἰκοδομοῦντες ἐπὶ τοῦ μόνου ἀρραγοῦς θεμελίου, τὸ ὅποιον μόνος ὁ Θεάνθρωπος ἔθεσεν. «Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ΕΓΩ δίδωμι ὑμῖν», εἶπεν Ἐκεῖνος (Ἰω. ιδ' 27). Ἐπομένως, καὶ ἐξ ἡμῶν, ἀπὸ πάσης ἰδιότητος, «ἐκαστος βλεπέτω πῶς οἰκοδομεῖ» (Α' Κορ. γ' 11).

Πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν κατὰ Χριστόν, προσκαλῶν καὶ ὁ ταπεινὸς γέρων διὰ τῆς παραθέσεως τῶσων Ἀποστολικῶν λόγων, κλείει τὰς γραμμὰς ταύτας τῆς πρὸς εἰρήνην παραινετικῆς προσκλήσεως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ οἰκοδομὴν τοῦ ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ, προβάλλων ἐπὶ κατανοήσει τῶν λεχθέντων, τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἐστε, ἐάν ποιῆτε αὐτὰ» (Ἰω. ιγ' 17'). Κατανόησις καὶ ἐπίγνωσις τῆς ἀξίας τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης προβάλλεται, διὰ τὴν ἐν τιμῇ πρόδοον καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος!

† Ὁ Κερκύρας ΜΕΘΟΔΙΟΣ

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ κ. ΜΕΘΩΔΙΟΥ

Ἀθηναγόρας

ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος ΚΠόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Κερκύρας καὶ Παζῶν, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Μεθόδιε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἰερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἡδέως ἐπιλαμβάνομεθα τῆς εὐκαιρίας, ἣν παρέχει ἡμῖν ἡ συμπληρωμένη διετία ἀπὸ τῆς, εὐλογίᾳ Θεοῦ, ἐπισκέψεως ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν λίαν ἀγαπητὴν Ἰερότητα, ἵνα, ἐπικοινωνοῦντες πρὸς αὐτήν, τοῦτο μὲν εὐχαριστήσωμεν αὐτῇ καὶ αὐθις δι' ἣν μετὰ τῶν Ἀρχῶν, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Πληρώματος τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας αὐτῆς ἐπεφύλαξεν ἡμῖν καὶ τοῖς ἀγαπητοῖς Συνοδοῖς ἡμῶν ἐγκάρδιον τότε ὑποδοχὴν καὶ περιποίησιν, τοῦτο δέ, ἐν τῇ ἀγάπῃ ἣν τρέφομεν πρὸς αὐτήν καὶ ἐν τῇ ἐμπιστοσύνῃ, ὅτι ἔχομεν αὐτήν πάντοτε πολύτιμον συνεργάτην καὶ συνέκδημον, κοινοποιήσωμεν αὐτῇ σκέψεις τινὰς καὶ ἀπόψεις ἡμῶν ἐπὶ τινῶν σπουδαίων γεγονότων τῆς παρ' ἡμῖν γενικωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ δράσεως, ἐν τῷ μεταξύ λαβόντων χώραν πρωτοβουλία τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, συνδρόμου καὶ συνεργοῦς καὶ ἐν τούτοις ἐχούσης καὶ τὰς ἄλλας κατὰ τόπους ἀδελφὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Κεῖται ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι αἱ ὁμογυμνῶς ληφθεῖσαι καὶ ταῖς ἐνδιαφερομέναις Ἐκκλησίαις δι' ἰδιαιτέρας Πατριαρχικῆς ἡμῶν Ἀντιπροσωπείας κατὰ μῆνα Φεβρουάριον κοινοποιηθεῖσαι ἀποφάσεις τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἀποτελοῦσι τὸ σημαντικώτερον γεγονός, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν Διεκκλησιαστικῶν καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων τοῦ τελευταίου ἔτους. Αὗται προσέδωκαν ἰσχυρὰν ὄθησιν καὶ ἐπετάχυναν τὸν ρυθμὸν τῆς πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ρωμαιοκαθολικῆν, Ἀγγλικανῆν καὶ Παλαιοκαθολικῆν ἐπικοινωνίας καὶ ἐπαφῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ὁ ἀποφασισθεὶς διάλογος μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων, ἀπὸ τοῦ σταδίου τῆς προπαρασκευῆς, ταχέως εἰσέρχεται εἰς τὸ πεδῖον τῆς πραγματικότητος. Ἡδὴ καταρτίζονται αἱ σχετικαὶ Διορθόδοξοι Θεολογικαὶ Ἐπιτροπαὶ, αἵτινες μετ' ἀναλόγων Ἐπιτροπῶν τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν θὰ μελετήσωσι τὰ κοινὰ καὶ τὰ διάφορα μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, τὰ αἴτια τῆς ιστορικῆς διαστάσεως αὐτῶν, καὶ ἅμα τὸν τρόπον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος, ἀποτελούσης νῦν κοινὸν πόθον καὶ εὐχὴν σύμπαντος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Εἰς τὴν πρωτοβουλίαν, τὴν ἀναληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πρὸς μεταβολὴν τῆς πρῆγης ἔχθρας εἰς ἀγάπην καὶ τῶν συγκρούσεων τῆς χθὲς εἰς ἀδελφικὸν διάλογον, προφρόνως ἀναπεριρίθησαν αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι, βεβαρημένα ἐκ τοῦ ἀγόνου καὶ ἀκάρ-

που διομολογιακοῦ ἀγῶνος μακρῶν αἰώνων, παρεκτὸς τῆς διασπάσεως καὶ τοῦ διαθρυμματισμοῦ τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μηδὲν ἄλλο προσκομίσαντος.

Τὸν πόθον δὲ τοῦτον καὶ τὴν εὐχὴν ἐξεδήλωσαν οὐ μόνον αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Δύσεως καὶ ὁ Δυτικὸς κόσμος, μεθ' οὗ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολή ἀπὸ μακροῦ διατελεῖ ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἐπαφῇ, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος ὑπὸ διαφόρους μορφὰς αὐτοτελῶς ὑφιστάμεναι, καὶ οὐχὶ πάντοτε καὶ ἀποκλειστικῶς διὰ λόγους δογματικούς, ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίων πολλακῶς ιστορικῶν καὶ ἄλλων, ἐν ἀποξενώσει ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τελοῦσαι Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς, αἵτινες τὴν περὶ ἐνώσεως μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας ζωηρὰν ἐφесιν αὐτῶν καὶ ἐπισήμως διεξεδήλωσαν ἐν τῇ ἐν Ἀδδῖς Ἀμπέμπᾳ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ τρέχοντος ἔτους συνελθούσῃ Διασκέψει αὐτῶν, τοῦθ' ὄπερ, πρὸς τῇ ἐν τῇ Γ' Πανορθοδόξῃ Διασκέψει ἐκφρασθεῖσα εὐχῇ καὶ γενομένη προτάσει περὶ διευρύνσεως τοῦ διαλόγου καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν Ἀνατολικῶν τούτων Ἐκκλησιῶν, ὑπ' ὄψει ἔχοντες μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐμελετήσωμεν ἐπισταμένως καὶ τὸ ζήτημα τῆς μετὰ τούτων ἐπικοινωνίας, εἰσηγησάμενοι καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ προσῆχον ταῖς κατὰ τόπους ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις.

Ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους πρὸς ἀλλήλας προσέγγισις τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐστὶ καρπὸς τῆς βαθείας ἀπὸ μέρους τούτων πασῶν κατανόησεως τῆς ἀνάγκης ἀναθεωρήσεως τῆς προτέρας καὶ διαχαράξεως νέας τακτικῆς ἐν ταῖς ἀμοιβαίαις σχέσεσιν αὐτῶν. Ἡ ἐποχῇ, καθ' ἣν διηρυνῶντο καὶ ἐτονίζοντο τὰ χωρίζοντα τὰς Ἐκκλησίας καὶ ὑπεθάλπετο ἡ μισαλλοδοξία, παρῆλθε πλέον. Οἱ Χριστιανοὶ τῶν διαφόρων Ὁμολογιῶν σήμερον ἀποβλέπουσι πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς ἀδελφούς ἐν τῇ πίστει, ἐφ' ὅσον πάντες ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ τῆς αὐτῆς κοινωνοῦσι χάριτος.

Τὰ ἐπὶ μέρος τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος Ἐκκλησιαστικῆς κινήσεως εἰσι γνωστὰ τῇ ὑμετέρᾳ φίλῃ Ἰερότητι, παρακολουθούσῃ ἐξ ἰδίου ἐνδιαφέροντος τὰ κατ' αὐτήν ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τε τῷ ἡμετέρῳ καὶ ἐν τῷ ξενογλώσσῳ τύπῳ. Οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν, ὅτι αὐτὴ οὐ μικρὰν αἰσθάνεται χαρὰν ἐπὶ τῇ ὁλονὲν αἰσθητότερον ἐκδηλουμένη μεταστροφῇ ἐν τοῖς πνεύμασι καὶ τῇ ἀπὸ δυσμῶν ἕως ἀνατολῶν διαφανομένη ἱερᾷ ἐπιθυμίᾳ ἐπιστροφῆς εἰς τὸ ἕδαφος τῆς ἀρχαίας ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας, ἐφ' οὗ στερρῶς ἐστήρικται ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

Εὐχαριστοῦντες τοῖνον τῇ ὑμετέρᾳ πεφιλημένῃ Ἰερότητι διὰ τὴν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ ἐν τῷ θέματι τούτῳ τῶν Διεκκλησιαστικῶν σχέσεων συμπαραστάσιν αὐτῆς, ἣν ἰδιαιτέρως ἡμεῖς ἐκτιμῶμεν

και ἀπειδεχόμεθα συνεχῆ και ἀδιάπτωτον, ὡς και διὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς πολλαχῶς ἐκδηλουμένην κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους συμπάθειαν και στοργήν, και θερμῶς αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἀνυστάκτῳ ἐπὶ τοῦ ποιμνίου ἐπαγρυπνήσει και ποιμαντορικῇ περὶ τούτου μερίμνῃ συγκαίροντες, εὐχόμεθα ὀλοψύχως νέαν ποτὲ συνάντησιν και αἰτούμεθα πᾶσαν ἐν τῷ τιμίῳ και θεοφιλεῖ αὐτῆς ἔργῳ ἐνίσχυσιν και κραταίωσιν, και πᾶν ἅμα σωτηριῶδες ἀγαθὸν ἐπὶ τοῦ Κλήρου και τοῦ ἀγαπητοῦ Ποιμνίου παρὰ Θεοῦ, Οὗ ἡ χάρις και τὸ ἀπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

ἰαλξς' Ἰουνίου λ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Ὁ Μητροπολίτης Κερκύρας και Παξῶν

Πρὸς

τὴν Α.Θ. Παναγιώτητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον
Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικὸν
Πατριάρχην Κύριον Κύριον Ἀθηναγόραν

Εἰς Κωνσταντινούπολιν

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Εἶχον γράψει ἀπ' Ἀθηνῶν, και δὴ ἰδιοχείρως, πρὸς τὴν Ἱ. Θ. Παναγιώτητα και σεπτὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Κορυφήν, ὅτι τὸ ἀπὸ 30ῆς Ἰουνίου 1965 σεβαστὸν Αὐτῆς Γράμμα ἐλήφθη πολὺ ἀργά, και ὅτι θὰ ἀπίντων εἰς αὐτό. Ἐλήφθη δὲ περὶ τὴν 11 π.μ. τῆς 15ης Αὐγούστου, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρου εἰς Ἀθήνας, διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Ἱεραρχίας. Καιροὶ γαλεποὶ, ἀτυχῶς, διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι Ἀγίαν Ἐκκλησίαν, και γενικώτεροι προσωπικοὶ περισπασμοί, ὄχι δ' ἀνεξάρτητοι τῆς ἱερέας κατ' ἕμφῳ ἀποστολῆς μου, ἀνέκοψάν μοι τὸν χρόνον τῆς ἀπαντήσεως. Τοῦτο πράσσει ἡ ἐμὴ ταπεινότης καθιζόντως, ἔστω και ἀργά. Πέποιθε δὲ ὅτι ἡ Ἱ. Θ. Παναγιώτης θὰ δώσῃ συγγνώμην διὰ τὴν ἀκουσίαν βραδύτητα.

Και ἡ ταπεινότης μου ἐν συγκινήσει αἰσθάνεται τὴν συμπλήρωσιν διετίας, ἀφ' ἧς ἡ Ἱ. Θ. Παναγιώτης ἦλθε μετὰ σεβασμιωτάτων και ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, εἰς τὴν Κέρκυραν, και εἰς αὐτήν, τὸν Ἱερὸν Κλῆρον και ἅπαν τὸ Χριστιανικὸν Πλήρωμα, ἐπεδαψίλευσε τὴν πατριαρχικὴν τῆς πνευματικῆς πατρότητος ἀγίαν εὐλογία. Ἀλλ' ἡ ταπεινότης μου ἐν ζωηρᾷ μνήμῃ ἔχει και τὴν ἔλευσιν αὐτῆς μετὰ τοῦ γραμματέως και νῦν Πρωτοπρεσβυτέρου αἰδεσ. Δημητρίου Ἀρταβάνη εἰς Κωνσταντινούπολιν, και τὴν φιλοξενίαν, ἧς ἐτύχομεν κατὰ τὸ ἔτος 1953 ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, και τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν τότε κ. Νομάρχην, ἐν τῇ Νομαρχίᾳ τῆς Πόλεως, ὄντα και Καθηγητὴν ἐν τῷ αὐτόθι Πανεπιστημίῳ. Εὐχαριστίας δ' ἐκφράζει ἡ ἐμὴ ταπεινότης και διὰ τὴν ἀγάπην, ἣν ἡ Ἱ. Θ. Παναγιώτης τρέφει πρὸς τὴν ἐμὴν ταπεινότητα, πολὺ δ' ἔτι μᾶλλον και διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν και γράφουσα ἐκφράζεται ὅτι ἔχει

πρὸς με, ὡς συνεργάτην ἐν τοῖς ἐμφανιζομένοις ζητήμασιν ἐκδηλώσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἐν ταῖς σχέσεσι τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν και δὴ τῶν ἑτεροδόξων. Δύναται δὲ ἡ Ἱ. Θ. Παναγιώτης, μετὰ τῆς περὶ Αὐτὴν σεβαστῆς Ἱεραρχίας τῶν ἀγίων Ἀδελφῶν, νὰ εἶναι βεβαία, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ταπεινότητός μου δὲν θὰ ἐκλείψῃ, διατρεφόμενον Θεῖα συνάρσει ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς ἀληθείας, ὡσπερ ἐχάραξαν ἀπαξιάσεως τῆς Ἐκκλησίας οἱ ὄντως ἅγιοι Πατέρες μέχρι και τῆς ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Ἀγίας Συνόδου.

Στοιχεῖ και ἡ ἐμὴ ταπεινότης ταῖς ὁμογνωμόνας ληφθείσαις ἀποφάσεσιν ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Ἱμετέρας Ἀντιπροσωπείας μετὰ τῶν και ἐκ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων τοῦ Χριστοῦ ἀγίων και σεβασμιῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν τῇ Γ' Πανορθοδόξῳ Διασκέψει ἐν Ρόδῳ, και ὅτι αὐταὶ ἐσημείωσαν τὸ σπουδαιότερον γεγονός, («ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν Διεκκλησιαστικῶν και Διαχριστιανικῶν σχέσεων τοῦ τελευταίου ἔτους»), ὡς γέ ἡ Ἱ. Θ. Παναγιώτης, ἐν τῷ πρὸς με σεπτῷ Γράμματι Αὐτῆς ἐχαρακτήρισε τὸ γεγονός ἐκεῖνο. Ἀλλὰ τὸ ὅτι, κατὰ τὸ Γράμμα τῆς Ἱ. Θ. Παναγιώτητος, αἱ ληφθεῖσαι ὁμογνωμόνας ἀποφάσεις ἀπροσέδωκαν ἰσχυρὰν ὄθησιν και ἐπετάχυναν τὸν ρυθμὸν τῆς πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ρωμαιοκαθολικὴν, Ἀγγλικανὴν και Παλαιοκαθολικὴν ἐπικοινωνίας και ἐπαφῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, και ὁ ἀποφασισθεὶς διάλογος μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων, ἀπὸ τοῦ σταδίου τῆς προπαρασκευῆς, ταχέως εἰσέρχεται εἰς τὸ πεδὸν τῆς πραγματικότητος, ἡ ἐμὴ ἐλαχιστότης θέτει ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὁμοίαν ἐκτίμησιν και ἀποδοχὴν τῶν ληφθειῶν ἀποφάσεων ἐν Ρόδῳ, ὡς ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανῆς και Παλαιοκαθολικῆς.

Α'

Ἡ μὲν ἀπρωτοβουλία τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, παραμενούσης ἀσαλεύτου ἐπὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἱερῶν παραδόσεων, δεδομένων ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, ὡς ὑπὸ πάντων συζητηθεῖσαι ἐδιδάχθησαν και ἐπιστεῦθησαν, κινήσεις και ὄθησις καλὴ γέ και πᾶν, καθ' ὅτι ὁ Κύριος ἐνωσιν πίστεως πρὸς Αὐτὸν, εὐσεβοῦντας, ἐν ἀγάπῃ φιλαδέλφῳ και εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους ἐδίδαξε, και προσευχόμενος ὑπὲρ ἐνώσεως πάντων ἡτήσατο παρὰ τοῦ Πατρὸς, και ἡ Μητὴρ Ἐκκλησία («ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν και τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως») δέεται, και αἰτεῖται τῷ Πατρὶ τῶν ὅλων Θεῷ, ἵνα δῶ («ἐν ἐνὶ στόματι και μὴ καρδίᾳ δοξάζειν και ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμον και μεγαλοπρεπὲς ὄνομα Αὐτοῦ»).

Ἀλλ' ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' διεκήρυξεν ὅτι («ἡ Ἀγία Ἐδρα»), ὡς τιτλοφορεῖ ἑαυτὴν ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, διαδοχὴν ἰσχυρισμένην ὡς ἔχουσα ἐκ τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Πέτρου και ἀξιοῦσα παγχιριστιανικὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχικῶς

προερχομένην κυριαρχίαν, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν «Ἁγίαν Ἐδραν» ἐννοῶν ὁ Ἅγιος Πατὴρ τὴν ἑνωσιν, διεκήρυξεν ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία οὐδὲν τῶν κεκτημένων θὰ ἀφήσῃ, χωροῦσα πρὸς ἑνωσιν ἰσότητος. Κατὰ συνέπειαν νοήσεως, ἐκ τῆς διακηρύξεως ἢ δηλώσεως ταύτης προκύπτουσι δύο ἐρωτήσεις: 1) Ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης, ἡ «Ἁγία Ἐδρα» δηλαδή, θὰ ἀποδεχθῇ τὸν ὑπὸ τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἀποφασισθέντα διὰ λόγον «ἐν ἰσοῖς ὅροις»; 2) Ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης ὁ Πάπας Παῦδος ΣΤ' θὰ προσχωρήσῃ εἰς ἑνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποδεχόμενος ἵνα ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας θεωρῆται ὡς «πρῶτος μετὰ ξὺ ἴσω» = PRIMUS INTER PARES», ὡς πρὸ τοῦ σχίσματος ἀνεγνωρίζετο; Τοιαῦται προϋποθέσεις δὲν προβλέπονται, οὐδ' ὡς σκιώδης φαντασία.

Τὰ πράγματα μαρτυροῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἀλήθειαν, μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφιέντα, πασιφανῆ τοῖς γε θέλουσιν ἵνα βλέπωσι. Διότι:

1) Ἡ Α. Ἀ. ὁ Πάπας δὲν ἐσκέφθη ἀποστολὴν Ἀντιπροσωπείας τοῦ Βατικανοῦ εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν.

2) Ἀπὸ τοῦ 1929 ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κράτους τῆς Ἰταλίας καὶ ὡς Βασιλεὺς, καὶ ἔκτοτε, θετικώτερον ἢ πρότερον, ἐλεγόμενος ὡς Πάπας, ἐλέγεται καὶ ὡς Βασιλεὺς, ἡγέτης Ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἅμα Πολιτικῶς.

3) Ἄμα τῇ ἐκλογῇ του κηρύσσεται ἀλάθητος, καὶ αὐτοστιγμὴ ἀναγνωρίζεται ὡς τοιοῦτος καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

4) Ὁ Μπενίνο Μουσσολίνι ἀνεγνώρισε (1929) τὴν Α. Ἀ. ὡς τοιοῦτον, ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς δηλαδή, καὶ ἅμα ὡς Βασιλέα, εἰπὼν ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκλείεται νὰ εἶναι ὑπήκοος ἄλλου Κράτους, καὶ ἔτσι ἐξεχώρησε τὸ Βατικανόν, μίαν συνοικίαν ἀκραίαν περιοχὴν τῆς Ρώμης, ὡς πόλιν τοῦ Βατικανοῦ, καὶ τοῦτο ὡς Κράτος ἀνεξάρτητον, ἔχον Βασιλέα ἰσόχριστον, ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, δηλαδή ἰσόθεον.

5) Ἐφ' ὅσον καὶ πρὸ τοῦ 1929 ἡ Α. Ἀ. ὁ Πάπας εἶχε περιβάλλον διπλωματικόν, καὶ ἐδέχετο διοριζομένους Πρεσβευτὰς παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Ἐδρᾷ καὶ αὐτὴ ἀπέστειλεν ἑαυτῆς, κατὰ διπλωματικὸν Σύμφωνον, πολὺ μᾶλλον γίνεται τοῦτο μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα καὶ ὡς Βασιλέως.

6) Ὑπάρχει ὑποταγὴ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν τοῦ κατὰ πάντα τὰ ἔθνη Ἰεροῦ αὐτῆς Κλήρου καὶ Λαοῦ, ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλάθητου, τὴν ὁποίαν ιδιότητα οὔτε αὐτὸς οὔτος ὁ Πάπας θὰ δεχθῇ νὰ ἀποβάλῃ, οὔτε τὰ ἀπανταχοῦ στελέχη τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας οἱ Ἐπίσκοποι, θὰ διαφωνήσωσι πρὸς τοῦτο.

7) Παρὰ πᾶσαν προσπάθειαν τῶν ἐξ αὐτῆς ἀποσπασθέντων καὶ συμπεξάντων Ἐκκλησίας ἢ Χριστιανικὰς Ὁμολογίας, δὲν ὑπάρχει πιθανότης ἢ καὶ προοπτικὴ ἐλπίδος, ὅτι ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας καὶ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία θὰ ὑποστῇ ἐπι-

δρασίαν τινα περὶ ἀρνήσεως τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλάθητου.

8) Ὁ Σεβασμιώτατος Καρδινάλιος Πέτρος Γρηγόριος AGAGIANIAN, Ἀρμένιος τὴν προέλευσιν, ἐν τῷ Βατικανῷ δέ, παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Ἐδρᾷ, προϊστάμενος τῆς εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῆς PROPAGANDA FIDE, ὁμιλῶν ἐν Μιλάνῳ τῇ 11 Μαρτίου 1960, ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ὑπὸ τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ἰωάννου 23ου, τῆς συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 21ης ἀριθμουμένης ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, 2ας δὲ ἐν τῷ Βατικανῷ, εἶπεν ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη θὰ εἶναι καὶ «πρόσκλησις εἰς τὰς ἀποχωρισμένας Κοινότητες διὰ τὴν ἐπιζήτησιν τῆς ἐνότητος, τὴν ὁποίαν σήμερον τόσαι ψυχὰι ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς γῆς ἐπιθυμοῦσι σφοδρῶς».

9) «Κοινότηας ἀποχωρισμένας» ἐννοεῖ ὁ Σεβ. Καρδινάλιος, ἐκφράζων «τὴν σκέψιν τοῦ Ἁγίου Πατρὸς», τοῦ Πάπα Ἰωάννου 23ου, ὅλας τὰς μὴ ἠνωμένας μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τὰς μὴ ὑποτασσομένας εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀποδέχονται τὸ «πρωτεῖον» καὶ τὸ «ἀλάθητον» τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα.

10) Ὁ αὐτὸς Σεβ. Καρδινάλιος Πέτρος Γρηγόριος AGAGIANIAN, ὁ προϊστάμενος τῆς ἐν τῷ Βατικανῷ ἐδρευούσης καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξαπολυομένης ἀνά τὸν κόσμον «PROPAGANDA FIDE», εἶπεν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰωάννου 23ου κυρηχθεῖσα «Οἰκουμενικὴ Σύνοδος προτίθεται νὰ διορθώσῃ τὰ αἰώνια ρήγματα, τὰ ὁποῖα ἐχώρισαν ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴν Ἐδραν, ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν Καθέδραν τοῦ Πέτρου, τὸσους ἀδελφοῦς».

11) Τοὺς ἀποκεχωρισμένους ἀπὸ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ὡς «μίαν καὶ μόνην Καθολικὴν Ἐκκλησίαν», ὁ αὐτὸς Καρδινάλιος τοὺς διακρίνει ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τοὺς Ἀνατολικούς, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους. Ἐκάστη τῶν γενικῶν αὐτῶν ὀνομασιῶν (Ἀνατολικοί, Διαμαρτυρόμενοι) περιλαμβάνει μὲ τὴν σειρὰν τῆς μίαν ὀλόκληρον κλίμακα θρησκευτικῶν κοινοτήτων.

12) «Μεταξὺ τῶν ἀποκεχωρισμένων ἀδελφῶν», διακρινόμενων εἰς «Ἀνατολικούς» καὶ «Διαμαρτυρομένους», ἀποκεχωρισμένοι ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, νοοῦνται καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι, αὐτῇ ἢ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, σὺν αὐτῇ δέ, ὡς τμήμα αὐτῆς ἀναπόσπαστον, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ.

B'

«Οἱ οἱ «Ἀνατολικοὶ» συλλήβδην, καὶ ὁμοίως οἱ «Διαμαρτυρόμενοι», χαρακτηρίζονται «ἀποκεχωρισμένοι» ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τί δέ; Διότι οἱ «Ἀνατολικοὶ» τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐτήρησαν, ὡς καὶ τηροῦσιν, ἀπαρασαλεύτως τὰ περὶ πίστεως δεδομένα ὑφ' ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας, Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς, ἠνωμένως ἀποφαινομένων μέχρι καὶ τῆς ἐβδόμης (Ζ') Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν Νικαίᾳ συνελθούσης (787 μ.Χ.). Τηρήσαντες δὲ

ἐαυτοὺς ἀσχελῶτως καὶ ἀπαρατρέπτως ἐν τῇ πίστει, ὡς δεῖ καὶ τηρεῖσθαι, δὲν ὑπεχώρησαν εἰς τὰς ἀναπτυχθείσας περὶ πίστεως παραποιήσεις καὶ ἐκτροπὰς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τοιαῦται δὲ παραποιήσεις, ἢ εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, ἢ εἰς τὴν Τελετουργίαν τῶν Θεμελιωδῶν Μυστηρίων Βαπτίσματος καὶ ἅμα Χρίσματος, καὶ Θείας Εὐχαριστίας (Θ. Λειτουργίας), τούτων μόνον σημειουμένων ἐνταῦθα, καὶ τὸ ὡς ἀκατάλυτον φρούριον ἀναπτυχθὲν καὶ προβαλλόμενον δόγμα τοῦ «π ρ ω τ ε ί ο υ» καὶ τοῦ «ἀ λ α θ ή τ ο υ». Ἄλλ' ἐκ τῆς «Μ ι α ς, Ἀ γ ί α ς, Κ α θ ο λ ι κ ῆ ς καὶ Ἀ π ο σ τ ο λ ι κ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ί α ς» δὲν ἀπεχωρίσθησαν οἱ Ὁρθόδοξοι, οἱ ἡμαρτημένως χαρακτηριζόμενοι («χωρισμένοι»), ἀλλ' ἀπεχωρίσθησαν, εὐλόγως δέ, οἱ «Παλαιοκαθολικοὶ» καὶ οἱ «Διαμαρτυρόμενοι». Ὁ λόγος δὲν σκοπεῖ νὰ καταῆθῃ περὶ τῶν δευτέρων τούτων ἐν λεπτομερείαις.

Μεταξὺ τῶν («Ἀνατολικῶν») νοοῦνται κυρίως οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν γενικῇ σημασίᾳ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ χρώματος. Κυρίως ὅμως νοοῦνται οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς Ἑλληνοβυζαντινῆς, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὅποιον ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἱστορικῆς διαδοχῆς τοῦ χρόνου, εὐλόγως ἔλαβεν ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀνεξαρτήτων Πατριαρχείων, ἀναπτυχθέντων καὶ διατηρηθέντων ὁμοίως ἐν πίστει, εὐσεβείᾳ καὶ λατρείᾳ, ὅχι ὅμως κυριαρχικῆν καὶ δεσπόζουσαν, ἀλλ' ἰθύνουσαν ἐν προεδρίᾳ. Πρώτην ἔναντι καὶ μεταξὺ ἴσων, τῶν ἄλλων Πατριαρχείων ἀναπτυχθέντων καὶ διατηρηθέντων ὁμοίως ἐν πίστει, εὐσεβείᾳ καὶ λατρείᾳ, αὐτοδυνάμων δὲ ἐν διοικήσει εἰς τὰ τῆς περιόχης αὐτῶν, κατ' ἔνοιαν καὶ πειθαρχίαν εἰς τὰ Ἀποστολικά ἐπιτάγματα τοῦ «εὐσχημόνως περιπατεῖν καὶ διάγειν» (Ρωμ. ιγ' 13, Α' Θεσ. δ' 11, 12), καὶ κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ «π ἄ ν τ α ε ὑ σ χ η μ ὶ ο ν ς κ αὶ κ α τ ἄ τ ἄ ξ ι ν γ ι ν έ σ θ ω» (Α' Κορ. ιδ' 40).

Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ Α. Ἁγιότης ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐδήλωσεν, ὡς ἀ λ ἄ θ η τ ο ς ἀποφαινόμενος, ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία οὐδὲν τῶν κεκτημένων θὰ ἀπολέσῃ, ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ ὑπὸ τῆς Γ' Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἐγκριθεὶς Διάλογος μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς: Ἡ κηρυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰωάννου 23ου καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀρξαμένη, ὡς 21η Οἰκουμενικὴ ἀριθμουμένη, 2α δὲ ἐν τῷ Βατικανῷ, συνεχίζεται ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Παύλου ΣΤ', ἀ λ ἄ θ η τ ο ν, ὡς λέγουσι καὶ πιστεύουσι, διαδεχθέντος, καὶ ἀ λ α θ ή τ ο ς, ὡς πιστεῖ καὶ πιστεύεται, ἀποφαινέντος, ποῖα ὠφέλεια θὰ προκύψῃ ἐκ τοῦ ἐγκριθέντος Διαλόγου, μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς, ἐὰν ὁ Διάλογος πραγματοποιηθῇ; Ἀναντίκτου δὲ παραμένει, ὅτι ἰθύνων νοῦς, ὡσπερ τῆς Συνόδου οὗτω καὶ τοῦ Διαλόγου, θὰ εἶναι ἡ Α.

Ἁγιότης ὁ Πάπας, ἀ λ α θ ή τ ο ς ἀποφαινόμενος, ὡς καὶ ἀποφανθεὶς πιστεύεται.

Γ'

Βεβαίως εἶναι πρόπων ὁ καταρτισμὸς Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, «αἵτινες μετ' ἀναλόγων Ἐπιτροπῶν τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν, Ρωμαιοκαθολικῆς, Ἀγγλικανῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς, πρὸς μελέτην τῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν κοινῶν ἀπόψεων, καὶ τῶν διαφορῶν ἢ ἀντιφασκόντων, περὶ πίστεως, ὡς καὶ τῶν αἰτίων τῆς ἱστορικῆς διαστάσεως αὐτῶν». Ἀλλὰ βεβαίως καὶ πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ τρόπου («τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος, ἀποτελούσης νῦν κοινὸν πόθον καὶ εὐχὴν σύμπαντος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου».

Ἐπιτραπήτω ἡμῶς καὶ ἅμα συγχωρηθῆτω τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι τὸ φρονεῖν, ὅτι ἡ συνεννόησις μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, περὶ ἐξευρέσεως τρόπου, πρὸς ἄρσιν τῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑφισταμένης ἀντιθέσεως, εἶναι δυσχερεστάτη, ἀπὸ πάσης σωφρονούσης σκέψεως ἐξεταζομένη. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἕνεκα τῶν ἐξ αὐτῆς ἐν ἀξιώσει προβαλλομένων λόγων, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. Ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὔσης ὑποχρέου πρὸς διαφύλαξιν τῆς Πίστεως ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ὡς ἀνεκαθεν ἐνιαίως παρὰ πάντων ἐδιδάχθη. Παρ' ἐκτός, ἐὰν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκτροχιαζομένη ἐκ τῆς σωφρονούσης σοβαρότητος τῆς σκέψεως, ἤθελε προχωρήσει εἰς ἐλαφρότητα παραφροσύνης σκέψεως καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς ὑποχωρήσεις πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, σφαγιαζούσας τὴν ἀλήθειαν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Ἄλλ' ἄπαγε τῆς παράφρονος ταύτης σκέψεως, ἐκτροχιασμοῦ ἐκ τῆς ἀληθείας τῆς Πίστεως, εἰς προσχώρησιν, ἥτις θὰ εἶναι βλάσφημος καὶ ἀσύμφορος δι' ἅπασαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἐξαιρετικώτερον δὲ τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀπόψεως ἐξεταζομένης ταύτης τῆς προϋποθέσεως. Διότι ἡ ἀλήθεια τῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος δὲν παραγράφεται οὐδὲ λησμονεῖται, ἐμφανῆς δὲ καὶ ἡ συνεχιζομένη προσηλυτιστικὴ προσπάθεια. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ὡσάκις ἐδείχθη ἀδρανῆς ἀπέναντι τῆς προσηλυτιστικῆς προσπάθειας, ἢ ἀδιάφορος ἕνεκα πολιτικοῦ ἐπηρεασμοῦ, ἀλογίστως βλέποντος τὰ γινόμενα, εὐρέθη πάντοτε ἐν μεταμελείᾳ.

Εὐχερῆς νοεῖται καὶ νομίζεται ἡ συνεννόησις πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Παλαιοκαθολικὴν καὶ Ἀγγλικανὴν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων, ἡ δευτέρα ἔχει προχωρήσει εἰς νεωτερισμοὺς ἀντιθέτους πρὸς τὴν ἀρχαίαν, τὴν βασικὴν τῆς ἡνωμένης Ἐκκλησίας παράδοσιν, ἥτις δὲν πρέπει νὰ ἀλλοιωθῇ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ νὰ μετακινήθῃ ἐκ τοῦ θεμελίου τῆς ἀληθείας. Ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι, Παλαιοκαθολικὴ καὶ Ἀγγλικανὴ, ἔχουσι ἀποσχισθῆ ἐκ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς, ὡς γνωστόν, εὐχερεστέρα δὲ θὰ ἦτο ἢ πρὸς αὐτὴν συνεννόησις, πρὸς ἐπαναστροφὴν εἰς ἕνωσιν μετ' αὐτῆς, ἐὰν αὕτη θὰ ἐδέχετο αὐτάς, ἰδίως δὲ τὴν

δευτέραν, μετά τῶν ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως νεω-
τερισμῶν, ὅπερ δὲν φαίνεται πιστευτόν.

Ἐκτιμητέα εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου ἀναληφθεῖσα πρωτοβουλία ἐξευρέσεως τρό-
που «πρὸς μεταβολὴν τῆς προφῆν ἔγγραφας εἰς ἀγάπην,
καὶ τῶν συγκρούσεων τῆς χθὲς εἰς ἀδελφικὸν διά-
λογον». Καὶ εὐχάριστον εἶναι, ὅτι πρὸς τὴν πρωτο-
βουλίαν αὐτὴν «προφρόνως ἀνταπεκρίθησαν αἱ Χρι-
στιανικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι», καὶ εὐκαταία
ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἄλλοτὲ ποτε μιᾶς Ἐκκλησίας
τοῦ Χριστοῦ εἰς ἐνότητα, «ἐκ τῆς διαστάσεως καὶ τοῦ
διαβρυμματισμοῦ». Ἀναντίλεκτον δέ, ὅτι ἡ ἐπανα-
φορὰ τῆς ἐνότητος εἶναι κοινὸς πόθος, ἀλλὰ τῶν
πράγματι ἐν πίστει σωφρόνως σκεπτομένων.

Καλλίστη ὅμως καὶ φέρεται ἡ πρὸς Διὰ λ ο γ ο ν
προστομασία, ἵνα, ἐὰν ἐπιτευχθῆ, οἱ δι' αὐτὸν
ἐπιλεγέντες εἰς ἀποστολήν, ὧσιν «ἔτοιμοι αἶψι πρὸς
ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν
ἐπίδοξ» (Α' Πέτ. γ' 15), ἐν γνώσει ἔχοντες, ὅτι «ἡ
ἐλπίς οὐ κατασχύνει» (Ρωμ. ε' 5). Καὶ οὐ κατα-
σχύνει, ἐὰν περ αἱ πρὸς εἰρήνην εἰς ἐνότητα τῶν τοῦ
Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν προσπάθειαι, ἐν ἀγάπῃ ἐκατέ-
ρωθεν εὐκρινῶς κινούμεναι καταβάλλονται «διὰ
Πνεύματος Ἁγίου», οὐχὶ δὲ πρὸς ἐπικράτησιν πα-
λαιῶν φιλοδοξιῶν, ἀτόπως ἀναπτυχθειῶν καί, παρὰ
πᾶσαν ὑγιῆ καὶ ἔμφρονα νόησιν, πεισμώνως, ἐν ἀστη-
ρικτῷ καυχήσει διαδοχῆς «πρωτείου» καὶ ἰσχυρισμῶν
«ἀλαθῆτος» ἰδιότητος, κρατούμενων. Τὸ κίνητρον
καὶ αἱ προσπάθειαι εἰς ἐνότητα πρὸς ἀγάπην καὶ εἰρή-
νην ἔστωσαν, οὐχὶ ἐν λανθανούσῃ ἢ φανερᾷ ἐπιδιώξει
ἀτομικῆς ἀναδείξεως, ἀλλ' ἐν συναισθήσει εὐκτηρίῳ
τῆς ἐπικλήσεως, ἐξ ἐκατέρων τῶν Ἐκκλησιῶν,
«Μὴ ἡμῖν, Κύριε, μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἡ τῷ ὀνόματί σου
δὸς δόξαν, ἐπὶ τῷ ἔλεει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου, μὴ
ποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς αὐτῶν;»
(Ψαλ. ριγ' 9, 10). Δι' ὃ πρὸς ἀγάπην καὶ εἰρήνην
ἐκάλεσαν ἅπαντας ὁ Κύριος, καθ' ὅτι ἐν αὐταῖς ἀνα-
πτύσσεται ἡ ἀληθινὴ πρόδοξ τῆς ἀνθρωπότητος.
Διότι, ὡς ἔγραψεν ὁ ὑπέρτατος Ἀπόστολος, «οὐκ
ἔστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός, ἀλλ' εἰρήνης» (Α' Κορ.
ιδ' 33, καὶ ια' 16).

Δ'

Πρέπουσα δὲ ἐκ τῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίας, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου, παρὰ τὸν βαρύτερον χειμῶνα, ὑπὸ τοῦ
ὁποίου προσβάλλεται, καὶ ἐπιτακτικῆ ἢ στροφῆ εἰς
Ἐκκλησιαστικὴν ἐπαφὴν πρὸς τὰς ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος
ἰδρυθείσας καὶ αὐτοτελῶς ὑφισταμένας Ἐκκλησίας,
ὁποῖαι ἢ Ἀρμενικῆ, ἢ Συριακῆ, ἢ Ἰνδικῆ, καὶ ἢ Αἰθιο-
πικῆ, αἱ κοινῶ χαρακτηρισμῶ λεγόμεναι Κ ο π τ ι κ α ἱ.
Πολὺ δὲ μᾶλλον, καθ' ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκδη-
λωθεῖσα ὑφίσταται τοιαύτη ἐπιθυμία στροφῆς πρὸς
τὴν Ἀνατολικὴν Ὁρθόδοξον Καθολικὴν καὶ Ἀποστο-
λικὴν Ἐκκλησίαν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἀνεφύησαν καὶ
ἀνεπτύχθησαν. Καλὴ δὲ καὶ θεάρεστος πράξις ἡ ἐν
διαλόγῳ συνεννόησις πρὸς ἀνεξέτασιν καί, εἰ δυνατόν,
ἄρσιν τῶν αἰτίων, ἅτινα προεκάλεσαν διασπαστικῶς

τὴν αὐτοτελῆ ἴδρυσιν αὐτῶν. Τὸ γε νῦν δέ, καὶ παρὰ
τῆς ἐμῆς ταπεινότητος δὲν νομίζεται ἀποκρουστέα
ἢ μετ' αὐτῶν ἐπαφὴ καὶ συνεργασία, ὡς καὶ παρ'
αὐτῶν ἐξεδηλώθη τοιαύτη ἐπιθυμία, κατὰ τὸ ἐν
Ἄδδιδι Ἀμπέμπα Συνέδρον αὐτῶν, διεξαχθέν κατὰ
τὸν Ἰανουάριον τοῦ ἔτους τούτου (1965). Καὶ δύ-
ναται ἀπὸ τοῦδε νὰ ἀρχίσῃ ἡ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας
ταύτας ἐπαφὴ, ἐξ ἧς, ἐν φιλαδέλφῳ ἀνεξεταστικῇ
ἐρευνησει, θὰ προέλθῃ διαφωτιστικῶς ὅ,τι καλόν.

Ὁ χαράσσων εὐλαβῶς τὰς γραμμὰς ταύτας, τα-
πεινὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος καὶ ἐν
Κερκύρα Μητροπολίτης, ἔλαβεν ἐν Ἀθήναις κατ'
Αὐγουστον τοῦ ἔτους τούτου (1965), τὰ διεξαχθέντα
ἐν τῷ ἐν Ἄδδιδι Ἀμπέμπα Συνεδρίῳ τῶν Ἐκκλη-
σιῶν, ἐκδοθέντα τύποις εἰς τεύχος, παρὰ τοῦ Σεβα-
σμιοτάτου Ἀξιώμης κ. Νικολάου, συμμετασχόντος
τοῦ Συνεδρίου. Ἀνέγνωσε τὸ τεύχος ὁ γράφων ταῦτα,
καὶ ἐν εὐχαριστήσει οὐ μικρᾷ ἐγνώρισε τὸν ἐν εὐρυ-
θυμίᾳ καὶ συνέσει τρόπον διεξαγωγῆς τοῦ Συνεδρίου,
εὐνοϊκῶς συμπράξαντος εἰς αὐτὴν τοῦ Αὐτοκράτορος
Χάιλε Σελάσιε. Εἰδὼς δὲ ὁ γράφων ταῦτα, καὶ περ
γεγηρακῶς, ὅτι παρεμπιπτούσης εὐκαιρίας χρόνου,
εἰ καὶ ἐν κόπῳ, καλὸν τὸ μελετᾶν καὶ τὰ παρωχη-
μένα, καὶ ἐν κρίσει ἐκφάνειν ἐξ αὐτῶν ὅ,τι πρέπον,
ἐπιφυλάσσει ἑαυτῷ ἵνα, Θεοῦ διδόντος, ἐκφράσῃ
γραπτῶς τὴν περὶ τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου γνώμην
τοῦ.

Πάνυ δὲ πρεπόντως ὑπὸ τῆς Ὑ. Θ. Παναγιώ-
τητος ἐτέθη ὑπ' ὄψει τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπισταμένη μελέτη
τοῦ ζητήματος τῆς μετὰ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐλέγησαν
Ἐκκλησιῶν ἐπικοινωνίας, ὡς καὶ ὅτι ἐγένετο ἡ περὶ
τοῦ αὐτοῦ ζητήματος εἰσήγησις ταῖς κατὰ τόπους
Ἐκκλησίαις.

Ε'

Βεβαίως καλὴ καὶ πρέπουσα ἡ προσέγγισις πασῶν
τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ βαθεῖα ἐκ μέρους
τούτων μελέτη, εἰς κατανόησιν ὅτι ἀνάγκη πάρεστιν
ἀναθεωρήσεως τῆς προτέρας τακτικῆς ἐν ταῖς πρὸς
ἀλλήλας σχέσεσιν αὐτῶν, καὶ μετὰ σοβαρῶς ἐξε-
ρευνητικὴν καὶ βαθυστοχάστως ἐπισταμένην μελέτην
τῶν ζητημάτων, διαχαράξεως νέου τρόπου τῆς τακτι-
κῆς μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίας.

Ὁμολογεῖται ὅμως ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἐλαχιστότητος,
ὅτι ὡς αὕτη φρονεῖ, καὶ περ παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ τῆς
διερευνησεως καὶ ἐντόνου παραστάσεως τῶν χωρι-
ζόντων τὰς Ἐκκλησίας αἰτιαμάτων ὡς γε ἡ Ὑ. Θ.
Παναγιότης φρονεῖ, δὲν παρῆλθεν ἡ μισαλλοδοξία,
ἀλλ' ἀτυχῶς, ὑφίσταται πῶς, συνεχιζομένη ὑπὸ
εὐχαρι ἐπικάλυμμα προσωπικῶν παρὰ τισὶ διπλωμα-
τικῆς νοσοτροπίας σχέσεων. Διότι δὲν ἐξέλιπον τὰ τῆς
ἀντιγνωμίας αἷτια. Καὶ ναὶ μὲν οἱ Χριστιανοὶ τῶν
διαφόρων Ὁμολογιῶν, ὡς γε ἡ Ὑ. Θ. Παναγιότης
φρονεῖ, ἀπαβλέπουσι πρὸς ἀλλήλους ὡς ἀδελφοὶ
ἐν πίστει, ἐφ' ὅσον πάντες ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸν
αὐτὸν Χριστὸν καὶ τῆς αὐτῆς κοινωνοῦσι χάριτος»,
ἀλλ' ὡς ἡ ἐμὴ ταπεινότης φρονεῖ, δὲν ἀπαβλέπουσιν

όμοιως πρὸς πάντας, οὐδὲ κοινωνοῦσι τῆς αὐτῆς Χάριτος. Διότι, κατ' ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην, οἱ πνευματικοὶ ἤγεται αὐτῶν, ὅχι δὲ μόνον τῶν Ὁμολογιῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, δὲν ἔπαυσαν ἐντεινόντες τὰς δοξασίας αὐτῶν καὶ συνεχίζοντες τὸν προσηλυτισμὸν.

Πιστεύομεν ὅτι, ὡς ἡ Ἀποστολικὴ παρέδωκε γραφή, «τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (Β' Κορ. ε' 17). Ἀλλὰ παρῆλθον τὰ ἀρχαῖα ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν τῆς εἰδωλολατρείας πίστιν. Καὶ ἐκ τούτων διατηροῦνται τινὰ παρά τισι τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀπίστων, καὶ δὴ ἐν προωθήσει, ὑπὸ τύπον ἐθνικῶν παραδόσεων ἀνακαλούμενα παρά τῷ λαῷ. Δὲν παρῆλθον ὅμως, ἀλλ' ὑπάρχουσιν, ἀτυχῶς, καὶ αἱ περὶ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ὁμολογιῶν δογματικαὶ ἀντιγνωμίαι, καὶ δι' αὐτῶν συνεχίζεται ἐν ἐκμεταλλεύσει ὁ προσηλυτισμὸς.

Ἡ Ὑ. Θ. Παναγιότης γνωρίζει, καὶ ἐν βεβαιότητι δύναται νὰ εἶναι, ὅτι ὁ εὐλαβῶς πρὸς Αὐτὴν γράφων ταῦτα, ἀκολουθεῖ ἐμπράκτως τὴν γνώμην περὶ ἐπαφῆς καὶ ἀγαθῶν σχέσεων ἐπικοινωνίας πρὸς πάντας, καίτοι γνωρίζει ὅτι δὲν διάκεινται πάντες ὁμοίως πρὸς αὐτόν. Εὐτύχημα δὲ θὰ ἐλογίζετο δι' ἑαυτόν, εἰάν διέβλεπεν ὁμοίως διαθέσεις καὶ παρά τῶν ἄλλων. Ἐχει ὅμως πικρὰν πείραν τῶν ἀντιθέτως τεκταινομένων, ὅχι δὲ μόνον ἐν Κερκύρα, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ γενικώτερον. Τῆς πείρας δ' αὐτῆς ἔχει γνώσιν καὶ ἡ Ὑ. Θ. Παναγιότης. Παρὰ ταῦτα, ὁ εὐλαβῶς πρὸς Αὐτὴν γράφων δὲν θὰ παύσῃ νὰ ἐμφορῆται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν συναισθημάτων φιλαδέλφου ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας πρὸς πάντας τοὺς κατ' Ἀνατολὰς, καὶ Δυσμάς, Βορρᾶν τε καὶ Νότον Χριστιανοὺς ἀδελφοὺς ἐν τῇ πίστει. Ἐν εὐχῇ δ' ἐνδομύχῳ στρέφεται πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸν Αὐτοῦ τε καὶ πάντων Πατέρα Θεόν, ἵνα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, διεγερθῶσι τὰ συναισθήματα ὅλων πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Μιᾶς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀδιαιρέτου ἐν ὀρθοδόξῳ τῇ Πίστει, ἀποκλειομένης πάσης ἐκ φιλοδοξίας κινήσεως. Τοῦτο δὲ τὸ ἐν πίστει ἀληθείας πρέπον, εἶναι τὸ εἰς ὃ ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία στερεῶς ἐστήρικται καὶ ἐμμένει, ἐν αὐτῇ δὲ καὶ ἡ ἐν τῇ Ἑλλάδι, σύμφωνον ἔχουσα καὶ τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα σύμπαντος τοῦ Ἔθνους.

Ἐν τοιοῦτῳ τῷ συναισθηματι φιλαδέλφου ἐπαφῆς, ἡ ἐμὴ ταπεινότης πιστεύει ὅτι ἔχει σύμφωνον τὴν Ὑ. Θ. Παναγιότητα καὶ σεπτὴν τῆς Ὁρθοδοξίας Κορυφὴν, ἢ καὶ εὐλαβῶς συγκαίρει, διὰ τὸ ἀποσταλὲν τηλεγραφικῶς φιλάδελφον συγχαρητήριον πρὸς τὴν Α. Ἀγιότητα τὸν Πάπαν Παῦλον ΣΤ', ἐπὶ τῇ φιλερηνιστικῇ μεταβάσει Αὐτοῦ εἰς Ἀμερικὴν, ἵνα εἰσηγηθῇ εἰς τὸν Ὄργανισμὸν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) τὸ κήρυγμα τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης. Διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης οὐδεὶς ἀντίκειται. Ἡ πρὸς τοῦτο κίνησις ὅμως ἀπόκειται εἰς τὴν διπλωματικὴν κατανόησιν. Ἄς εὐχηθῶμεν ἵνα κατανοηθῇ φιλαδέλφως, διότι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὸ αὐτὸ δικαίωμα πρὸς τὴν ζωὴν, ὡς καὶ

ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν πρόδοον, κατ' ἀνάλογον δυναμικότητα συναισθημάτων, τὰ ὅποια ἐξευγενίζει ἢ ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

ΣΤ'

Κατὰ ταῦτα, σχετικῶς πρὸς τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθέντα περὶ φιλαδέλφου ἐπαφῆς καὶ συνεννοήσεως μετὰ πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ κατὰ πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ἐμὴ ταπεινότης εἶναι σύμφωνος, ἀλλ' ὑπὸ τινὰς ἐπιφυλάξεις, προβαλλούσας εἰδικῶς μεγάλην καὶ σοβαρωτάτης περισκέψεως προσοχὴν, ἐξαιρετικῶς ἔνεκα τῆς ἀνωμάλου πορείας τῶν πραγμάτων τοῦ ἐνεστῶτος χρόνου. Ὁ γράφων ταπεινὸς γέρον ἔχει ὑπὸ σκέψιν τὴν ἐμπερίστατον κατάστασιν, ἣτις ἐξελισσεται ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἁγίας Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, καὶ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ παγκοσμίου ἀναστατώσεως. Τὸ ἐπισφαλές τῆς θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρατηρεῖται ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ε' αἰῶνος καὶ, ἀνεξαρτήτως εὐνοϊκῶν τιῶν φάσεων τῆς ζωῆς του, πλέον συγκεκριμένως ἀπὸ τοῦ 1821. Ἀλλ' ἡ πρώτη μεγάλη προσβολὴ αὐτοῦ ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 1204, ἀτυχῶς δὲ ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Δύσεως. Ὁ γράφων ταῦτα ταπεινὸς γέρον, ἐν γνώσει τοῦ παρελθόντος, εὐρισκόμενος δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1945, ὡς μέλος τοῦ Α' Πανελληνίου Συνεδρίου Ἐθνικῶν Δικαιῶν, ἐπρότεινε εἰς αὐτό, ὅπως εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Διεθνῆ Διπλωματικὴν Ἀντιπροσωπείαν, ἴδρυσιν Ἀμφικτυονικοῦ Κράτους, με ἔδραν τὴν Κωνσταντινούπολιν, θρησκευτικοεκκλησιαστικῆς μᾶλλον ιδιοσυστασίας, ὅπερ θὰ ἐξελισσετο ὅπως τὸ Βατικανόν, με Ἄρχοντα δὲ Ἀνώτατον αὐτόν τὸν Πατριάρχην. Ταῦτα δὲ ἐπὶ τοπικῇ σταθεροποιήσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῇ Πόλει τῆς ἰδρύσεώς του, καὶ διαχωρισμῷ τῶν δύο κόσμων.

Τὸ γε νῦν ἔχον, εὐρισκόμεθα ἐν ἀτμοσφαίρᾳ παγκοσμίου ἀναταραχῆς, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας δὲν μένει ἀνεπηρέαστος καὶ ἀσφραγίστος σύμπασα ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἣτις, καὶ ὡς ἐκ τῶν ἑαυτῆς, περισσότερον κατανοεῖ τὴν ἀξίαν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης. Καὶ ὅτι καλῶς ἔπραξεν ἡ Α. Ἀγιότης, ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' καὶ, πορευθεὶς εἰς Ἀμερικὴν, εἰσηγηθῇ εἰς τὸν Ὄργανισμὸν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.) εἰρηνιστικὴν ἐνέργειαν. Καλῶς δὲ ἔπραξε καὶ ἡ Ὑ. Θ. Παναγιότης, ἐκφράσασα πρὸς Αὐτὸν συγχαρητήρια, ἐπὶ τῇ εἰρηνιστικῇ πράξει, πρὸς τὴν ὁποίαν Αὐτὴ δὲν δύναται νὰ προβῇ ὁμοίως, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐμποδίζεται.

Ὅλη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ, μεθ' ἅπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς παγκοσμίως τεταραγμένης ἀνθρωπότητος. Ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εὐρίσκεται περισσότερον τεταραγμένη καὶ ἔνεκα εἰδικωτέρων περιστατικῶν λόγων, ὡς ἐκ τῆς ἐξεγέρσεως ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐν ὃς δ α ἰ μ ο ν ο ς. Ἐν σχέσει πρὸς

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΝ ΑΑΡΗΘΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ

ΣΤ'

Αί Οικουμενικοί σύνοδοι.

'Αλλ' αί Οικουμενικαί σύνοδοι ἐπρόκειτο νὰ δε-
χθοῦν καὶ ἄλλα κτυπήματα, διὰ νὰ μὴ θιχθοῦν οἱ
'Αντιχαλκηδόνιοι! Ὡς γνωστόν, δὲν δέχονται οὔτοι
παρὰ μόνον τὰς τρεῖς πρώτας Οἰκουμεικὰς συνό-
δους. Ἐπιφυλακτικότης λοιπὸν ὡς πρὸς τὸν ἀρι-
θμὸν ἐπτά. Συγχρόνως δὲ καὶ πᾶσα δυνατὴ συγ-
κάλυψις γεγονότων, λαβόντων χώραν μετὰ τὴν
Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος, ἅτινα θὰ ἐτίνασσον εἰς
τὸν ἄερα τὴν μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων προε-
τοιμαζομένην συμφωνίαν. Οὕτω σχεδὸν ἀπεσιωπή-
θη ὀλοτελῶς ἡ Ἐκτὴ Οἰκουμεικὴ Σύνοδος, τὸ ἀπὸ

τοῦ ὅρου τῆς ὁποίας φῶς ἦτο ἀπαραίτητον, ὅπως
θὰ ἀποδειχθῆ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, πρὸς συμ-
πλήρωσιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς ἄλλως σπουδαίας
ἀναπτύξεως, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς Εἰσηγήσεως του
ἔκαμεν ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος κ. Καρμίρης. Ὅσον
ἐμπεριστατωμένη καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ Εἰσήγη-
σις αὕτη, ἄνευ τοῦ ὅρου τῆς Ἐκτῆς Οἰκουμεικῆς
καταλείπει κενά, ἐκ τῶν ὁποίων προήλθον καὶ ἐν
αὐτῇ τῇ Διασκέψει παρεξηγήσεις ἀπόβλητοι, ὡς θὰ
ἴδωμεν. Καὶ ἀνέφερε μὲν ἅπαξ τὸ ὄνομα τῆς Ἐκτῆς
Συνόδου ὁ κ. Καρμίρης κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν
εἰς τὴν Εἰσηγήσιν του συζήτησιν, ἐπιπροχάδην
χαρακτηρίσας ταύτην ὡς συμπληροῦσαν τὰς ἐν
συμφωνίᾳ, συνεχεῖα καὶ ἐνότητι προηγηθείσας αὐτῆς

ταῦτα, ὁ γράφων ταπεινὸς γέρον φρονεῖ καὶ εὐλαβῶς
ὑπενθυμίζει, ὅτι παρίσταται ἐκδήλως προφανῆς ἡ
ἀνάγκη μετριοπαθείας καὶ ἐκ τοῦ Οἰκουμεικοῦ Πα-
τριαρχείου, ἐν τῇ προσπαθείᾳ ἐπαφῆς καὶ συνεννόη-
σεως πρὸς σύμπραξιν μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανι-
κῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, χωρὶς νὰ παύσῃ
τὸ πρὸς αὐτὰς εἰρηγιστικὸν ἐνδιαφέρον, ἐν προσπα-
θείᾳ φιλαδέλφου ἀγάπης, ἀποκλειστικῆς πᾶ-
σαν συμφεροντολογικὴν ἐπιδίωξιν
κοινωνικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ἐκ πα-
ραλλήλου πρὸς τὸ Οἰκουμεικὸν Πατριαρχεῖον, τοι-
αύτη μέριμνα πρέπει νὰ ἐπισπάσῃ τὴν προσοχὴν
ὁμοίως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ Λαοῦ, πρὸς σύμπνοιαν ἐν ἀγάπῃ πρὸς εἰρήνην.
Διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, συνεχιζομένης τῆς
ὑπαρχούσης καταστάσεως ταρασσομένης κοινωνικῆς
ἀτμοσφαιρας, δὲν ἀποκλείεται τὸ ἐνδεχόμενον ἐμφα-
νίσεως βαρέος λύκου, ἐν ὃς δαίμονος, ὡς ἐν τῇ
Κωνσταντινουπόλει, ὁ ὁποῖος νὰ συνταράξῃ ἐνταυθά
τε καὶ ἐκεῖ, τὴν Ἐκκλησίαν, πρὸς χαρὰν τῶν ἐχθρῶν
τῆς Ἑλλάδος. Ἰδίως δὲ ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν
Πολιτικῶς καὶ Κυβερνητικῶς τὰ τῆς Ἑλλάδος χει-
ριζομένων.

Ζ'

Ὅπως δὲ ἐν τῇ Ἀδδῆς Ἀμπέμπα, κατὰ τὴν συν-
διάσκεψιν τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐξεδηλώθη
φιλαδέλφως, ἐν εἰρήνῃ καὶ συμπνοίᾳ, ἐπιθυμία στρο-
φῆς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν,
ὁμοφώνως συμπράττοντος τοῦ Ἀυτοκράτορος Χάιλε
Σελάσιε, μετ' ἅπαντος τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Συμβου-
λίου του, οὕτω καὶ ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
ἐν πρωτοπορείᾳ τοῦ Οἰκουμεικοῦ Πατριαρχείου, καὶ
ἐκδηλώσει ὁμοφώνως τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου
μετὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Λαοῦ,
πρέπει νὰ ἐκδηλωθῇ ἐμπρακτος στροφή εἰς ἐπαφὴν
καὶ συνεννόησιν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν ἐκείνων Ἐκ-
κλησιῶν, πρὸς ἀνεξέτασιν τῶν αἰτίων τῆς πρὸς αὐτὰς
διαστάσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βασιλεὺς Κωνσταν-
τῖνος εἶναι Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος,

καὶ ὡς τοιοῦτος, διεκκήρυξε παρρη-
σίᾳ τὴν ἐνότητά τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευ-
θερίας μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ μὲν
Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶναι πρέπον
νὰ πράξῃ, ὡς ἐπραξανάι Ἀνατολικαὶ
Ἐκκλησίαι πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα
τῆς Αἰθιοπίας ὡς Ὁρθόδοξον, νὰ ἀνα-
κηρύξῃ δηλαδὴ τὸν Βασιλέα Κωνσταν-
τῖνον Προστάτην τῆς Ὁρθοδόξου
Πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ
Ἑλληνικὸς Λαὸς νὰ περιβάλλῃ τὸν
Βασιλέα Κωνσταντῖνον μετ' ἀγάπην,
ὡς σύμβολον ἐνότητος τοῦ ἔθνους.
Διότι, παρὰ πᾶσαν κακεντρεχτὴν κομματικὴν ἀστασίαν
φωνήν, πρέπει νὰ κατανοηθῆ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς
εἶναι τὸ θεμέλιον, εἰς τὸ ὁποῖον συγ-
κεντροῦνται καὶ στηρίζονται ὅλαι
αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τούτοις τοίνυν καὶ ἡ ἐμὴ ταπεινότης πάνυ
εὐχαριστεῖ τὴν Ὑ. Θ. Παναγιώτητα καὶ σεπτὴν ἐν
τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἡγέτιδα Κορυφὴν, διὰ τὴν
ἀγάπην δι' ἧς περιβάλλει αὐτήν, καὶ τὴν ἐμπιστο-
σύνην μετ' ἧς στρέφεται πρὸς αὐτήν, καὶ ἐν τῷ θέ-
ματι τῆς Διορθοδόξου Συσκέψεως, ἐκδηλοῦσης Παν-
ορθόδοξον ἐπιθυμίαν, πρὸς ἐπαφὴν καὶ συνεννόησιν
μετὰ πᾶσιν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ
Ὁμολογιῶν, ἐν φιλαδέλφῳ συνεργασίᾳ ἐνότητος, ἐπὶ
ἄρσει τῶν ἐμποδίων καὶ, Θεῖα εὐδοκίᾳ, ἐπίτευξιν τῆς
ποθητῆς ἐνώσεως καὶ ἀπόλαυσιν τῆς ἐκ ταύτης χαρᾶς,
ἐν κοινωνίᾳ τῆς αὐτῆς ἐν Χριστῷ χάριτος.

Κατασπαζομένη δὲ ἡ ἐμὴ ταπεινότης τὴν Ὑ. Θ.
Παναγιώτητα ἐν φιλήματι ἀγίῳ κατὰ Χριστὸν ἀγά-
πης, καὶ ἐκδεχομένη δι' ἑαυτήν καὶ τὸν περὶ αὐτὴν
Ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν φιλόχριστον Λαόν, τὰς ἀγίας
Αὐτῆς εὐχὰς, μένει

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
† Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν ΜΕΘΟΔΙΟΣ
ταπεινὸς Μητροπολίτης καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 22ᾳ Ὀκτωβρίου 1965

συνόδους¹. Ἄλλ' ἐν αὐτῇ τῇ Εἰσηγήσει του μεταξύ τῶν δευτερευουσῶν καὶ ἐπουσιωδῶν διαφορῶν, αἵτινες χωρίζουν ἡμᾶς ἀπὸ τοὺς Ἀντιχαλκηδόνιους, καταριθμεῖ καὶ τὸ ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων². Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν ὁ ἐπίσκοπος Sarkissian προέβαλεν εἰς αὐτὸν τὸ ἐρώτημα: Ὑποθεθῆσθω, ὅτι καταλήγομεν εἰς διατύπωσιν συμφωνίας περὶ τὸ δόγμα καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἡττονος σημασίας ζητήματα. Τί θὰ γίνῃ ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος καὶ τῶν ἄλλων τριῶν Οἰκουμενικῶν, τὰς ὁποίας ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν; Καὶ ἀπαντᾷ πάλιν ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος. «Μόνον μία παράδοσις θὰ ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν, ἡ δογματική. Πάντα τὰ ἄλλα σημεῖα θὰ ἦσαν ἐπιβοηθητικά εἰς τὴν δογματικὴν παράδοσιν. Ἡ τελευταία αὕτη εἶναι κοινὴ εἰς ἀμφοτέρους μας. Ταύτην λοιπὸν δεόν νὰ θεωρῶμεν ἐπαρκῆ διὰ τὴν ἑνωσίν μας»³. Ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος ὁμολογῶ, ὅτι εἶναι συντηρητικώτερος ἐμοῦ. Καὶ μία παρέμβασις τοῦ ἐπισκόπου Αἰμιλιανοῦ ἐρωτήσαντος· δὲν ὑπάρχουν ἄραγε δογματικὰ διαφορὰ προκλύπτουσαι ἀπὸ τὰς ἄλλας συνόδους, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν καιρὸν καὶ ἀφορμὴν νὰ συμπληρωσῇ τὰς σκέψεις του. Καὶ ἀφοῦ παρετήρησέ τινα περὶ τοῦ Τόμου τοῦ Λέοντος, περὶ ὧν θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν καιρῷ, προσέθεσε καὶ τὰ ἑξῆς ἐπανορθωτικὰ κᾶπως: «Δὲν ὑπάρχει διαφορὰ τις περὶ τὸ δόγμα μεταξύ τῶν συνόδων τοῦ 431 καὶ 451 (τῆς τρίτης καὶ τετάρτης Οἰκουμ. δηλαδὴ). Οὕτω δὲν ὑπάρχει διαφορὰ καὶ μεταξύ πασῶν τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων. Πᾶσαι προήλθον ἐκ τῆς αὐτῆς κοινῆς παραδόσεως. Ὑπάρχει συνέχεια καὶ ἐνότης πίστεως μεταξύ τῶν ἑπτὰ συνόδων. Οὕτω δὲν ὑπάρχουν ἀνεπίλυτα προβλήματα μεταξύ μας, ἐὰν δεχώμεθα τρεῖς ἢ ἑπτὰ»⁴.

Ὁ αἰδεσ. συνάδελφος κ. Ρωμανίδης παρουσιάζεται ἀρκετὰ ἐνημερωμένος ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς Δ' Οἰκουμ. Καὶ ἐν πολλοῖς ἀποκαθιστᾷ εἰς τὸ πρέπον τὸν Τόμον τοῦ Λέοντος, εἰδικόν, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν καιρῷ, περὶ αὐτοῦ ποιούμενος λόγον, πληρώσας ἐν ταῖς συζητήσεσι τῆς Διασκεψέως κενόν, ὅπερ ζωηρῶς ὑπεγράμμισαν οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι. Ἄλλὰ καὶ οὕτως ἀπαξ μόνον ὁμιλεῖ περὶ τῆς Ἐκτῆς Οἰκουμενικῆς ἀπαριθμῶν ἀπλῶς αὐτὴν κατὰ σειρὰν ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς Τρίτης⁵. Πάντοτε δὲ μετὰ τῆς προσοχῆς καὶ φροντίδος, ἵνα μὴ θιχθοῦν οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι. Αἴρων διὰ τοῦτο ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν ἀνησυχίαν, τὴν ὁποίαν θὰ τοὺς προεκάλει ἡ ιδιότης τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὡς Οἰκουμενικῆς, προχωρεῖ λίαν τολμηρῶς εἰς τὰς ἐπομένους παρατηρήσεις:

«Εἶναι σημαντικόν, εἶπεν, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίσκοποι ἐζήτησαν νὰ ἐξαιρεθοῦν προσωρινῶς ἀπὸ τὸ νὰ ὑπογράψουν τὸν ὅρον τῆς Χαλκηδόνος,

λόγω τοῦ ὅτι μετὰ τὴν καθαίρεσιν τοῦ Διοσκόρου δὲν εἶχον Ἀρχιεπισκόπον καὶ οὕτω δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνεργήσουν βάσει τῶν παραδόσεων τῆς Αἰγύπτου. Ἐπεκρίθησαν ὑπὸ τινων, διότι ἔθετον μίαν τοπικὴν σύνοδον ὑπεράνω αὐτοκρατορικῆς οἰκουμενικῆς συνόδου. Αὕτη ἡ συζήτησις ὡς πρὸς τὰς σχέσεις μεταξύ τοπικῆς καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων ἀποδεικνύει σαφῶς, ὅτι αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι συγκαλούμεναι ὑπὸ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἦσαν κατὰ τὴν φύσιν αὐτοκρατορικαὶ καὶ εἶχον τὸν χαρακτήρα παν-αυτοκρατορικῆς ἐκκλησιαστικῆς συγκλήτου συναθροισθείσης διὰ τὴν πληροφόρησιν τὴν κυβέρνησιν περὶ τῆς πίστεως καὶ πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐνσωματωθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ διδασκαλία καὶ πράξις εἰς τοὺς νομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς σχηματισμοὺς τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἡ φύσις τῶν αὐτοκρατορικῶν αὐτῶν συνόδων ἀπεδείχθη ζωηρότατα ὑπὸ τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ κατὰ τὴν δεκάτην συνεδρίαν τῆς Χαλκηδόνος, ὅταν οἱ ἐπίσκοποι ἔφθασαν εἰς σημεῖόν τι, ὅπερ λόγω τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου τοῦ 449 (πρόκειται περὶ τῆς ληστροκτικῆς) ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἰβαν τῆς Ἐδέσσης, παρουσιάζετο βαρῆως προβληματικόν, οἱ ἐπίσκοποι προέτειναν, ὅπως ζητηθῇ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα, ἵνα ἡ Σύνοδος τοῦ 449 ἀπαλειφθῇ ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων. Τοῦτο ἀποδεικνύει σαφῶς, ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐφέσου τοῦ 449 ἔθεωροῦντο πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς δεσμευτικαί. Μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Χαλκηδόνος πράξεις τινὲς τῆς ἐν Ἐφέσῳ τοῦ 449 ἀνετράπησαν δι' ἐξετάσεως αὐτῶν ἀνὰ μίαν καὶ ἄλλαι δὲ ἐκ τούτων ἐγένοντο ἀπλῶς δεκταί, ὡς αἱ ἀφορῶσαι τὸν Θεοδώρητον καὶ Ἰβαν, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα ἀποκατεστάθησαν μόνον ὅταν ἀνεθεμάτισαν τὸν Νεστόριον καὶ ἐδέχθησαν τὰ δώδεκα κεφάλαια τοῦ Κυρίλλου. Δὲν ἐδόθη λοιπὸν μεγάλη προσοχὴ εἰς τὰ παραληρήματα (ravings) τοῦ Λέοντος περὶ τῆς αἰρετικῆς φύσεως τῆς Διοσκορείου συνόδου. Ἐκτὸς τῆς δειχθείσης ἐκκλησιαστικοπολιτικῆς φύσεως τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων τὰ προμνημονευθέντα γεγονότα ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ σύνοδος τῆς Ἐφέσου τοῦ 449 δὲν ἀπερρίφθη διὰ δογματικούς λόγους εἰδικῶς, ἀφοῦ ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν ἀπλῶς ἐπανέλαβεν ὅτι ἐγένετο ἐν τῇ πρώτῃ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ τοῦ 431. Ὑπὸ τὸ φῶς πάντων τούτων προτεραιότης δεόν νὰ παρέχηται εἰς τὰς συζητήσεις μας εἰς τὸ ἐὰν ναὶ ἢ ὄχι αἱ δογματικαὶ ἀποφάσεις τῶν ἐπὶ μέρους (individual) συνόδων εἶναι ὀρθόδοξοι καὶ οὐχὶ ἐὰν εἶναι ἢ δὲν εἶναι αὐταὶ σύνοδοι οἰκουμενικαί. Ἐν πραγματικῇ ἐννοίᾳ καὶ τοπικαὶ σύνοδοι εἶναι φύσει οἰκουμενικαί, ὅταν ἡ Ὀρθόδοξος πίστις ἔχει διακηρυχθῆ (ὑπ' αὐτῶν) σαφῶς»⁶.

Προφανῶς τὸ πλῆγμα, ὅπερ ἀπεπειράθη νὰ καταφέρῃ ὁ αἰδ. συνάδελφος λησιμονῶν, ὅτι τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους ἀνεκήρυξε τοιαύτας ἢ καθολι-

1. Πρακτικά, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 76.

2. Αὐτόθ. σελ. 62.

3. Αὐτόθ. σελ. 78.

4. Αὐτόθ.

5. Αὐτόθ. σελ. 107.

6. Αὐτόθ. σελ. 77.

κή τῆς Ἐκκλησίας συνείδησις, κατὰ τῆς Δ' πρωτίστως, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσης συνόδου φερούσης τὴν ὀνομασίαν Οἰκουμενική, εἶναι πολὺ τολμηρὸν, ἀσφαλῶς δὲ ἀσύστατον καὶ ἀβάσιμον διὰ τοὺς ἐπομένους λόγους:

Πρωτίστως οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίσκοποι δὲν ἐνεφάνισθησαν ὡς τοπικὴ σύνοδος, ἀλλ' ὡς ταπεινοὶ ἰκέται, «ἐλεήσατε τὸ γῆρας ἡμῶν» λέγοντες «καὶ μὴ παρεάσητε ἐν ἀλλοδαπῇ τὸν βίον ἡμῶν καταλύσαι. Καὶ ἔρριψαν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εἶπον· Ἐλεήσατε ἡμᾶς, φιλόφρονες ἴστε»⁷. Καὶ τί ἐζήτησαν; «Ἐκλέξασθε ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐάν ἀντεπίωμεν, τιμωρήσασθε ἡμᾶς»⁸. Καὶ προσέθεσαν· «Οἶδεν ὁ θεοφιλέστατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀνατόλιος, ὅτι περ τοιοῦτον ἔθος κεκράτηκεν ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ διοικήσει, ὥστε πάντας τοὺς ἐπισκόπους ὑπακούειν τῷ Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπῳ. Οὐκ ἀπειθοῦμεν τῇ συνόδῳ»⁹. «Οἱ εὐλαβέστατοι δὲ ἐπίσκοποι Αἰγύπτου ἐβόησαν Ἀνάθεμα Εὐτυχεῖ καὶ τοῖς πιστεύουσι αὐτῷ»¹⁰. Ἐζήτησαν δὲ μόνον νὰ ἀναβληθῇ ἢ ὑπ' αὐτῶν ὑπογραφή τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Λέοντος. Ποῦ λοιπὸν ὑπάρχει ἐδῶ σύνοδος τοπικὴ ἀντιπροβάλλουσα τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς;

Αἱ σχέσεις τώρα τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς πρὸς τὴν ληστρικὴν σύνοδον; Θὰ εἶχον πρωτίστως νὰ παρατηρήσω, ὅτι οὔτε οἰκουμενικὴ ὀνομάζεται εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Χαλκηδόνος ἢ σύνοδος τοῦ 449, ὅπως ἀναφέρει, ὅτι τὴν ἀπεκάλεσαν οἱ ἐπίσκοποι, ὁ αἰδ. κ. Ρωμανίδης, οὔτε διότι προέκυψε ζήτημα σοβαρώτερον καὶ βαρύτερον μεγαλυτέρας, ἐζητήθη ἢ ἐξάλειψίς τῆς. Ἀπλούστατα, ὅταν ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τῆς Χαλκηδόνος Πρακτικῶν τῆς συνόδου ἐκείνης τῆς ληστρικῆς ἐγένοντο ἀντιληπτὰ τὰ κατ' αὐτὴν διαπραχθέντα αἴσχη, δὲν συγκατατέθησαν πλέον οἱ ἐπίσκοποι κατὰ τὴν δεκάτην Πράξιν τῆς Χαλκηδόνος, τῶν ἀρχόντων αἰτησαμένων τοῦτο, νὰ ἀνατρέξουν καὶ πάλιν εἰς τὰ πρακτικὰ αὐτά. Καὶ πρῶτοι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα εἶπον: «...σύνοδος οὐ δύναται ἐμφέρεσθαι, ἐν ἣ τὰ ἀθέμιτα πταίσματα ἐκεῖνα ἀνεγνωσθησαν καὶ διὰ τοῦτο περιττὰ φαίνεται πρὸς ἀνάγνωσιν τὰ ἐκεῖ πεπραγμένα». Προέτειναν δὲ «ἵνα ἐπὶ τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως ἐπιτύχωμεν, ὥστε ἐκείνην τὴν Σύνοδον ἱερῶ ἰδίῳ νόμῳ μῆτε ὀνομάζεσθαι προστάξει». Τὰ αὐτὰ δὲ περίπου εἶπε καὶ ὁ πατριάρχης Ἀνατόλιος¹¹. Ποῦ ἐστηρίχθη ὁ κ. συνάδελφος διὰ νὰ κατεξυτελίση τὸ ὄνομα Οἰκουμενικὴ ἀποδίδων αὐτὸ εἰς τὴν σύνοδον τοῦ 449, τὴν ὁποῖαν ἐπιμελῶς ἀπέφυγε νὰ ὀνομάσῃ ληστρικὴν, ἀγνωσθῆ. Ὡς πρὸς τὸ αἶτημα τῆς ἀκύρωσεως καὶ τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῆς συνόδου ταύτης, τὸ ὁποῖον ὑποδηλοῖ, ὅτι ἡ σύνοδος ἐκείνη τοῦ 449 εἶχεν ἀκόμη ἰσχύν,

ἐκφράζω καὶ πάλιν τὴν ἀπορίαν μου, πῶς λησμονεῖται στοιχειώδης ἐπιταγὴ τοῦ κανονικοῦ δικαίου, καθ' ἣν οἰονδήποτε πραξικόπημα ὑπὸ συνόδου ἐπισκόπων συντελούμενον μόνον δι' ἄλλης συνόδου ἐπισκόπων θεραπεύεται καὶ ἐπανορθοῦται. Ἐν προκειμένῳ μάλιστα πρὸ τινος ἀποθανῶν αὐτοκράτωρ εἶχε συγκαλέσει τὴν σύνοδον τοῦ 449 καὶ τὸ διάταγμα τοῦ εἶχεν ἤδη ἀναγνωρισθῆ ὡς ἰσχύον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς ἐν Χαλκηδόνι. Ἡ κατὰ τὸ διάταγμα δὲ τοῦτο συγκληθεῖσα σύνοδος ἀπεδείχθη ληστρικὴ. Ὑπήρξεν ὅμως σύνοδος ἐπισκόπων, περιβεβλημένη καὶ κύρος βασιλικόν. Τόσον εὐκολὰ θὰ ἠθέλατε νὰ καταξοχισθοῦν τὰ Πρακτικὰ τῆς; Σήμερον ἀκόμη παρ' ἡμῖν, ὅπου ἡ Ἐκκλησία κανονίζει τὰ ἑαυτῆς ἐλευθέρως ὑπὸ καθεστῶς βασιλευμένης δημοκρατίας, ἐάν συνέβαινε ἀντικανονικὴ τις ἀταξία ὑπὸ συνόδου ἐπισκόπων, μόνον ὑπὸ ἄλλης κανονικῆς συνόδου ἐπισκόπων θὰ ἐπανορθοῦτο αὕτη. Ἐάν δὲ ἡ ἀντικανονικῶς ἐνεργήσαντες προσέλαβον καὶ περιεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ διὰ νομικοῦ κύρους, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐκδοσις νέου τῆς Πολιτείας νόμου πρὸς νομιμοποίησιν τῆς κανονικῶς συνερχομένης συνόδου καὶ ἀκύρωσιν τῶν ἀποκηρυχθέντων πραξιοπημάτων. Τόσον ἀπλὰ πράγματα ἀποροῦμεν, πῶς δὲν ἐγίναν ἀντιληπτὰ.

Ὅμιλεῖ ὅμως ὁ αἰδ. κ. συνάδελφος καὶ περὶ παραληρημάτων τοῦ πάπα Λέοντος. Ἀναμφιβόλως ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Λέοντος δοθέντα εἰς τὴν σύνοδον τοῦ 449 χαρακτηρισμὸν τῆς ληστρικῆς. Κατ' ἀνάγκην κατωτέρω θὰ ἐκτεθῶσι καὶ τὰ κατ' αὐτὴν. Προκαταβολικῶς ὅμως θὰ παρανοούμην καὶ ἐγώ, διότι οὐδ' ἅπαξ ἠκούσθη τὸ ὄνομα ληστρικῆς συνόδου κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν, ἵνα μὴ θιχθοῦν οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι, παρὰ τὸ ὅτι οὗτοι διὰ τὴν Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος τόσον δυσμενῶς ἐξεδηλοῦντο. Θὰ ἐζήτησαν ἀκόμη τὴν ἀδειαν νὰ παρατηρήσω, ὅτι διὰ τὸν Λέοντα, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς μὲν ἠξίωσεν ἐν τοιοῦτον δογματικὸν μνημεῖον νὰ παράσχη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, διὰ τὸ ὅποιον, ἢ Δ' καὶ ΣΤ' Οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἀπεκάλεσαν αὐτὸν «στήλην τῆς Ὁρθοδοξίας», ἢ δὲ ἠνωμένη Ἐκκλησία ἀνεκήρυξεν ἅγιον, εἶναι πολὺ τολμηρὸν νὰ χρησιμοποιοῖ τις τὸν χαρακτηρισμὸν «παραληρημάτων», μάλιστα ἐξ αἰτίας μιᾶς συνόδου φερούσης τὴν ὀνομασίαν «ληστρικὴ σύνοδος», ἣτις ὀνομασία διὰ τὰς πράξεις τῆς συνόδου ταύτης ἐκράτησεν ἤδη ἐν τῇ ἱστορίᾳ αἰῶνας πολλοὺς πρὶν ἢ ἐπιφανῆ ἢ ἰδικὴ μας γραφίς, ἢ ἀνίκανος νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὴν.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς Οἰκουμενικὰς συνόδους θὰ ὑπενεθύμιζον τὴν ὑπαρξίν τῶν τῶσων Νεαρῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν διευθετήσεων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ αὐτοκράτορες ἐν συνεννοήσει ἀμέσῳ ἢ καὶ εἰσηγήσει τῶν ἐκάστοτε πατριαρχῶν καὶ τῶν ἐνδημοσῶν συνόδων προέβαινον, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἄνευ τῆς συγκλήσεως Οἴκου. Συνόδων θὰ ἠδύναντο νὰ πληροφορῶνται περὶ τῆς πράξεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, προ-

7. Mansi 7, 57.

8. Αὐτόθ. σελ. 60.

9. Αὐτόθι.

10. Αὐτόθ. σελ. 56.

11. Mansi 7, 257. Πρᾶξις δεκάτη.

ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΓΙΟΛΟΓΙΑ Ἡ ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ

Ἀπόστολος Ζήνων—27 Σεπτεμβρίου.

Ζήνων Θεόν τὸν ζῶντα κηρύττων λόγον·
Πλείστους ἀνεζώωσε νεκροὺς τῇ πλάνῃ.

Ἡ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ἔχει τὴν τιμὴν νὰ συναριθμῆ μεταξὺ τῶν Ἁγίων αὐτῆς καὶ τὸν Ἀπόστολον Ζήωνα.

Ἀνήκει καὶ οὗτος εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ κατάγονται ἐκ Κρήτης, ἤγγισαν τὴν Κρητικὴν γῆν, μεταδώσαντες τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς ὁ Ἀπόστολος Ζήνων.

Ὁ Ἀπόστολος Ζήνων, ὁ ἀναφερόμενος ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου (γ', 13), ὡς Ζηναῖς ὁ νομικὸς κατὰ σύντηξιν τοῦ Ζηρόδωρος ὑπῆρξε φίλος καὶ συνεργάτης αὐτοῦ καὶ γνήσιος καὶ εὐδόκιμος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου. Ὑπὸ τινων θεωρεῖται Ἰουδαῖος νομοδιδάσκαλος, πιθανώτερον ὅμως πρόκειται περὶ Ρωμαίου νομικοῦ. (Π. Χρήστου, Ἱστορικὰ στοιχεῖα περὶ Κρήτης ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ—Κρητικὰ Χρονικά 1950 Δ' τεύχος σελ. 291). Ἐβοήθησεν πολὺ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκ Κρήτης ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἀπολλῶ. (Ὅρα σχετικῶς Ἀπόστολος Ἀπολλῶς ἐν περιοδικῷ Χριστιανικῶν Φῶς ἀριθ. φύλλου 62 Ν/ρίου 1964 καὶ ἐν περιοδικῷ Ἀπόστολος Τίτος τεύχος 12 Δ/ρίου 1964). Διὰ τὸν λόγον

κειμένου αὕτη νὰ ἐνσωματοῦται εἰς τοὺς νομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς σχηματισμοὺς τοῦ κράτους. Ἐάν λοιπὸν μόνον δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐχρειάζοντο αἱ Οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, πρὸς τί νὰ συγκαλῶνται;

Θὰ ὑπενεθύμιζον καὶ ἕτερον σπουδαιότερον γεγονός. Τοῦτο δὲ εἶναι, ὅτι οὐχὶ ἐπτά, ἀλλὰ πολλῶν πλείονας καὶ ἐπὶ τῶν ἡμικρατικῶν καὶ ἐπὶ τῶν εἰκονομαχικῶν ἐρίδων καὶ ἔπειτα πρὸς ἐνωσιν μετὰ τῆς Δύσεως συνεκάλεσαν συνόδους οἱ αὐτοκράτορες, εἰς τὰς ὁποίας συμμετέσχον πλείστοι πανταχόθεν ἐπίσκοποι. Θὰ ἤρκει νὰ σημειώσω, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλίσκου προωθηθῆν Ἐ γ κ υ κ λ ι ο ν ὑπεγράφη ὑπὸ πεντακοσίων ἐπισκόπων. Καὶ ὅμως ἀπὸ τὸ πλῆθος αὐτὸ τῶν συνόδων μόνον ἐπτά ὀνομάσθησαν Οἰκουμενικαὶ καὶ τιμῶνται ὡς τοιαῦται, διότι Οἰκουμενικαὶ μόνον αὐταὶ ἀνεγνωρίσθησαν ἀπὸ τὴν καθολικὴν τῆς Ἐκκλησίας συνείδησιν. Δὲν εἶναι Οἰκουμενικαὶ διότι τὰς ὀνόμασαν οἱ αὐτοκράτορες οὕτω, ἀλλ' οὔτε καὶ διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν προσέλευσιν τῶν συγκροτηθέντων αὐτὰς ἐπισκόπων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ Πνεύματος, ὅπερ ἔπνευσε κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ διακήρυξιν τῶν ὄρων των, διὰ τοὺς ὁποίους ὀρθῶς διεβόθη: Αὕτη ἡ πίστις τῶν ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων. Ἀκριβῶς δὲ δι' αὐτὸ καὶ ἐρριζοβόλησαν εἰς τὴν συνείδησιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς

τοῦτον ὁ Θεὸς Παῦλος, ὡς ἀναγράφεται ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ Γ 13,14 συνιστᾷ εἰς αὐτόν, ὅπως «Ζηρῶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαῖος πρό-πεμψον, ἵνα μηδὲ αὐτῆς λείκη. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλὸν ἔργον προϊστάσθαι εἰς τὰς ἀναγκαῖας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι».

Ἡ σχετικὴ ἀποστολικὴ περιουσιὴ ἀναγνωρίζεται, ὡς γνωστόν, ἐπὶ ἐκκλησιαστικῆς Κυριακῆ τῶν Πατέρων τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (11—17 Ὀκτωβρίου). Ὡς γράφει ὁ Καθηγητῆς κ. Π. Τρεμπέλας (Ἐπίτομη εἰς τὰς ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, τόμος Β' σελ. 445) «τοῦτο ἔπρεπε νὰ γίνῃ, οὐχὶ μόνον ὡς πρᾶξις συνήθους πολιτισμοῦ καὶ καλῆς συμπεριφορᾶς ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκδήλωσις τῆς Χριστιανικῆς εὐσεβείας, ἐκ σεβασμοῦ ὀφειλομένου, τῶσον πρὸς τὰ πρόσωπα ταῦτα, ὅσον καὶ πρὸς τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὅποια ταῦτα ἀπεστέλλοντο καὶ τὸ ὅποια ἀπέβλεπε εἶτε εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἢ εἰς ἄλλην διακονίαν τῶν ἐκκλησιῶν».

«Εἶναι αὐτὸ ἐκδήλωσις Χριστιανικῆς εὐσεβείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἀφωσιωμένους αὐτοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου, καθὼς καὶ πρὸς τὸ ἔργον εἰς τὸ ὅποια ἐργάζονται. Μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ παίρνουν καὶ οἱ Χριστιανοὶ μαθήματα καὶ θὰ διδάσκωνται ὅτι πρέπει νὰ πρωτοστατοῦν καὶ ν' ἀσχολοῦνται εἰς ἔργα καλὰ καὶ νὰ συντρέχουν καὶ βοηθοῦν τοὺς ἀδελ-

Οἰκουμενικαί, καὶ κανεὶς δὲν ἠδυνήθη, οὔτε θὰ δυνηθῆ νὰ κλονίσῃ τὸ κύρος των.

Ὁφείλω ἐν τούτοις νὰ σημειώσω, ὅτι πρωτίστως ὁ σεβαστὸς μοι πατὴρ Φλορονσκι παρετήρησεν, ὅτι «ἔχω ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν συμφωνίαν ἐπὶ τῇ βάσει μονομεροῦς τινος Κυριλλείου διατυπώσεως. Νομίζω, ὅτι εἶναι σπουδαῖον νὰ συμφωνήσωμεν ὡς πρὸς τὰς μεταγενεστέρους Οἰκουμενικὰς συνόδους»¹². Ἐπειτα ὁ συνάδελφος κ. Γερ. Κονιδάρης, παρὰ τὸ ἱστορικὸν περιεχόμενον τῆς Εἰσηγήσεώς του καὶ τὴν βραχύτητα αὐτῆς, ἐμνημόνευσε μὲν ἀπαξ τῆς Ἐκτῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου, παρετήρησε δὲ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Χαλκηδόνας, ὅτι ὑπῆρξαν ἡ λογικὴ προέκτασις τῶν ἀποφάσεων τῶν προγενεστέρων οἴκουμ. συνόδων¹³. Εἰς δὲ τὰς συζητήσεις δις ἐτόνισεν, ὅτι «ὑπάρχει θεμελιώδης ἐσωτερικὴ συνοχὴ καὶ συνέχεια—ἄρα καὶ ἐνότης—μεταξὺ καὶ τῶν ἐπτά οἴκουμ. συνόδων. Κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται τις νὰ ἀναγνωρίξῃ μόνον τὰς τρεῖς πρώτας»¹⁴. Καὶ ὅτι «ἡ πραγματικὴ οὐσία τῆς πίστεώς μας ἀπαιτεῖ τὴν πίστιν αὐτὴν εἰς πάσας τὰς ἐπτά οἴκουμ. συνόδους»¹⁵.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

12. Πρακτικὰ Διασκέψεως, ἐνθ. ἀν. σελ. 80.

13. Αὐτόθ. σελ. 59.

14. Αὐτόθ. σελ. 121.

15. Αὐτόθ. σελ. 132.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΕΡΓΟΝ ΤΩΝ ΕΞ ΗΠΕΙΡΟΥ ΟΡΜΩΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ

6. Παρθένιος Α΄

Τῷ ἔτει 1642 συνεκάλεσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Τοπικὴν Σύνοδον, ἣτις ἀνέτρεψε τὰς βλασφημίας Κυρίλλου τοῦ Πατρέως¹⁹¹.

Παρθένιος ὁ Α΄, πρὸς ὃν ὑπεβλήθησαν ἐκ νέου τὰ καλβινικὰ κεφάλαια τοῦ Λουθήρου καὶ ἐζητήθη, «εἰ χρὴ ταῦτα ὡς εὐσεβῆ λογίζεσθαι καὶ κατέχειν, ἢ ὡς τῆς ἡμετέρας ἀνατολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀλλότρια ἀποκρητύττεισθαι» ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν καὶ συνεκάλεσε, κατὰ Μάϊον 1642, Β΄ Τοπικὴν Σύνοδον ἐν ΚΠόλει ἐκ 45 ἐπισκόπων καὶ ἐτέρων κληρικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Κιέβου Πέτρος Μογίλας, ἦτις μετ' ἀκριβοῦς ἀνακρίσεως καὶ ἐξετάσεως εὔρε «αὐτὰ πάντα, τοῦ ἑβδόμου ἐκτός, τῆς καλβινικῆς ἀντεχόμενα αἰρέσεως πεπληρωμένα καὶ πάντῃ ἀλλότρια τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως». Ταυτοχρόνως, ἐγκρίσει αὐτοῦ τοῦ Παρθενίου Α΄, συνῆλθεν ἑτέρα ἐν Ἰασιῶ τῆς Μολδαβίας Σύνοδος, ἣς αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο 25 Αὐγούστου ἰ.ἔ. (1642).

Τὸ τοιοῦτον ὑπῆρξε τῆς ἀνάγκης ἐπίτευγμα,

191. Δυοβουνιώτου Κ., Αἱ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Κυρίλλου τοῦ Πατρέως θρησκευτικαὶ γνώμαι καὶ κρίσεις αὐτοῦ περὶ διαφόρων προσώπων, ἐν «Θεολογία», τόμ. ΚΕ' (1954), σελ. 49, 50, Καρμίρη, Ὁρθοδοξία..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 238-240.

διότι οἱ λουθηροκαλβίνοι, σκοτίους σκοπούς αὐτῶν ἐξυπηρετοῦντες, οὐκ ἔπαυον διαδίδοντες εὐρύτητα, ὅτι ὁ σοφώτατος καὶ μάρτυς ἐκείνος πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρης εἶχε εὐχαρίστως υἰοθετήσῃ—δεχθῆ ταῦ τῶν Καλβίνων δόγματα. Εἰς ἐπίρρωσιν δὲ τοῦ τοιοῦτου ἰσχυρισμοῦ αὐτῶν ἐπεδείκνυον καὶ βιβλίον πρὸς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς ἐν Ρωσίᾳ, Πολωνίᾳ, Μολδοβλαχίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἔνεκα τούτου ὁ Β. Λούπουλος, ἡγεμὼν τότε τῆς Μολδοβλαχίας, ἔγραψε πρὸς τὸν πατριάρχην Κων/λεως Παρθένιον Α΄, εἰσηγούμενος τὴν ἀνάγκην ὅπως ἡ Μ. Ἐκκλησία ἀποφασίσῃ τὴν ἐν Ἰασιῶ σύγκλησιν Συνόδου, πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐντέχνως διαστειρομένων συκοφαντιῶν. Ὅντως δὲ συνεκροτήθη ἡ Σύνοδος (μᾶλλον ἐκ ΚΠόλεως μετεφέρθη ἐν Ἰασιῶ) ἐπὶ παρουσίᾳ ἐξάρχων τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ σοφωτάτου μητροπολίτου Κιέβου Πέτρου. Ἐν αὐτῇ παρέστησαν, ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Παρθενίου Α΄, ὁ πρῶν Νικαίας Πορφύριος καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Μελέτιος Συρίγος, ὅστις ἔγραψε «κατὰ τῶν καλβινικῶν κεφαλαίων καὶ ἐρωτήσεων Κυρίλλου τοῦ Λούκαρεως», καὶ διώρθωσε τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κιέβου Πέτρου¹⁹². Τῆς Ρωσικῆς ἀντιπροσωπείας πλὴν τοῦ

192. Ἀτέση, Ἡ Μητρ. Λήμνου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 87,

φοῦς εἰς τὰς ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τῶν. Τὰ ἔργα δὲ ταῦτα θὰ εἶναι οἱ καρποὶ τοὺς ὁποίους θὰ παράγουν ἐνισχυόμενοι καὶ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ» (Χρ. Παπουτσοπούλου—Αθ. Φραγκοπούλου, Κυριακοδρόμιον ΣΤ' σελ. 234).

Κατὰ τὴν παράδοσιν διετέλεσε Ἐπίσκοπος Διοσπόλεως, ἣτις εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν Λαοδικεῖαν κατὰ τὸν γεωγράφον Μελέτιον, ὁ δὲ Δοσίθεος ἐν τῇ Δωδεκαβίβλῳ λέγει ὅτι «Διόσπολις ὠνομάζετο ἡ Λύδδα, ἣτις ἀπέχει ἐξ ὥρας ἀπὸ τοῦ Ἐμμαοῦς καὶ εἶναι συγγραφεὺς τοῦ Ἀποκρύφου «Πράξεις Τίτου» (ἔρα σχετικῶς François Halkin: La légende crétoise de Saint Tite ἐν Κρητικὰ Χρονικὰ τόμος ΙΕ—ΙΣΤ' 1961, 1962 τεῦχος Β' σελ. 322—337, ἐνθα δημοσιεύεται καὶ τὸ κείμενον. Ἐδημοσιεύθη ἐπίσης καὶ εἰς τὸ περιοδικὸν *Analecta Bollandiana* tomus LXXIX σ. 241—256. Ἐν τῇ εἰκονογραφίᾳ (Φ. Κόντογλου, Ἐκφρασις ὀρθοδόξου εἰκονογραφίας Α' σελ. 307 οἱ χαρακτῆρες τῶν 70 Ἀποστόλων) παρίσταται καὶ ὁ Ἀπόστολος Ζηναῖς «μιξοπόλιος, στρογγυλογένης, ὁ δὲ Ἀπόστολος Ἀπολλῶς γέρων πλατυγένης».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ζηναῖς εἰργάσθη ἐν Κρήτῃ καὶ προσέφερε πολυτίμους ὑπηρεσίας διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν αὐτῇ. Καὶ ὅμως ἐν Κρήτῃ εἶναι ἄγνωστος καὶ δὲν τιμᾶται. Εὐχόμεθα ἐκ βάθους καρδίας, ὅπως τὸ πρόχειρον τοῦτο σημεῖωμα κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν

Χριστιανῶν τῆς Κρήτης καὶ ἀρχίσουν νὰ τιμοῦν τὸν ἄξιον συνεργάτην τοῦ μακαρίου Παύλου.

Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ζηναῖ τοῦ νομικοῦ συντεθέν ὑπὸ τοῦ ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, τῇ παρακλήσει ἡμῶν, ὃν καὶ αὐθις εὐχαριστοῦμεν θερμῶς καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης.

Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγ. Ἀποστόλου Ζηναῖ τοῦ νομικοῦ.

Ἦχος δ' Ταχὺ προκατάλαβε.

Τῷ νόμῳ τοῦ γράμματος, ἐμμελετῶν, τὴν χάριν ἐπέγνωκας, καὶ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ Ἀπόστολος, ὄφθης συγκοινωνήσας τοῖς σοφοῖς Ἀποστόλοις. Ὅθεν Θεόφρον, διαπρέψας νομίμως, τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, ἀξίως τετύχηκας.

Βιβλιογραφία.

Ματθαίου, Μέγας Συναξαριστής σελ. 631—632.

Κ. Δουκάκη, Συναξαριστής σελ. 281.

Μ. Γαλανοῦ, Βίοι Ἁγίων σελ. 142.

Β. Δ. Ζώτου-Μολοττοῦ, Λεξικὸν Ἁγίων Πάντων σελ. 458, ἐνθα ἀναγράφεται ὅτι ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Συρίαν καὶ Ἀσυρίαν, Παρθίαν καὶ Μηδείαν.

Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης Β' σελ. 445.

Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἀγιολόγιον σελ. 163.

Γ. Π. ΠΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Πέτρου Μογίλα μετέσχον οἱ Ἱσάϊας Τροφίμοβιτς Κοζλόφσκη, ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἀγ. Νικολάου, Ἰγνάτιος Ὁξένοβιτς Σταρούσιτς, Ἱεροκέρυξ, καὶ Ἰωσήφ Κανόνοβιτς, δ/ντῆς τῆς Σχολῆς Κιέβου¹⁹³.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Συρίγου διορθωθεῖσα Κατήχησις τοῦ Μογίλα, ἀποσταλεῖσα τῇ 30 Ὀκτωβρ. 1642 τῷ οἰκ. πατριάρχη Παθενίῳ Α', ἐπεκυρώθη διὰ συνοδικῆς Πράξεως, τῇ 11 Μαρτίου 1643, ἣτις βραδύτερον ὑπεγράφη καὶ ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας Ἰωαννικίου (1645-1657), Ἀντιοχείας Μακαρίου (1647-1672), Ἱεροσολύμων Παΐσιου (1645-1660) καὶ τινων μητροπολιτῶν καὶ κληρικῶν, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς Πίστεως τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς». Εἰδήσεις τινὰς σχετικὰς πρὸς τὰς ἐν γένει ἐνεργείας τοῦ Παρθενίου Α' Κων/πόλεως κατὰ τοῦ καλβινισμοῦ ὡς καὶ τινὰς ἄλλας ἐπὶ ἰδιωτικῶν μᾶλλον ζητημάτων σχέσεις πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς προπαγάνδας ἐν Ρώμῃ προσάγει καὶ ὁ G. Hofmann¹⁹⁴.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1644 ὁ Παρθένιος Α' καθηρέθη συνοδικῶς, διότι «οὐ καλῶς διώκησεν ἐν σπείρας διχονοιῶν ἀφορμάς, ἢ μᾶλλον μὴ ἐνώσας τὰ διεστῶτα. Φιλοχρήματος φανείς, ὡς ἐλυγετο, κατὰ τὴν πατριαρχίαν αὐτοῦ, παρέλυσε τὸ ἔργον τῆς ὑπ' αὐτοῦ συσταθείσης οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχείου, ὅπερ οἰκτεῖρων ἀπεκάλει ὀσπῆτιον διαβόλου ἀναθεματισμένον»¹⁹⁵. Προσέτι διεβλήθη ὡς «μισαλόκουθος»¹⁹⁶.

Δὲν φαίνεται ὅμως ὅτι εὐσταθοῦν αἱ τοιαῦται κατηγορίαι διὰ μίαν καθαίρεσιν. Προφανῶς ἄλλοι ὑπῆρξαν οἱ λόγοι. Ἐπίσημος τῆς Ἐκκλησίας πληροφορία παρυσιάζει τὸν προστατευόμενον τοῦ Ἀδριανουπόλεως Παρθενίου, ὡς σκευροῦντα «τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ καὶ κηδεμόνα ἐξῴσαι τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, τὸν τροφέα καὶ γέροντα αὐτοῦ κύρ Παρθένιον»¹⁹⁷.

Πράγματι δι' οὗτος ἐπέτυχεν τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ. «Ἐξηπάτησε γὰρ τινὰς τῶν ἀκάκων ἀρχιερέων καὶ τὰς τούτου ἐπιβουλάς ἐτι μὴ γινωσκόντων καὶ τὸ ποικίλον καὶ ἄστατον τῆς γνώμης αὐ-

τοῦ μὴ συνιδόντων καὶ μεθ' ἑαυτοῦ συνεφελέκυσαντο λόγοις μειλιχίοις καὶ δολεροῖς, ἐν προσχήματι καὶ ἤθει φιλικῶ καὶ ἀδελφικῶ, καὶ ἐπεσπᾶσαντο εἰς συνδρομὴν αὐτοῦ καὶ ἐνεργείαν, οὐ εἶχετο ἔργου, ἐπὶ τὸ ἀναχθῆναι εἰς τὸν ὑψηλότατον βαθμὸν καὶ μετὰ τὸ ἀναλῶσαι σωρὸν χρημάτων οὐκ ἐναρίθμητον καὶ ἀρπάσαι τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἄνευ προσκλήσεως τινος ἀρχιερέων, κληρικῶν τε καὶ ἀρχόντων, ὥστε καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ ἀκούσαι τό: ἀνάξιος καὶ ἐπιφορτίσαι τὴν ἐκκλησίαν βάρει χρέους ἀνυπολογίστων»¹⁹⁸.

Καὶ ἀφοῦ οὕτω πως ἐξεβλήθη τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου καὶ καθηρέθη τῆς ἀρχιερωσύνης Παρθένιος ὁ Α', ὁ ἐπικαλούμενος «Γέρον» ἐδέχθη καὶ ἕτερον πλήγμα ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ μεταξύ καταλαβόντος τὸν Πατριαρχικὸν αὐτοῦ Θρόνον ὑποτακτικοῦ αὐτοῦ Παρθενίου Β'. Καθ' ὅσον οὗτος τὸν Γέροντα δεκάμηρον μετὰ τὴν ἔξωσιν καὶ καθαίρεσιν «ἐξορία πικρᾶ παρέπεμψε μὴ συγχωρήσας αὐτῷ μετασχηκέναι οὔτε γοῦν τῶν ἐφοδίων... αὐτὸς δὲ τὸν ἐν πολλοῖς καὶ πολλακίς βοηθὸν αὐτὸν ἀναφανέντα καὶ ἐπίκουρον ἐλυμήνατο καὶ μετὰ τὸν στερῆσαι αὐτὸν τῆς πατριαρχικῆς τιμῆς καὶ τοῦ θρόνου, παραίτιος ἐγένετο αὐτῷ καὶ τῆς τοῦ ζῆν ἀποβολῆς»¹⁹⁹. Τοιοῦτοτρόπως ἐν μέσῳ ἀφορήτου θλίψεως καὶ ὀδύνης ὁ Πατριάρχης Παρθένιος Α' ὠδηγήθη ἐξόριστος εἰς τὴν Κύπρον, ἐξ ἧς ἤλθεν ἀργότερον ἐν Χίῳ. Αὐτόθι δὲ καὶ ἀπέθανεν, ἀγνωστον πότε ἀκριβῶς, καὶ ἐτάφη, διασωθείσης τῆς φήμης, ὅτι ἐδηλητηριάσθη²⁰⁰.

Τοῦ Παρθενίου Α' πράξεις ἐκκλησιαστικαὶ εἰσι γνωσταὶ ὡς ἐξῆς: α) Τῷ ἔτει 1640, μηνὶ Ἀπριλίῳ ἐξεδόθη πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν Ἀνδρῶν σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Ἀγίας²⁰¹. β) Τῷ αὐτῷ ἔτει, 28 Μαΐου, ὅμοιον σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Χειμάρρας καὶ Δελβίνου Ἡπείρου σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου, Καμένης²⁰². γ) Τῷ αὐτῷ ἔτει 1641, μηνὶ Μαΐῳ, ἐδόθη συνοδικὴ ἐγκρισίς, ὅπως τὸ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἄχρι τοῦδε φυλασσόμενον λείψανον τῆς ὁσίας Παρασκευῆς, τῆς νέας, παραχωρηθῆ τῷ βοεβόδα τῆς Μολδαβίας Βασιλείῳ, πληρώσαντι τὸ ὑπέρογκον χρέος τοῦ Πατριαρχείου²⁰³. δ) Τῷ ἰδίῳ ἔτει διὰ πατριαρχικοῦ σιγίλλιδος γράμματος ἀνεκήρυξε σταυροπηγιακὴν

198. Γενναδίου, Φωτίειος..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 105, Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 119-120, Δοσιθέου, Ν. Συναγ., ἐνθ' ἄνωτ., φ. 225.

199. Ἐνθ' ἄνωτ.

200. Βοβολίνη, ἐνθ' ἄνωτ., Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ.

201. Βιτάλη Φιλαρέτου, Ἀρχιμανδρίτου, Ἀνέκδοτον Σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ Ε' περὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρύσεως Σίφνου, ἐν «Κυκλαδικά», τόμ. Α' (1956), σελ. 230, Γεδεών, Π. Πίνακες, ἐνθ' ἄνωτ., Πασχάλη Δ., Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνδρου ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος μέχρι τῆς συγχρόνου περιόδου, ἐν «Ἀνδριακά Χρονικά», ἐκδ. Ἀνδριακοῦ Ὀμίλου, 1948, σελ. 69, Τσακούλου Αἰμιλιανοῦ, Ἐπισκόπου Μιλήτου, Πατριαρχικὰ Σιγίλλια ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Ἀρχιεπιφυλακίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν «Ὁρθοδοξία», ἔτ. λδ' (1959), σελ. 473.

202. Γεδεών, ἐνθ' ἄνωτ.

203. Αὐτόθι, σελ. 572.

Δυοβουνιώτου, Καλλίνικος Γ', ἐνθ' ἄνωτ., Καρμίρη Ἰ., Τὰ Δογματικά καὶ Συμβολικά Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1952, σελ. 584, 585, Τοῦ αὐτοῦ, Διορθώσεις καὶ προσθαφαιρέσεις τοῦ Μελετίου Συρίγου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ὁμολογίᾳ τοῦ Πέτρου Μογίλα, ἐν «Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν», Ἀθήναι, 1956, σελ. 50, Μαθᾶ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 129, 130, Ν.Ε. Λεξικόν, τόμ. ΙΕ' σελ. 536-537.

193. Βαφείδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 78, Καρμίρη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 240-242, Παπαδοπούλου Χρυσ., Ἐξ. ἐπιδράσεις..., ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 28.

194. Αὐτόθι, σελ. 29, Καρμίρη, Τὰ Δογματικά... ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 593, πρβλ. Hofmann, Patriarch Kyrillos Kontaris von Berroa, sein anschuss an die Katholische und sein heldenhafter tod. A n h a n g: Patriarch P a r t h e n i o s I und Rom (Orientalia Christiana vol XX-I) Roma 1938.

195. Γεδεών, Π. Πίνακες, ἐνθ' ἄνωτ.

196. Δυοβουνιώτου, ἐνθ' ἄνωτ.

197. Γερμανοῦ, Συμβολή..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 119.

τὴν τότε ἐν Μήλω συσταθεῖσαν Μονὴν τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης²⁰⁴. ε) Ὡσαύτως τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπεκύρωσε δι' ἑτέρου σιγιλλιώδους γράμματος τὸ χρυσόβουλον τοῦ ἡγεμόνος Βασιλείου, δι' οὗ ἐν Μολδοβλαχία θὰ ἐξελέγοντο ἐφεξῆς οἱ ἐπίσκοποι «μετὰ βουλῆς καὶ θελήματος καὶ ἐκλογῆς ἀκριβοῦς τῆς κοινότητος»²⁰⁵. στ) Ἐπίσης τῷ ἰ.ἔ. ἐξεδόθη σιγιλλιον περὶ ἐτησίου χορηγίας τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πρωγωνιανῆς²⁰⁶. ζ) Τῷ ἔτει 1643 ἕτερον σιγιλλιον ἐξεδόθη περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προϊλάβου τῆς Ἰσμαηλίας Μετοχίου τοῦ Ἁγίου Τάφου²⁰⁷. η) Τῷ 1644, μὴν Μαΐω, ἐξεδόθη πατριαρχικὸν σιγιλλιώδες γράμμα περὶ τῶν προνομίων τοῦ μητροπολίτου Φιλοδελφείας Ἀθανασίου, τοῦ Βαλεριανοῦ, καθ' ἃ «ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς συλλειτουργὸς κύριος Ἀθανάσιος ἡ ὁ κατὰ καιροὺς ἀρχιερατεύσων ἔχει τὴν ἀδειαν πρὸς τοὺς ἄλλους ἱερεῖς ἀμφίους, ἐν τῷ ἐπιτελεῖν τὴν ἀνάιμακτον θυσίαν, μίτραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρειν καὶ προσεπικομῆσθαι σάκκω, τὰ θεῖα μεταχειριζόμενος καὶ πρὸς τούτοις κρίνειν καὶ ἀναθεωρεῖν πάσας τὰς συμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, τῶν καθ' ἡμᾶς μὲν ἐκκλησιῶν, τελουσῶν δὲ ὑπ' ἐξουσίαν τῆς θεοφρουρήτου ἀρχῆς τῆς Βενετίας, τῶν ἐν τοῖς ὄριοις αὐτῆς, καὶ ἀπόφασιν κατὰ νόμους ἐκθέσθαι πρόσφορον, ὡς πρόσωπον ἐπιφέρων ἡμέτερον καὶ πατριαρχικὸν ἐπίτροπον καὶ ἔξαρχον καὶ ὦν καὶ λεγόμενος...»²⁰⁸. θ) Ὡσαύτως ἐξέδωκε συνοδικὸν γράμμα περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Σιναϊτῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ἕτερον ἐπιβεβαιοῦν τὰ προνόμια τῆς ἀδελφότητος Κοιμήσεως Θεοτόκου²⁰⁹.

7. Παρθένιος Β' (α' 1644-46, β' 1648-51).

Περὶ τοῦ Παρθενίου τούτου ὁ Μαθᾶς γράφει «Ἰωαννίνων Μητροπολίτης καὶ Ἰωαννίτης τὴν πατρίδα», ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Σούλης ὑποστηρίζει, ὅτι εἶναι «Ἡπειρώτης ἱεράρχης»²¹⁰. Ἄλλ' εἶναι ὄντως Ἡπειρώτης τὴν καταγωγὴν Παρθένιος ὁ Β'; Κατ' ἄλλους ἱστορικοὺς ἐγεννήθη ἐν Χίῳ, εἰς τὰς σχολὰς τῆς ὁποίας ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ,

204. Βιτᾶλη, ἐνθ' ἄνωτ., Γεδεών, ἐνθ' ἄνωτ.

205. Δελικάνη Καλλινίκου (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Καισαρείας) Πατριαρχικὰ Ἐγγραφα, τόμ. Γ', σελ. 299, 306, Τρεμπέλα Π., Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐπισκόπων, ἐν Ἐπιστημονικῇ Ἐπετηρίδι τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Παν. Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι 1956, σελ. 378.

206. Τσακκοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 378.

207. Αὐτόθι, σελ. 476.

208. Γεδεών, Κανον. Διατάξεις τόμ. Α', σελ. 44-46.

209. Δελικάνη, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 358, Παπαδοπούλου Χρυσόστομος (ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), Ἑλλήνων ἐπιστολαὶ πρὸς Ρώσους κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα, ἐν Ε.Φ., τόμ. ΚΒ' (1923), σελ. 133-165.

210. Μαθᾶ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 131, Σούλη Χρ. Ἡπειρος Παιδεία, ἐν Μ.Ε. Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. ΙΒ' σελ. 346. Ἀλλαχοῦ ἐπαναλαμβάνων ὁ συγγραφεὺς οὗτος τὸ αὐτὸ προσθέτει «Ὁ Ἰωαννίνων Παρθένιος ὁ μικρὸς κατὰ τινὰς ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Φιλανθρωπινῶν ἐξῆλθε» (βλ. Ἡ παιδεία ἐν Ἡπειρῷ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 102).

αἵτινες ὑπῆρξαν ἀξιόλογοι, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω «λογιώτατος» χαρακτηρίζεται²¹¹.

Ἄγνωστον πῶς καὶ πότε ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ μητροπολίτου Παρθενίου, τοῦ «Γέροντος», θέσαντος αὐτὸν ὑπὸ τὴν στοργικὴν αὐτοῦ προστασίαν, εἰς τρόπον ὥστε «ἐν πολλοῖς καὶ πολλαῖς βοηθῶς» καὶ ἀντιλήπτωρ ταχυνὸς ν' ἀποδειχθῇ αὐτῷ. Ὡς Ἀδριανουπόλεως δ' ὁ «Γέρον» οὗτος, ὀνόματι καὶ πράγματι, ὑπεστήριξε, ὡς φαίνεται, ἐνθέρμως τὸν ὑποτακτικὸν αὐτοῦ Παρθένιον, ἱερομόναχον ὄντα, καὶ οὕτω ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκλεγείσ καὶ Ἀρχιερεὺς ἀναδειχθεῖς, κατέλαβε τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῶν Ἰωαννίνων. «Ἐξελέγη ὁ Ὀσιώτατος ἱερομόναχος κύρ Παρθένιος» Ἰωαννίνων μητροπολίτης²¹². Ὡς τοιοῦτος δ' ἔλαβεν ἀργότερον ἐνεργότατον μέρος διὰ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ γέροντος αὐτοῦ εἰς τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, οὗτινος καὶ τὸ ὑπόμνημα ἐκλογῆς, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ὑπογράφει, μεθ' ὃ καὶ οὗτος, μερίμνη καὶ προστασία, ὡς ἐπίσης καὶ σπουδῆ καὶ ἐνεργείαις αὐτοῦ, προεβιβάσθη εἰς τὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως Μητρόπολιν, κατ' Ἰούλιον 1639, —ὡς καταδεικνύται ἐν τῷ ὑπομνήματι ἐκλογῆς τοῦ νέου μητροπολίτου Ἰωαννίνων Καλλινίκου. «Ἐπειδὴ ὁ πανεριώτατος καὶ λογιώτατος μητροπολίτης Ἰωαννίνων κύρ Παρθένιος, ὁ συναδελφὸς ἡμῶν, λόγῳ μεταθέσεως, μετετέθη εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως...»²¹³.

Ἄλλ' ἢ τοιαύτη τοποθέτησις αὐτοῦ ἤκιστα ἱκανοποίησεν αὐτόν. Μετὰ μικρὸν, ὑπὸ ἀκατασχέτου φιλοδοξίας καὶ ὑψηλῶν ὄραματισμῶν διακατεχόμενος, ἤρξατο δραστηρίως κινούμενος καὶ ἐργαζόμενος διὰ τὴν κατάληψιν τοῦ πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἀδιαφορῶν ἂν πρὸς τοῦτο ἔδει νὰ ὑπερφλαγγισθῇ ὁ Γέρον αὐτοῦ. Ἐν τῇ σπουδῇ δ' αὐτοῦ ὅπως πατριαρχεῖσθαι, ἐπέτυχεν, ὡς ἤδη προείπομεν, οὐ μόνον τὴν ἔξωσιν Παρθενίου τοῦ Α', ἀλλὰ καὶ τὴν καθάρεισιν αὐτοῦ, ἀναρριχηθεῖς μᾶλλον ἢ ἀναρρηθεῖς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐνθρονισθεῖς αὐθημερόν, τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1644, ἡμέρᾳ Κυριακῇ πρὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ²¹⁴. Τὸ δὲ Ὑπόμνημα τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς ἔχει οὕτω:

«Τῷ Παναγᾶθω Θεῷ χάρις παρ' οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον καταβαῖνόν ἐστι πρὸς τοὺς ἀγίους τῆς τοιαύτης ὑποδοχῆς· ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν κανόνων τοῦ τετάρτου καὶ δεκάτου καὶ τῶν μετέπειτα θείων πατέ-

211. Βοβολίνη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 43, Βιτᾶλη, Ἀνέκδοτον Σιγιλλιον, ἐνθ' ἄνωτ., Γεδεών, Π. Πίνακες ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 572, Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 126.

212. Γερμανοῦ, Ἐπ. Κατάλογοι ἐν Ἡπειρῷ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 67, Σούλου, Ἡ παιδεία ἐν Ἡπειρῷ ἐν τεύχῳ «Ἡπειρος», τόμ. Α', σελ. 132. Ὁ Γεδεών, ἄγνωστον ποῦ στηριζόμενος, γράφει ὅτι ὁ Παρθένιος οὗτος «ἐξελέγη μητροπολίτης μὲν Ἀγχιάλου πιθανῶς ἐπὶ Τιμοθέου Β', τῇ δὲ 19 Ἰουνίου 1623 μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως, διαδεχόμενος τὸν Ἀνθιμον, ἐκλεγέντα πατριάρχη» (βλ. ἐνθ' ἄνωτ.).

213. Αὐτόθι.

214. Γενναδίου, Φωτίειος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 81.

ρων διαρρήδην ἀποφαινομένων ὅτι ἡ μὲν κακεν-
 τρεχῆς ἐπιπήδησις ἀπὸ παροικίας εἰς παροικίαν
 ἐπισκόπου τινὸς κατακρίνεται, ἡ γεγυῖα δὲ με-
 τάθεσις, χάριτι ἀγαθῆ, δι' εὐλογον μεγάλην αἰτίαν
 καὶ στηριγμὸν τῆς ἐκκλησίας μετὰ μεγίστης παρα-
 κλήσεως ἐπισκόπων πολλῶν ἐπιτρέπεται καὶ τοῦ
 ἤδη ἐκβληθέντος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου γέρον-
 τος Παρθένιου, καὶ καθαιρέσει τελεία κατακριθέντος
 καὶ καταδικασθέντος νομίμως τε καὶ κανονικῶς, ὡς
 ἡ εὐλογος κατ' αὐτοῦ καθαιρέσις ἐν τῷ παρόντι ἱερῷ
 κώδικι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἀντικρῶ φαίνεται,
 καὶ τοῦ ἁγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρό-
 νου κενοῦ μείναντος καὶ ἀποϊμάντου, ἡμεῖς, ἀρχιε-
 ρεῖς τε, κληρικοί, ἄρχοντες τῆς πολιτείας, ἱερεῖς τε
 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπαξάπαντες χριστιανοί, γνώμη
 κοινῇ καὶ συνδιασκέψει, προσεκαλέσαμεν τὸν ἤδη
 παρόντα πανεριώτατον καὶ λογιώτατον μητροπο-
 λίτην Ἀδριανουπόλεως κύριον Παρθένιον ἀναδέ-
 ξασθαι αὐτόν, ὄντινα καὶ ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει
 γενόμενος γέρον πατριάρχης κύρ Κύριλλος ἰδῶν,
 οἷα σοφός, καὶ σκεψάμενος ποιμαντικῆς ὄντα ἄξιον
 διοικῆσεως τοῦ θρόνου αὐτοῦ, πολλάκις μετάκλη-
 τον καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐμελέτα ποιῆ-
 σαι· ὁ δὲ τοῦτο μὲν αἰδοῦμενος καὶ εὐλαβούμενος
 τὸ ἔντιμον ἐκείνου γῆρας, τοῦτο δὲ καὶ ἀποβλέπων
 καὶ σκοπῶν τὸ ἥττον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἀντέτεινε
 καὶ οὐ παρεδέχετο. Ἐν δὲ τῷ μεταξύ τῶν πραγμά-
 των διαδραμόντων καὶ τοῦ ἐκ Βερροίας ἀναφυνέντος
 καὶ μετ' οὐ πολὺ τῇ θείᾳ δίκῃ ἐξοστρακισθέντος τοῦ
 οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ τὸ προσῆκον τῇ κακίᾳ αὐ-
 τοῦ ἀπολαβόντος, πάλιν προσεκαλέσαμεν αὐτόν
 ἐπὶ τῇ πατριαρχικῇ ἀξίᾳ. Ταῖς πολλαῖς ἡμῶν πα-
 ρακλήσεσι καὶ δεήσεσι καὶ τούτου οὐδὲ τότε κατα-
 νεύσαντος διὰ πολλὰς αἰτίας, δήλους οὕσας πρὸς
 πάντας, καὶ ὅλως μὴ ἀνεχομένου, προσηγάγομεν
 τὸν διαληφθέντα καθηρημένον γέροντα Παρθένιον
 νομίζοντες τάχα διοικῆσαι τὴν ἐκκλησίαν καὶ κυ-
 βερνήσαι ἐν οἷς ἐπιέζετο χρέεσιν· αὐτὸς δὲ ἐφάνη οὐ
 μόνον οὐδὲ ἦντινα ποιήσας βοήθειαν τῇ ἐκκλησίᾳ
 ἢ ὠφέλειαν ἀπὸ τῆς ψευδολογίας καὶ ἐπιτορίας αὐ-
 τοῦ ἔτι καὶ ἀκαταστασίας, ἀλλὰ καὶ διωγμὸν ἤρ-
 ξατο κινεῖν κατὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐπιβουλήν,
 μάλιστα δὲ πάντων καὶ τῶν ἐγκρίτων καὶ πρω-
 τευόντων τῆς ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων συνόδου· τοῦ
 δὲ ἀδεκάστου κριτοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ ἰδόντος τὸ
 κατεντρεχὲς τῆς ὀλισθηρᾶς καὶ θεοστυγοῦς αὐτοῦ
 γνώμης, καὶ καταστρέψαντος αὐτόν εἰς λάκκον, ὃν
 αὐτὸς ἄρυσεν πρότερον, καὶ ἀπελαθέντα τοῦ οἰκου-
 μενικοῦ θρόνου καὶ διωχθέντα τῆς πατριαρχικῆς
 ἀξίας, συνήλθομεν πάλιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ (sic) καὶ
 προσεκαλέσαμεν τὸν νῦν εἰρημένον πανεριώτατον
 καὶ λογιώτατον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως
 κύριον κύριον Παρθένιον, τὸν ποθεινότετον ἡμῶν
 ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν, εὐρόντες ἐν ἡμῖν ἄξιον
 καὶ ἱκανὸν ἐπιστάσις τοιαύτης ποιμαντικῆς, λόγῳ
 καὶ γνώσει κεκοσμημένον καὶ τῇ τῶν πραγμάτων
 ἐμπειρίᾳ δόκιμον, ὥστε, ὡς κυβερνήτην καλὸν καὶ
 προνοούμενον πάντων τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμά-

των, δυνάμενον ἰθύνειν αὐτὴν καὶ διεξάγειν ἐπὶ
 πᾶσαν ἀγαθὴν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν, εὐκοσμίαν
 τε καὶ διευθέτησιν καὶ ἀπαλλάξαι αὐτὴν τοῦ ἐπικει-
 μένου αὐτῇ βάρους τῶν χρεῶν, καίτοι μὴ στέργοντα
 μόλις κατεπίσαμεν αὐτόν, εἴξαντα πολλαῖς ἡμῶν
 παρακλήσεσι καὶ δεήσεσι. Τούτου χάριν θεόθεν
 ὀδηγηθέντες ἐξελέξαμεν αὐτόν, ποιήσαντες ψήφους
 κανονικὰς πρότερον κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πα-
 ράδοσιν καὶ διατύπωσιν, ἐν αἷς πρῶτον μὲν ἐθέμε-
 θα τοῦτον τὸν πανιερώτατον καὶ λογιώτατον μη-
 τροπολίτην Ἀδριανουπόλεως κύριον κύριον Παρ-
 θένιον, δεύτερον τὸν μακαριώτατον Ἀλεξαν-
 δρεῖας κύρ Νικηφόρον, καὶ τρίτον τὸν μακα-
 ριώτατον Ἀντιοχείας κύρ Εὐθύμιον· ὅθεν καὶ εἰς
 ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγράφησαν τὰ ὀνόματα αὐ-
 τῶν καὶ κατεστρώθησαν ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι
 τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αχμδ', μηνὶ Σεπτεβρίῳ, ἰνδι-
 κτιῶνος ιγ'»²¹⁵.

Ἐκ τοῦ Ὑπομνήματος τούτου διαφαίνεται, ὅτι
 ἡ Ἐκκλησία, δῆθεν, παρεκάλεσε τὸν Ἀνδριανου-
 πόλεως Παρθένιον ἱκετευτικῶς ἵνα ἀναλάβῃ τὴν
 πηδαλιούχησιν καὶ τὴν εὐθύνην τοῦ Οἰκουμενικοῦ
 θρόνου, ἐνῶ πᾶν τὸ ἐναντίον συνέβη. Γνωστὸν κα-
 θίσταται ἐξ ἄλλης τινὸς συνοδικῆς πράξεως, ὅτι
 διὰ πιέσεων καὶ πολλῆς σπουδαρχίας ἐξελέγη Πα-
 τριάρχης, διόπερ καὶ καταφέρεται ἐναντίον αὐτοῦ
 διὰ τὸ «ἀρπάσαι τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἄνευ
 προσκλήσεως τινος ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ
 ἀρχόντων, ὥστε καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ ἀκούσαι τό-
 ἀνάξιος»²¹⁶, δι' οὗ προφανῶς ἀπεδοκιμάσθη.

Τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ ἤρξατο ὁ Παρθένιος Β'
 διὰ τῆς ὑποδείξεως τοῦ τόπου τῆς ἐξορίας τοῦ Γέ-
 ροντος αὐτοῦ, ὅστις καὶ μετηνέχθη εἰς τὴν Κύπρον.

Χαρακτηριζόμενος δ' ὡς «ὀξύς» διὰ τὸ ὀξύθυμον
 τοῦ χαρακτήρος, «ὁ νέος Γολιάθ»²¹⁷ καὶ μικρὸς ἢ
 νεώτερος ἐπιλεγόμενος, σεμνὸς ἀνὴρ, κατὰ τὸν Μα-
 θᾶν, καὶ μεγαλοπρεπῆς καὶ δραστήριος, ἀλλὰ καὶ
 πολυδάπανος, συνεπιεία τοῦ ὁποῖου ἀπεδείχθη καὶ
 πλεονέκτης, ἐπόμενον ἦτο νὰ προκαλέσῃ τὴν δυσαρ-
 ρέσκειαν τῶν ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλή καὶ δὴ τῶν
 Ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων, οἵτινες καὶ δὲν ἐδίστα-
 σαν «μελετᾶν ἐνέδρας καὶ σκευωρίας καὶ ἔξωσιν ἐπι-
 νοεῖν ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου»²¹⁸.

215. Φαίνεται δ' ὅτι ὑπέγραψον τὸ Ὑπόμνημα τοῦτο οἱ
 ἐξῆς δώδεκα Ἀρχιερεῖς: Αὐτὸς οὗτος ὁ ἐκλεγείς ἀπὸ Ἀδριανου-
 πόλεως Παρθένιος, ὁ Ἐφέσου Παΐσιος, ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος,
 ὁ Τυρνόβου Μακάριος, ὁ Λαρίσης Γρηγόριος, ὁ Χαλκηδόνος
 Παχώμιος, ὁ Βερροίας Ἰωαννίκιος, ὁ Νικομηδείας Κύριλλος,
 ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ, ὁ Τραπεζοῦντος Λαυρέντιος,
 ὁ Διδυμοτείχου Κλήμης καὶ ὁ πρῶην Δρύστρας Ἀντώνιος
 (βλ. Γενναδίου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 101, Γερμανοῦ,
 Συμβολή..., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 125-126, Μαζαράκη, ἐνθ'
 ἄνωτ., σελ. 366, Σάθα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 577.

216. Γενναδίου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 105, Γερμανοῦ,
 ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 120, 122.

217. Δυοβουνιώπου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 13.

218. Γερμανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 161.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
 Ἱεροκλήρῳ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὁφείλεται αποκλειστικῶς.

Ἡ ἐκφραγεῖσα, ὅπως ἀνεπίτρεπτος καὶ ἐπιζημία εἰς ἀμφοτέρας, κρίσις Ἐκκλησίας—Πολιτείας, ὀφείλεται αποκλειστικῶς εἰς τὸ ἐπιβληθὲν ὑπὸ τοῦ Mauger, ἐπὶ Ὁθωνος, νόθον πολιτειοκρατικὸν σύστημα· καὶ εἰς τὴν Ψυχολογίαν τοῦ κυριάρχου τὴν ὁποίαν διατηροῦν ἔκτοτε οἱ ἐκάστοτε ἐκπρόσωποι τοῦ Κράτους ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πλὴν φωτεινῶν ἐξαιρέσεων, ἀδυνατοῦν οὗτοι νὰ ἐνστερνισθοῦν τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν ἔχουν, ὡς εὐσεβῆ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ μὴ προβαίνουν εἰς δημοσιεύσεις Ἐκκλησιαστικῶν νόμων καὶ εἰς τροποποιήσεις σχετικῶν διατάξεων, ἀνευ τῆς γνώμης καὶ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ἐκκλησίας. Σαφέστατα δὲ διετύπωσε τὴν ἀξίωσίν της ταύτην ἡ Ἐκκλησία εἰς ἐμπεριστατωμένον ὑπόμνημά της, τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη εἰς τὴν Δ' Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν, χωρὶς δυστυχῶς νὰ νόθετηθοῦν αἱ τόσον ὀρθαὶ καὶ δίκαιαι ἀπόψεις της.

«Δὲν εἶναι δυνατόν—ἔλεγε—νὰ κρατῆται ἡ Ἐκκλησία ἐν θλίψει καὶ ὀδύῃ. Καὶ λέγομεν ἐν θλίψει, διότι ἡ Ἐκκλησία, ὀργανισμὸς εἰρηνικός καὶ εἰς εἰρήρην καθοδηροῦσα τὰ ἐαυτῆς τέκνα, ἀπεχθάνεται ὀχι τὰς συγχροούσεις, ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν δυσσαρεσκείας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν. Ἐξ ἄλλου δὲν διανοήθη, οὐδὲ ἠθέλησέ ποτε νὰ ζητήσῃ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τῆς Πολιτείας, ἕνεκα τῶν ἱστορικῶν δεσμῶν τοὺς ὁποίους ἔχει μετ' αὐτῆς καὶ τῶν ὀφελειῶν, τὰς ὁποίας ἔχει ἢ συναλληλία αὐτῆς πρὸς τὸ Ἔθνος. Γνωρίζει ἡ Ἐκκλησία, ὅτι σήμερον τὸ ἀριστον σύστημα σχέσεων Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν, διὰ τὴν καθαρῶς πνευματικὴν τῆς ὑπόστασιν εἶναι ὁ χωρισμὸς, ὡς ἐκφράζεται καὶ ὁ ἀείμνηστος Δημ. Γούναρης ἐν δημοσιευθείσῃ ἐπιστολῇ του (Ἄρθρα καὶ ἔργα Κεντρ. Ἐκκλ. Συνδέσμου, σελ. 20—22 (1921)).

Ἡ Ἐκκλησία θέλει ἐν τούτοις νὰ διατηρήσῃ καὶ τοὺς ἱστορικούς της μετὰ τῆς Πολιτείας δεσμούς· κοί τὸν Ἑθνικὸν ἀντὶ τῆς χαρακτηριστικῆς καὶ ἀποστολῆς. Ἐπιθυμεῖ ὁμοῦς νὰ ἀρθῆ πᾶσα ἀφορμὴ καὶ τῆς ἐλαχίστης συγκρούσεώς της πρὸς τὴν Πολιτείαν. Καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις νὰ εἶναι πάντοτε καὶ ἐν πληρότητι εἰλικρινεῖς καὶ ἁρμονικαί. Καὶ τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ, ἐὰν ἐγκαταλειφθῆ ἡ πεπατημένη καὶ ἀποφασιστὴ ἡ Πολιτεία νὰ δεχθῆ τὸ ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας παμψηφεί ἀποφασισθὲν πρὸς ὑποβολὴν αἵτημα. Καθ' ὅσον οὐδεὶς νόμος Ἐκκλησιαστικὸς θὰ εἰσάγεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἐὰν δὲν ζητηθῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας».

Ἐπῆρξε σφάλμα της.

Τὸ εἰς ἄλλας στήλας ἀναδημοσιευόμενον ἄρθρον τοῦ τ. Ὑπουργοῦ Προνοίας δὲν διαφωτίζει ἀπλῶς τὴν

πραγματικότητα, ὡς πρὸς τὰ βαθύτερα κίνητρα τῆς ἐναντίον τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας μας, ὅπως ἀνεπιτρέπτον καὶ ἀστόργον, ἐπιθέσεως. Ἀλλὰ καὶ διατυπώμενον ὑπὸ τοῦ ἁρμοδιωτέρου ἐξ ὅλων νὰ ἔχη ἔγκυρον καὶ ἀποφασιστικὴν γνώμην διὰ τὸ συντελούμενον ὑπ' αὐτῆς ἔργον, ἀποκαλέπει ὡμῶς ὅτι ἐθελουφλοῦσα καὶ πᾶν ἄλλο ἢ καλοπροαίρετος εἶναι ἡ ἐμπαθῆς ἐναντίον της ἐπίθεσις. Ματαίως αἱ στήλαι αὐταὶ δὲν ἔπαυσαν τονίζουσαι, ὅτι συνεχῶς ἀνιούσα εἶναι ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐκ φανατισμοῦ, ὁ ὁποῖος, κατὰ κανόνα, μεταποιεῖ τοὺς ἐγγεφάλους εἰς κατεψυγμένην οὐσίαν, «βλέποντες οὐκ ἔβλεπον καὶ ἀκούοντες οὐκ ἤκουον». Καὶ ἡ δολιοφθορὰ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν ἐσυνεχίζεται. Ἰδοὺ ὁμοῦς, ὅτι ὁ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διευθύνων κατὰ τρόπον δημιουργικὸν τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας, ἐκφράζει τὸν ἀνεπιφύλακτον θαυμασμόν του διὰ τὴν «ὅπως ἀθορύβως καὶ ἀνευ ὀρίων ἀφοσίωσιν τῶν Ἱεραρχῶν μας εἰς ἔργα αὐταπαρηγήσεως καὶ Χριστιανικῆς ἀγάπης. Οὐδέποτε—γράφει—μέχρι σήμερον εὐρέθη ἡ Ἱεραρχία μας εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον. Μένομεν ἐκθαμβοὶ πρὸ τοῦ ἔργου της». Ἡ Ἐκκλησία, βασιτάξουσα τὴν Σταυρὸν της καὶ μακροθυμοῦσα διὰ τοὺς ὑβριστὰς της, εὐχαριστεῖ θερμῶς τὸν κ. Κοκκέβην διὰ τὰς κρίσεις του καὶ τὰς διαπιστώσεις του. Καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι ἴσως νὰ ὑπῆρξε σφάλμα της, διὰ τὴν πλήρη θορύβου, συγχύσεως καὶ αὐτοδιαφημίσεως αὐτῆς ἐποχῆς μας, ὅτι στοιχοῦσα πρὸς τὴν Ἐὐαγγελικὴν ἐπιταγὴν «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου» δὲν ἐπρόβαλε διόλου τὸ ἔργον της. Καὶ διὰ τὸ ὁποῖον, «ὡς ἀπόδοσιν ὀφειλομένης τιμῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἐκκλησίας μας» ὁμιλεῖ μὲ τόσον ἀνεπιφύλακτον θαυμασμόν ὁ κ. Κοκκέβης.

«Μόνον ὀλόκληρος ἡ Ὁρθοδοξία».

Εἰς τὰς ἐφημερίδας διευτυμωμένη, ὅτι μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκονομικοῦ Πατριαρχείου προετοιμάζεται τὸ ἔδαφος πρὸς ἄρσιν τοῦ σχίσματος μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ προηγουμένως ἀρθοῦν τὰ ὑπόχροντα ἀναθέματα. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος ἐδήλωσεν, ὅτι «οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβαίῃ εἰς παρομοίας πράξεις. Τὸ δικαίωμα ἔχει μόνον ὀλόκληρος ἡ Ὁρθοδοξία... Εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι τὴν πρόξιν τοῦ Οἰκονομικοῦ Πατριαρχοῦ οὐδεμία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ μιμηθῆ».

Τὸ πόσον πρόωρον εἶναι νὰ γίνηται λόγος περὶ ἄρσεως τοῦ σχίσματος φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αὐτὴ ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου μετὰ πολλῆς δυσφορίας καὶ πλείστον ἐμποδίων ἐδέχθη μόνον νὰ ἀρχίσῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν καταλλήλῳ καιρῷ διάλογος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θὰ πρέπει νὰ τηρῶνται ἐνήμεροι πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι. Ὅθεν κινήσεις πρὸς προετοιμασίαν ἐπισήμου συμφυλιώ-

σεως μετά της Ρωμαιοκαθολικής Ἐκκλησίας ἐν ἀγνοία τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἶναι καταδεδικασμένοι εἰς ἀποτυχίαν. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ ἔχουν ἐνιαίαν στάσιν.

Ἄν ἔστω καὶ εἷς...

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἐξ ἀφορμῆς τῶν ψευδαισθήσεων περὶ ἐπιχειρήσιμους ἀρσεως τοῦ σχίσματος, ἢ ἐφημερίδας «Ἑλληνικός Βορῆς» ὁρθῶς παρετήρησε τὰ ἑξῆς: «Ἄν ὡς ἄρσις τοῦ σχίσματος νοῆται ὁ τεματισμὸς τῆς ἐχθρότητος, πρέπει νὰ προηγηθῆ ἐκδήλωσις καλῆς θελήσεως ἐκ μέρους τῆς πλευρᾶς, ποὺ ἤγειρε τὴν ἐχθρὰν, ἐκ μέρους δηλαδὴ τοῦ Βατικανοῦ. Αὐτὸ πρέπει νὰ προβῆ (διότι αὐτὸ ἤρξατο χειρῶν ἀδίκων), εἰς χειρονομίαν ἐπανορθωτικὴν ἢ ἔστω μαρτυροῦσαν καλὴν προαίρεσιν. Ἐν προκειμένῳ δὲ τοιαύτη χειρονομία δύναται νὰ εἶναι μόνον ἢ κατάργησις τῆς Οὐνίας, ἢ ὅποια ἰδρῶθη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μὲ τὸν σκοπὸν νὰ βλάψῃ καιρῶς τὴν Ὁρθόδοξίαν. Ἄν τυχὸν διατυπωθῆ «φόρμουλα» ἀποκαταστάσεως, πρὶν διαλυθῆ ἡ Οὐνία, τότε ἡ οὐνιτικὴ προπαγάνδα, ὑπὸ τὸ κλίμα τῆς «ἀποκαταστάσεως» θὰ καταστῆ πολὺ περισσότερον ἐπικίνδυνος παγίς διὰ τοὺς Ὁρθόδοξους».

Τῶν δογματικῶν συζητήσεων πρέπει λοιπὸν νὰ προηγηθῆ ἡ ἐξάλειψις τοῦ θεσμοῦ τῶν Οὐνιτῶν. Καὶ διερωτᾶται τις: Τόσον κίβδηλοι εἶναι ὅλοι οἱ «φιλενωτικοὶ» Οὐνίται; Ἄν ἔστω καὶ εἷς ἐκ τῶν οὐνιτῶν ἐπισκόπων διείπτο ὑπὸ γνήσιον φιλενωτικὸν πνεῦμα, ἔπρεπε νὰ θυσιάσῃ τὸ ἀξίωμα του αὐτοκαταργούμενος καὶ προτείνων ὁ ἴδιος εἰς τὸν πάπαν τὴν κατάργησιν τοῦ οὐνιτικοῦ θεσμοῦ. Οὕτω θὰ ἐξησφάλιζεν εἰς ἑαυτὸν δόξαν πολὺ μεγαλυτέραν ἐκείνης, ἣν προσπορίζει εἰς αὐτὸν τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ἐν τῇ Οὐνίᾳ, ἣτις οὐδὲν ἄλλως προάγει, ἀλλ' ἀντιθέτως τορπιλλίζει τὴν ὑπόθεσιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος.

Θαυμάσιον σύμβολον.

Μετὰ συγκινήσεως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀνέγνωσε εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι εἰς Νέαν Σμύρνην Ἀθηνῶν ἐν ἐπισημῷ τελετῇ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἐθνομαρτυροῦ Ἱεράρχου Χρυσόστομου Σμύρνης.

Οἱ μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν ἐκφωνηθέντες σχετικοὶ λόγοι τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Πρωτάγου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Α. Φιλιππίδου καὶ τοῦ Δημάρχου Νέας Σμύρνης παρουσίας τὴν ἡρωϊκὴν μορφήν τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου, τοῦ ὁποίου τὸ φωτεινὸν παράδειγμα θὰ ἀκτινοβολῆ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς καὶ θὰ καταγάξῃ αὐτάς.

Ὁ Χρυσόστομος Σμύρνης θὰ παραμένῃ ἔσαει ἐν θαυμάσιον σύμβολον τῆς στοργῆς, τὴν ὁποίαν ἡ Μήτηρ

Ἐκκλησία ἐπιδαριλεύει διὰ τῶν αἰῶνων πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῆ τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ἐκλεκτοὶ κληρικοὶ ἔχουν προσφέρει εἰς αὐτό.

Ἄνευ ἀναβολῆς.

Ἄξια ἰδιαίτερας προσοχῆς εἶναι τὰ γραφέντα εἰς ἐσπερινὴν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν περὶ τῶν ζωηροτάτων πνευματικῶν ζυμώσεων, αἵτινες παρατηροῦνται σήμερον ἐν Ἀφρικῇ. «Ἐνεήρτα ἑκατομμύρια Ἀφρικανῶν, μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῶν πρωτογόνων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν, ποὺ ἐπιταχύνεται μὲ τὴν ραγδαίαν ἐξάπλωσιν τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν συνεχῆ μετακίνησιν τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν εἰς τὰ ἀστικά κέντρα, εὐρίσκονται ἀπὸ θρησκευτικῆς πλευρᾶς ἀπολύτως ἀκατατόπιστοι καὶ ἀπροσανατόλιστοι. Τὸ γεγονός αὐτὸ ὑπεδαύλισε τὸν ἱεραποστολικὸν ζῆλον χιλιάδων μοναχῶν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Ὀλλανδίαν κ.λ.π., οἱ ὁποῖοι ἀναπτύσσουν ἤδη ζωηροτάτην προσηλυτιστικὴν δραστηριότητα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Κεντρικὴν Ἀφρικῇ. Οἱ Ἕλληνες, ἀτυχῶς, ἐξακολουθοῦν νὰ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν πνευματικὸν αὐτὸν ἀγῶνα, παρ' ὅλον ὅτι διαθέτουν μοναδικὰ θρησκευτικὰ ὄπλα καὶ πνευματικὰ πλεονεκτήματα ἐναντι τῶν λοιπῶν Ἱεραποστόλων τῆς Ἀσείας».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται κατανοητὸν διατὶ οἱ ἀρμόδιοι ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ὑπουργείων Ἐξωτερικῶν καὶ Θρησκευμάτων δέον νὰ συνεργασθοῦν ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς συγκρότησιν ἐν Ἑλλάδι ζωντανοῦ ἱεραποστολικοῦ ὁμητηρίου, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἀποστέλλωνται εἰς Ἀφρικῇ ἢ καὶ εἰς Ἀσίαν εἰδικῶς προητομασμένοι ἱεραπόστολοι.

Ἀνάγκη συνεχοῦς ἀγῶνος.

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἐν Νέᾳ Ὁρλεάνῃ τῆς Λουιζιάνας τῆς Ἀμερικῆς πρώτου ὀρθοδόξου ναοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διαπιστωθῆ καὶ τοιοσθῆ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἡ θαλερότης τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις σήμερον περιλαμβάνει ἑκατοντάδας ναῶν. Ἡ θαλερότης αὕτη ὀφείλεται, ὡς ἐτονίσθη, εἰς τὴν κατὰ τὴν διαγραφείασαν ἑκατονταετίαν προσήλωσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν.

Βεβαίως σήμερον ἐπιπροσθοῦν πλεῖστα ἐμπόδια εἰς τὴν συνέχισιν τῆς στάσεως τῶν ὁμογενῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἰδίως ἐκδηλὸς εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ἀπωλείας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰς τάξεις τῆς νέας γενεᾶς καὶ τοῦ ἀποχρωματισμοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἑμιονήν εἰς τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον πνεῦμα. Ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς διακηρύττει, ὅτι θὰ συνεχίσῃ ἀγωνιζομένη σθεναρῶς διὰ τὴν ὑπερπήδησιν τῶν ἐμποδίων καὶ τὴν ὑπερνίκησιν τοῦ σοβαροῦ κινδύνου. Διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῆ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλλάδα ὁ Ἕλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς πρέπει πάση θυσίᾳ νὰ διατηρηθῶν ἡ γλῶσσά του καὶ ἡ ἐνσυνείδητος ἀφοσίωσίς του εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Πανηγυρικὸν τεύχος.

Συνεργάτης ἐφημερίδος τῆς Θεσσαλονίκης, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ὅτι οἱ ξένοι ἐώρτασαν ἤδη τὴν χιλιοστήν ἐκατοστήν ἐπέτειον τῆς μεγάλης ἐξοριθίσεως τῶν Ἑλλήνων ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου πρὸς ἐκχριστιανισμόν τῶν Σλαύων, λέγει, ὅτι «ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ἐν γένει ὁ Ἑλληνισμὸς ἐλησμονήσαμεν τὰ καλύτερα τέκνα μας, τὰ ὁποῖα ἔφεραν τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν θρησκείαν μας πρὸς τοὺς Σλαύους, δὲν ἐνεθυμήθημεν νὰ τοὺς τιμῶμεν καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ νὰ διεκδικήσωμεν καὶ τὴν ἑλληνικότητά των, εἰς τὴν ὁποίαν ἑλληνικότητά των στηριζόμενοι νὰ ἀποτίσωμεν φόρον τιμῆς πρὸς τοὺς ἐνδόξους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς πράξεώς των ταύτης ἐκλείσαν τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ τὸν Ἑλληνισμόν».

Τὸ παράπονον τοῦτο δὲν εἶναι ἀπολύτως δίκαιον. Ἡ «Ἐκκλησία» ἀπὸ πολλοῦ συγκεντρώνει εἰδικὰς μελέτας καὶ προετοιμάζει τὴν ἐκδοσὶν πανηγυρισκοῦ τεύχους, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τοὺς δύο Ἑλληνας ἱεραποστόλους, οἵτινες διέδωκαν τὰ φῶτα τοῦ Χριστιανικοῦ Βυζαντίου εἰς τοὺς Σλαύους. Τὸ τεύχος τοῦτο σὺν Θεῷ θὰ κυκλοφορήσῃ λίαν προσεχῶς καὶ θὰ εἶναι μιὰ συμβολὴ εἰς τὸ καθ' ὅλου ἔργον τῆς προβολῆς τῶν δύο μεγάλων προσωπικοτήτων.

Ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς σκοπιμότητος.

Ὁ σάλος, ὅστις ἠγγέθη περὶ τὰ νέα διδακτικὰ βιβλία καὶ ἰδίᾳ περὶ τὸ ὁρθῶς ἀποσπορθὲν ἐκ τῆς κυκλοφορίας βιβλίον τῆς Ἱστορίας τῆς Β' τάξεως τοῦ Γυμνασίου, ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ συγγραφή καὶ ἔγκρισις αὐτῶν ἐγένετο, ὡς μὴ ὄφειλε, μετ' ἀδικαιολογήτου σπουδῆς καὶ κατὰ τρόπον ἀπάγοντα εἰς τὸ αἴτημα τῆς πραγματικῆς ἐξυγιάνσεως καὶ ἀναμορφώσεως τῆς παιδείας μας. Ἀληθῶς εἶναι ὅλως ἀκατανόητον, ὅτι εἰς τὸ μνημονεῦθὲν βιβλίον τῆς Ἱστορίας παρεισέδωσαν ἢ τάσις προβολῆς τοῦ πνεύματος τοῦ διαλεκτικοῦ καὶ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ.

Πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων, ὅτι πᾶσα σοβαρὰ προσπάθεια πρὸς μεταρρύθμισιν τῆς παιδείας δέον νὰ στηρίζεται οὐχὶ εἰς τὴν προχειρολογίαν καὶ εἰς ἐσπευσμένα σπασμωδικὰ μέτρα, ἀλλ' εἰς τὴν σοβαρὰν καὶ συστηματικὴν μελέτην τῶν ζητημάτων. Ἄν ἐγίγνετο αὐτό, διὰ νὰ ἀναφέρωμεν ἕτερον παράδειγμα, ἀσφαλῶς θὰ ἦσαν ἐγκαίρως ἐκτεταμένα τὰ διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἀπολυτήριον ἀποτελέσματα, τῶν ὁποίων ἡ ἐκδοσις ἐβράδυνεν ὑπὲρ τὸ δέον.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἀνεξαρτήτως τοῦ πνεύματος τῆς πολιτικῆς τοποθετήσεως ἢ σκοπιμότητος, ἣτις δυστυχῶς εἰς πολλὰς περιπτώσεις κατευθύνει τὴν διατύπωσιν ἀλληλοσυγκρουομένων ἀπόψεων ἐκ μέρους τόσοσιν τῶν ἐπικριτῶν, ὅσον καὶ τῶν ὑπερασπιστῶν τῶν διαφόρων ὑπὲρ τῆς παιδείας μέτρων, τινὰ τῶν ὁποίων ἀναμφιβόλως εἶναι ἀξιώπαινα.

Ὁ μοναδικὸς θεσμὸς εἰς τοὺς «εὐαγγελικούς».

Ἡ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ θρίαμβος τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον» μετάφρασις καὶ δημοσίευσις εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν τοῦ βιβλίου τῆς γερμανίδος μοναχῆς M.B. Schlink, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς μοναχικῆς «εὐαγγελικῆς ἀδελφότητος τῆς Μαρίας, ἐν Darmstadt, εἶναι γεγονός ἐσχάριστον, διότι δεικνύει εἰς τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστην πόσον ἡ νοσταλγία ὀρθοδόξων θεσμῶν εἶναι ζωντανή εἰς τὸν σημερινὸν προτεσταντικὸν κόσμον. Εἰδικώτερον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον καθιστᾷ σαφὲς πῶς ἐν ταῖς προτεσταντικαῖς ἐκκλησίαις γίνεται ὑπὸ νέαν μορφήν ἢ ἀναβιώσις τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ, ὅστις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μεταρρυθμίσεως ἀπουσίαζεν σχεδὸν παντελῶς ἐξ αὐτῶν.

Τὸ μεταφρασθὲν ἔργον τῆς «μητρὸς Βασιλείας», ἣτις εἶναι γνωστὴ διὰ τὴν πλουσίαν συγγραφικὴν παραγωγήν της, μὲ μεγάλην γλαφυρότητα καὶ περιγραφικὴν δύναμιν καὶ πειστικότητά παρουσιάζει τὴν μνημονευσθεῖσαν μοναχικὴν ἀδελφότητα ὡς δημιουργημα τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ διακηρύττει, ὅτι ὁ μοναχικὸς θεσμὸς ἀνταποκρίνεται εἰς θεῖαν κλήσιν καὶ εὐλογία. Ἄλλ' ἐὰν οἱ «εὐαγγελικοὶ» τοιοιτοτρόπως ἐκφράζωνται, τί πρέπει νὰ λέγωμεν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι; Εἶναι ἀληθῶς λυπηρόν, ὅτι, ἐνῶ προτεστάνται ἐξυμνοῦν ἐνθουσιωδῶς τὰς μοναχικὰς ἀδελφότητας, εὐρίσκονται ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, οἵτινες διακηρύττουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐκλείψῃ ὁ μοναχικὸς θεσμὸς.

Δὲν δεικνύουν προθυμίαν.

Τὸ γεγονός, ὅτι ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει παρατηρεῖται ἀναζωπύρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐτονίσθη τελευταίως ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας», συντελεῖ, ὥστε ἡ ἐν τοῖς σοβιετικοῖς σχολείοις ἀντιθρησκευτικὴ διδασκαλία νὰ γίνηται μετὰ ζήλον ἐξατιμωζόμενον ὁλον ἐπιρροῶν. Τοιοιτοτρόπως τὸ σοβιετικὸν περιοδικὸν «Ἐπιστήμη καὶ Θρησκεία» (Наука ἢ Религия) εἰς τὸ τεύχος τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἀπεκάλυψεν, ὅτι οἱ διδάσκαλοι θεωροῦν τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τῆς ἀθείας ἐν τοῖς σχολείοις ὡς φορτικὸν δυσβάστακτον. Ἐξ ἄλλου εἰς τὸ ἐν Υαροslavl συγκληθὲν προσφάτως συνέδριον τοῦ κολλεγίου ἐκπαιδεύσεως διδασκάλων τῆς «ἐπιστημονικῆς ἀθεϊστικῆς» ἀγωγῆς ἐξεφράσθη τὸ παράπονον, ὅτι τὰ ἐκπαιδευτικὰ περιοδικὰ δὲν δεικνύουν προθυμίαν εἰς τὸ νὰ βοηθοῦν τὸ κολλέγιον τοῦτο εἰς τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τῆς ἀθείας.

Ἄς εὐχηθῶμεν, ἵνα ἐπὶ τέλους κατανοηθῇ ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ἀντιθρησκευτικὴ ἐκστρατεία εἶναι ματαιοπονία καὶ ἄσκοπος σπατάλη πνευματικῶν δυνάμεων.

Ὁ ἡμερήσιος Τύπος.

Κατὰ τὰ περιεχόμενα, εἰς προσφάτως ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας ἐκδοθέντα σχετικὸν τόμον, στοιχεῖα, προκύπτει ὅτι εἰς τὴν χώραν μας πωλοῦνται

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΑΥΤΗΣ

Ἡ σεπτὴ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξακολουθεῖ νὰ λαμβάνη σωρεῖαν συγχαρητηρίων τηλεγραφημάτων διὰ τὴν πληρῶσιν τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν δι' ἀρίστων κληρικῶν, καθὼς καὶ διαμαρτυρίας ἐναντίον τῶν βαναύσων ἐνεργειῶν καὶ ἀσχημιῶν τῶν διήθεν χριστιανικῶν ὀργανώσεων. Κατωτέρω δημοσιεύομεν μερικὰ ἐκ τῶν τηλεγραφημάτων αὐτῶν:

Σύμπας ὁ λαὸς πανηγυρίζει ἐκλογὴν ἀρίστων Ἱεραρχῶν. Οὐδέποτε διένεξις ἀπέδωσε τόσον ὠραίους καρπούς. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ δημιουργοὺς τῆς διενέξεως, ὀφείλομεν ὅμως νὰ διακηρύσσωμεν ὅτι ἡ τιμὴ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρίστων ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἑλλάδος. Μᾶς καταπλήσσει τὸ γεγονός ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν συμμετέχει εἰς τὴν χαρὰν τοῦ λαοῦ, δὲν κολάζει ἀσεβεῖς θορυβοποιούς, ἀντιθέτως δὲ κατέστησε τὸ Ε.Ι.Ρ. μονοπωλιακὸν βῆμα κατηγορίας καὶ ἀπειλῆς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιστρατεύει γνῶμας ἀνευθύνων παραχρησίων, ἀσεβῶν καὶ βαναύσων κατηγορῶν τῆς Ἱεραρχίας καὶ διαλαλεῖ ταύτας ὡς γνῶμην καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ Χριστεπώνυμου πληρώματος ἀκολουθοῦσα οὕτω δλεθρίαν ἀντιδημοκρατικὴν τακτικὴν ἐπὶ θέματος ἐξόχως σοβαροῦ καὶ λεπτοῦ διὰ τὸ Ἔθνος πρὸς ζημίαν τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλησύχου λαοῦ. Αἱ ὀργανώσεις τῆς πόλεως Κιλκίς ἔχουσαι ὑπ' ὄψιν τὰ ὡς ἄνω καὶ ἐπιθυμοῦσαι νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν γαλήνευσιν προτείνουν: 1) Νὰ προβῆ

ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν ἀμεσον ἐκδοσιν τῶν Βασιλικῶν Διαταγμάτων διὰ νὰ καταπαύσῃ ὁ θόρυβος. 2) Νὰ ἀναβάλλῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων εἰς ψυχραιμότερον χρόνον. 3) Ἡ Ἐκκλησία εἶναι κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸς ὀργανισμὸς. Βία καὶ ἀνελεύθερα μέτρα καταστρέφουν τὸ νόημά της. Οἱ σκοποὶ της δὲν καθορίζονται ὑπὸ ἀνθρωπίνων νόμων, ἀλλὰ ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς παραδόσεως καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ὅπως ἡ Πολιτεία ἔχει τὸν λόγον καὶ τὴν εὐθύνην εἰς τὰ τοῦ οἴκου της, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὰ ἐαυτῆς. Ἡ παράβασις τοῦ χρηστοῦ τούτου κανόνος ὀδηγεῖ εἰς συμφοράς. Εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ παρακαλουθοῦμεν ἀγρύπνως τὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων καὶ ἂν παραστῆ ἀνάγκη νὰ κατέλθωμεν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον διατρανοῦντες τὴν σταθερὰν ἀντίθεσίν μας πρὸς πᾶσαν ἀντιδημοκρατικὴν ἐπέμβασιν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας.

- 1) Ἐμπορικὸς Σύλλογος-Κων/τίνας Κορωνίδης
- 2) Ἐνωσις Γονέων-Χρ. Ἁγ. Σαράντης Σακαρίδης
- 3) Ἀναπήρων καὶ Θυμάτων-Ἰωάννης Καζαντζίδης
- 4) Ἐνωσις Βιοτεχνῶν Κιλκίς-Κων/τίνας Γουγλιδῆς
- 5) Συντεχνία Ραπτῶν-Εὐθύμιος Μαγλουσιδῆς
- 6) Μουσικοαθλητικὸς Σύλλογος-Εὐθύμιος Μαγλουσιδῆς
- 7) Ὀμοσπονδία Βιοτεχνικῶν Σωματείων Κων/νος Γουγλιδῆς.

καθημερινῶς περίπου 850.000 φύλλα ἀθηναϊκῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι κάθε ἡμέραν ἕνας Ἕλλην εἰς τοὺς δέκα ἀγοράζει ἐφημερίδα. Ἄν ληφθῇ δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀναγνώστης δὲν εἶναι μόνον ὁ ἀγοραστής, συνήθως, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογενείας του ἢ ἄτομα τοῦ στενοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ ἐπαγγελματικοῦ περιβάλλοντός του, τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ ἐφημερίς ἀποτελεῖ σήμερον τὸν ἐπιούσιον ἄρτον τῆς διανοίας καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἡμίσεος περίπου τοῦ λαοῦ μας. Οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι δεκνύουν ἐγγλῶττως τὴν τεραστίαν σημασίαν, τὴν ὅποیان ἐνέχει διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ἔθνικὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ λαοῦ μας ὁ ἡμερήσιος Τύπος, δεδομένου καὶ τοῦ ἐμφύτου ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Ἕλληνος δι' ὅτι συμβαίνει γύρω του, τὸ ὅποιον τοῦ τὸ πληροφορεῖ, ἀναλόγως ὑπομνηματισμένον, ἢ ἐφημερίς. Αὐτὸς δὲ ἀκριβῶς ὁ ὑπομνηματισμὸς δὲν ἔχει πάντοτε τὰ ὑγιᾶ ἐκεῖνα κριτήρια, ὡς συμβαίνει ἀτυχῶς ἐσχάτως εἰς τὸ ἀνακῆσαν ζήτημα σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τὰ ὅποια καθιστοῦν τὸν Τύπον ἄξιον τῆς ἀποστολῆς του. Τὸ ἠθικὸν καὶ κοινωνικὸν αἰσθητήριον τῶν Ἑλλήνων δημοσιογράφων εἶναι γενικῶς ὑψηλὸν καὶ καθαρόν, ἀλλὰ πολλοὶ λόγοι κάμνουν ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκη τὴν ἐκφρασίαν του, εἰς τὸν βαθμὸν καὶ τὴν πληρότητα, ποὺ οἱ ἴδιοι θὰ ἤθελον, διὰ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων. Πρέπει λοιπὸν νὰ καλλιεργηθῇ μία γενικωτέρα συνείδησις περὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Τύπου, ὥστε τὸ ἐπίπεδόν του εἰς τὴν χώραν μας νὰ ὑψωθῇ ἀκόμη περισσότερον καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐφημερίς νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ πάσης ἀποχρώσεως κιτρινωμοῦ.

Ἄνάγκη συνεχοῦς ἐπαγρυπνήσεως.

Με σοβαρότητα καὶ μὲ τὴν ἐμπρόπουσαν ἐπαγρυπνησιν διεξάγεται ἀπὸ ἡμερῶν ὑπὸ τῆς Τροχαίας ὁ

ἐλεγχος τῆς κινήσεως διαφόρων τροχοφόρων, ἢ ἀσυνδοσία τῶν ὁποίων ἐφερε τὴν χώραν μας ὡς τὴν πρώτην εἰς τὰ ἐπισυμβαίνοντα καθημερινῶς τραγικὰ δυστυχήματα.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀξιεπαίνου ταύτης ἐξορμήσεως τῆς Τροχαίας διὰ τὴν ἐπαναφορὰν εἰς ἰσχὺν τοῦ ἀτονήσαντος Κώδικος Ὀδικῆς Κυκλοφορίας, ὁρθῶς ἐκλεκτὸς συνεργάτης τῆς «Μακεδονίας» παρατηρεῖ τὰ κάτωθι: «Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νὰ τεθοῦν μόνον οἱ ὀδηγοὶ ὑπὸ ἐλεγχον. Πρέπει νὰ τεθοῦν καὶ οἱ πεζοί, διότι καὶ αὐτοὶ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ὑπόλογοι δι' ἓν πλήθος δυστυχημάτων καὶ ἀτυχημάτων. Πρέπει οἱ πάντες νὰ καταλάβουν, ὅτι ἡ ἀκεραιότης των καὶ ἡ ἀκεραιότης τοῦ ἄλλου εἶναι κοινὴ ὑπόθεσις καὶ ἀλληλοεξαρτωμένη. Καὶ ἂς μὴ νομισθῇ ἀκόμη, ὅτι δὲν ὑπέχει εὐθῆνας καὶ ἡ Τροχαία. Διότι ἡ ἀτόνησις τοῦ κώδικος ὀδικῆς κυκλοφορίας βανώνει καὶ τὴν ἰδίαν, ἐφ' ὅσον αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντεταλμένη διὰ τὴν ἐφαρμογὴν του. Πρέπει ἐξ ἄλλου νὰ γίνῃ ἀντιληπτόν, ὅτι δὲν εἶναι ἀρεκετὰ αἱ ἐξορμήσεις. Ἐκεῖνο, ποὺ χρειάζεται, εἶναι ἡ συνεχῆς ἐπαγρυπνήσις καὶ ἡ ἀδιατάρακτος ἐφαρμογὴ ἐνός νόμου. Μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον νὰ ἀτονῇ ἕνας νόμος καὶ νὰ χρειάζωνται κάθε τόσο ἐξορμήσεις, διὰ νὰ ἐπαναφέρεται εἰς τὴν ἰσχύν. Ὁ κώδιξ ὀδικῆς κυκλοφορίας σκοπὸν κύριον ἔχει νὰ προστατεύῃ τὸν πεζὸν ἀπὸ τοὺς τροχοῦς. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι καὶ οἱ πεζοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναθέτουν εἰς τὸν ὀδηγὸν καὶ μόνον τὴν προστασίαν των, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἀναλαμβάνουν τὴν αὐτοπροστασίαν ἐαυτῶν. Πόσους πεζοὺς δὲν βλέπομεν καθημερινῶς, ὀρμῶντας νὰ διασχίσουν μίαν διάβαση εἰς στιγμὴν ἀπηγορευμένην... Συμπέρασμα ὅλων αὐτῶν εἶναι τοῦτο: Ὁ κώδιξ πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ἀδιαλείπτως, ἀδιαφόρως ὥρας καὶ ἡμέρας καὶ τόπον. Καὶ π ρ ω τ ῖ σ τ ω ς ν ἄ τ η ρ ῆ τ α ἰ ἀ π ὸ ὄ λ ο υ ς».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνελθοῦσα εἰς τὴν σημερινὴν τακτικὴν Αὐτῆς συνεδρίαν ἠσχολήθη μὲ συνήθη θέματα τῆς ἡμερησίας Διατάξεως.

Ἀθῆναι τῆ 2.12. 1965

Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 10ης μέχρι τῆς 25ης Νοεμβρίου ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς σепτῆς Ἱεραρχίας μας καὶ τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου, ὡς καὶ τῶν συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν παρ' Αὐτῶν θεοφιλεστάτων βοθητῶν Ἐπισκόπων, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπτροπὰς καὶ άτομα κ.τ.λ. Οὕτω:

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 13ῃ Νοεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον, ὅπου ἐδέχθη εὐχὰς ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ του ἑορτῇ ἐκ μέρους τῶν

- 8) Ἐργατοπαλληλικὸν Κέντρον Κιλκίς-Ἰωάννης Στεγανίδης.
- 9) Ἐνωσις Ἐφείδρων Ἀξιωματικῶν-Ἰωάννης Παπαδόπουλος
- 10) Γεωργικὸς Πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Κιλκίς-Ἰωάννης Σουμελίδης.
- 11) Ἐθνικὸς Ὄργανισμὸς Πολεμιστῶν-Θεοδόσιος Τιμόθεος.
- 12) Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Ἐνωσις-Ἀθανάσιος Χατζημητάκος.
- 13) Ἱατρικὸς Σύλλογος Κιλκίς-Ἀθαν. Τηλιάκος

Ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ Μητροπολίτου Κιλκίς Ἀρχιμανδρίτου Χαρίτανος Συμεωνίδου λαὸς Κοινότητος Ἁγίου Πέτρου χαίρει καὶ πανηγυρίζει καὶ συγχαίρει τοὺς ἐκλέξαντας τὸν ἄξιον καὶ δημοφιλεῖ νέον Μητροπολίτην Νομοῦ Κιλκίς.

Ἐφημέριος Μούσας Ἀθανάσιος

Ἐκφράζοντες σεβασμὸν καὶ θαυμασμὸν ἡμῶν πρὸς σепτῆν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐκλογὴν ἀρίστων Ἱεραρχῶν πρὸς συμπλήρωσιν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν διαμαρτυρόμεθα κατὰ ἀντιχριστιανικῶν καὶ ἀσεβῶν ἐνεργειῶν κληρικῶν καὶ ὀργανώσεων καὶ παρακαλοῦμεν σεβαστὴν Κυβέρνησιν ὅπως προασπίσῃ εἰρήνην Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας πρὸς ἀποφυγὴν ὀλεθρίου ἐκκλησιαστικοῦ διχασμοῦ.

Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον
ἱ. ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀργους

Ἐκφράζοντες σεβασμὸν καὶ θαυμασμὸν ἡμῶν πρὸς τὴν σепτῆν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας δι' ἀρίστας ἐκλογὰς Ἱεραρχῶν διαμαρτυρόμεθα κατὰ ἀσεβῶν ἐνεργειῶν ὀλογίστων ἐπαναστατῶν, κληρικῶν καὶ ὀργανώσεων, καὶ ἐφιστῶμεν προσοχὴν Κυβερνήσεως ἐπὶ ἀπειλουμένων ἐθνικῶν κινδύνων ἐκ τῆς παρεχομένης ἀσυδοσίας εἰς ἀναρχικοῦς.

Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ναυπλίου
Χριστιανικὸς Ὀμίλος Κυριῶν Μαυπλίου
Χριστιανικὴ Ἐστία Νεανίδων Ναυπλίου

Σεβ. Ἀρχιερέων, τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ πρυτάνεως καὶ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ τῶν σωμάτων ἀσφαλείας, τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ πλήθους πιστῶν. Τὰς εὐχὰς τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως διεβίβασε πρὸς τὸν Μακαριώτατον ὁ Αὐλάρχης κ. Παπαθανασιάδης.

—Τῆ 21ῃ Νοεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

Ἐτέλεσε: Τῆ 11ῃ Νοεμβρίου ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίας Φωτεινῆς Ν. Σμύρνης ἐπιμνημόσυνον δέησιν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐθνομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης καὶ ἀκαλοῦθως παρέστη εἰς τὴν τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἐθνομάρτυρος ἀειμνήστου Μητροπολίτου, ὀμιλήσας λίαν συγκινητικῶς καὶ καταθέσας δάφνιον στέφανον.

Προήδρευσε: Τῆ 10ῃ Νοεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ὉΔΕΤ.

Ἐπεσκέφη: Τῆ 23ῃ Νοεμβρίου τὸν πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Στ. Στεφανόπουλον καὶ συνεζήτησε μετ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκειμάτων κ. Ἀλλαμανῆ τὸν τρόπον τῆς διευθετήσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος.

Εὐχαριστοῦντες θερμῶς ἐπὶ ἐπαξίᾳ ἐκλογῇ Δωροθέου Στέκα ὡς Μητροπολίτου Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου καὶ κατόπιν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἐκ μέρους λαοῦ καὶ κλήρου νήσου παρακαλοῦμεν ὅπως προβῆτε καὶ εἰς τὴν ἐπίσημον ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀναγνώρισιν, στοιχοῦντες πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πρόεδρος Κοινότητος Μπατασίου Ἄνδρου Μιχ. Φακίης
Ὁ πρόεδρος Σωματείου φορτοεφορτωτῶν Λιμένος Μπατασίου Γαυρίου Χαρίλαος Πολίτης
Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κατοίκων τῆς περιφέρειας Μπατασίου Ἰωάννης Πετρίτσης, Ἀντώνιος Ζερβός, Ἰωάννης Ψητός, Ἀνάργυρος Μαστραντώνης, Ἀναστάσιος Ψητός, Εὐάγγελος Πολίτης, Στέφανος Θωμᾶς.

Ἐποβάλλομεν σепτῆ Ἱεραρχίᾳ εὐχαριστίας μας δι' ἀνάδειξιν Ποιμενάρχου μας τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δωροθέου Στέκα, ὅστις ἀκούραστος ταξειδιώτης τοῦ κυκλαδικοῦ συμπλέγματος, ἀφιλοκεδῆς, λιτός, ἐνάρετος καὶ μὴ φειδόμενος κόπων καὶ ταλαιπωριῶν προσέφερε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος. Ὁ λαὸς τῶν Κυκλάδων τὸν περιβάλλει μὲ ἀπειρον ἀγάπην καὶ σεβασμὸν καὶ ἀναφωνεῖ «τοιούτος ἡμῖν ἔπρεπεν Ἀρχιερεὺς».

Ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Κιμῶλου Δ. Ράμφος
Ὁ Κοινότητος Κιμῶλου Ν. Βεντούρης
Ὁ πρόεδρος τοῦ γεωργικοῦ Συνεταιρισμοῦ Ε. Παπαμ.

Κλῆρος καὶ λαὸς νήσου Κέας ὑποβάλλει Ἐμὴν θερμοτάτας εὐχαριστίας δι' ἐκλογὴν τοῦ κατὰ πάντα διακεκριμένου κληρικοῦ Δωροθέου Στέκα ὡς Μητροπολίτου Σύρου, εὐχόμενοι ὕψιστος μακροημερεύῃ Ἐμᾶς ἐπ' ἀγαθῷ Ἐκκλησίας καὶ Ἐθνους.

Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Κέας
Πρόεδρος Κοινότητος Κέας
Πρόεδρος Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Κέας
Πρόεδρος Ἐπαγγελματιῶν Κέας
Πρόεδρος Γεωργικοῦ Συναιτερισμοῦ Κέας

Ἐπεθεώρησε: Τῆ 11η Νοεμβρίου μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα τὸ εἰς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ ξενοδοχεῖον τοῦ ΟΔΕΠ.

Ἐδέχθη: Τῆ 10η Νοεμβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνόν, Κυθήρων κ. Μελέτιον, Ἄρτης κ. Ἰγνάτιον, Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιον καὶ Μηλιουπόλεως κ. Ναθαναήλ, τὸν ἐξ Ἀμερικῆς δημοσιογράφου κ. Κρητίδην καὶ τὸν πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Μέμφιδος κ. Βρυώνην, τὸν ἐξ Αἰγύπτου πανοσ. ἀρχιμ. Μελέτιον, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Ἰ. Ἀλεξίου, τὸν ἐκ Θεσσαλονίκης ἱατρὸν κ. Μακρίδην καὶ τὸν τέως Νομάρχην Ξάνθης κ. Γιαννουλέαν.

—Τῆ 11η Νοεμβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομον, Ἰωαννίνων κ. Σεραφεὶμ καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου.

—Τῆ 22α Νοεμβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Κίτρους κ. Βαρνάβαν, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Εὐστάθιον, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλέξανδρον, Σάμου κ. Παντελεήμονα καὶ Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτήριον.

—Τῆ 24η Νοεμβρίου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Καστορίας κ. Δωρόθεον, Αἰτωλοακαρνανίας κ. Θεόκλητον καὶ Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομον.

—Τῆ 25η Νοεμβρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν Ἑλλάδος πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομον Γιαλούρη.

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1965, περατωθεῖσάν τῶν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἀρξαμένων ἐργασιῶν τῆς ταξινομήσεως τῶν βιβλίων τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, ἐτέθη εἰς λειτουργίαν ἡ ἐν λόγῳ βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ βιβλία θρησκευτικοῦ περιεχομένου. Περιέχει περὶ τοὺς 4.500 τόμους βιβλίων καὶ περιοδικῶν. Ἀπαντὰ τὰ βιβλία εἶναι ταξινομημένα εἰς 33 κατηγορίας. Οἱ ἀναγνώσται, λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ, θὰ δύνανται καθ' ὠρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας νὰ μελετοῦν ἐπὶ τόπου τὰ βιβλία εἰς τὴν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μεγάρῳ καλῶς διαρρυθμισμένην αἴθουσαν τῆς βιβλιοθήκης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνελθοῦσα εἰς συνεδρίαν τὴν 31 Αὐγούστου 1965 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Μακαρίου εἰργάσθη ὡς ἀκολούθως.

1. Ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ Ἐκκλησία Κύπρου, ἀναποκρινομένη εἰς σχετικὴν εἰσήγησιν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀντιπροσωπευθῆ εἰς τὰς Ὁρθοδόξους θεολογικὰς ἐπιτροπὰς διὰ τὴν συνέχισιν τῶν θεολογικῶν συζητήσεων μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῆς. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὥρισεν ὅπως μετὰσχουν τῆς μὲν διὰ τὴν Ἀγγλικανὴν Ἐκκλησίαν διορθοδόξου θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ πανοσιολογίωτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης, καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Γραφείου καθηγητῆς τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας κ. Ἀνδρέας Μιτσιδης, τῆς δὲ διὰ τὴν Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν διορθοδόξου θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀνδρέας Θεοδώρου καὶ ὁ θεολόγος ἐφορος ἀρχαίων μνημείων κ. Ἀθανάσιος Παπαγεωργίου.

2. Ἐμελέτησε καὶ συνεφώνησε πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προταθεῖσαν πορείαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ ἀρξάμενος διάλογος μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν (Ἀρμενικῆς, Κοπτικῆς, Αἰθιοπικῆς, Ἰακωβιτικῆς καὶ Μαλαπαρικῆς).

—Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Παγκυπρίου Ἐνώσεως Ἑλλήνων Θεολόγων εἰς συνεδρίαν αὐτοῦ τὴν 29ην Σεπτεμβρίου ἀπεφάσισε τὰ ἀκόλουθα:

1ον. Ὅπως ἀποστείλῃ ἐμπεριστατωμένον ὑπόμνημα πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον διὰ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ Ἐκκλησία.

2ον. Ὅπως ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Ἱεράν Σύνοδον νὰ δεχθῆ τὴν συνεργασίαν τῆς Π.Ε.Ε.Θ. διὰ τὴν μελέτην τῶν θεμάτων τῆς Πανορθοδόξου Προσυνόδου τῆς Ρόδου.

3ον. Ὅπως ζητήσῃ ἀπὸ τὸ Ρ.Ι.Κ. παραχώρησιν δεκαπενταλέπτου ἐβδομαδιαίως πρὸς μετάδοσιν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Θεολογικῶν εἰδήσεων, λύσιν ἀποριῶν τῶν ἀκροατῶν τοῦ Ρ.Ι.Κ. ἐπὶ θρησκευτικῶν θεμάτων καὶ μετάδοσιν Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

4ον. Ὅπως ἀποστέλλῃ πρὸς τοὺς Θεολόγους τῶν σχολῶν Μέσης Παιδείας προσευχὰς ἰδιαίτερας δι' ἐκάστην ἐβδομάδα συμφώνως πρὸς τὴν (γ) παράγραφον ἐγκυκλίου Ὑπουργείου Παιδείας 26ης Αὐγούστου 1965 διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖται ὅπως ἐναλλάσσονται αἱ πρῶναι προσευχαί, ὥστε νὰ προκαληθῆται τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Πρὸς

Τὸν Ἱερολ. Ἱεροδιάκονον ΓΕΡΑΣΙΜΟΝ ΝΙΚΟΛΑΚΟ-ΠΟΥΛΟΝ, ἀδελφὸν τῆς Ἱεράς Μονῆς Ταξιαρχῶν Αἰγιαλείας καὶ ἡδὴ ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλοῦμέν σε, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἐπανέλθῃς εἰς τὴν Μονὴν τῆς μετανόιας σου. Παρερχομένης δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης, θέλομεν ἐνεργῆσαι κατὰ σοῦ ὅ,τι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες καὶ οἱ Νόμοι τοῦ Κράτους διεκτελοῦσιν.

Ἐν Αἰγίῳ τῆ 9η Νοεμβρίου 1965

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χηρεουσῶν τῶν θέσεων τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν: 1) Ἀμαλώτας—Υπάτης, 2) Ἀνάβρας Λοκρίδος, 3) Ἀνατολῆς—Υπάτης, 4) Δελφίνου, 5) Ἄνω Καλλιθέας, 6) Κολοκυθιάς, 7) Κουμαριτσίου, 8) Κυπαρισσῶνος, 9) Μοδίου, 10) Μύλων, 11) Νικολιτσίου, 12) Μεγάλης Βρύσης, 13) Περιβολίου—Ομιλαίων, 14) Πύργου—Υπάτης, 15) Καρυᾶς—Λοκρίδος, 16) Τυθρονίου, 17) Ἀγ. Μαρίνης—Λοκρίδος, 18) Ἀγ. Σεραφεὶμ καὶ 19) Κυπαρισσίου, προσκαλοῦνται οἱ βουλομένοι νὰ καταλάβωσι ταύτας καὶ ἔχοντες τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ Α.Ν. 807/45 ὁριζόμενα προσόντα, ὅμως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμῖα τῆ 10η Νοεμβρίου 1965

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Ἀνθοχωρίου (Ἀράτου), ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως

τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 12—11—65

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Καρυδιάς, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 12—11—65

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 παρ. 2, ἐδ. 2, τοῦ Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου Βασιλικῶν Ἰστιαίας, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 15 Νοεμβρίου 1965

† Ὁ Χαλκίδος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσιν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Ἐδόσμου Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν, ἐντὸς μηνὸς, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 16 Νοεμβρίου 1965

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Τὸ Βασιλικὸν Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἀνακοινοῖ, ὅτι ζητεῖται ἀγαμος καθηγητῆς, διπλωματοῦχος τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ ὁμιλῶν τὴν ἀγγλικὴν ἢ τὴν γαλλικὴν ἢ τὴν ἀραβικὴν πρὸς κατάληψιν θέσεως εἰς τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Μπελεμεντίου τοῦ Λιβάνου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ ζητήσουν περισσοτέρας πληροφορίας προσερχόμενοι εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἐκκλησιῶν τοῦ Βασιλικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Νοεμβρίου 1965

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντῆς

Ἄγγελος Βλάχος, Πληρεξούσιος Ὑπουργός

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ
† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Δυσφημεῖται καὶ βάλλεται.

Ἀνδρέου Κοκκέβη, Οἱ Ἱεράρχαι.

Οἱ νέοι Μητροπολίται.

Μεθοδίου Μητροπολίτου Κερκύρας, Παρχινετικὴ ὑποθήκαι πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν.

Ἀνταλλαγὴ ἐπιστολῶν μεταξύ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου καὶ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Κερκύρας κ. Μεθοδίου.

Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Aarhus διασκεψέως.

Γ.Π. Γιαννακοπούλου, Κρητικὴ ἀγιολογία ἢ Κρητικὸν λειμωνάριον.

Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ζωὴ καὶ ἔργον τῶν ἐξ Ἡπείρου ὀρμωμένων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν.

Παρατηρήσεων στήλη.

Τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν καὶ τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον αὐτῆς.

Προκηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΕΙΡΩΝΗ
Μενάνδρου 4—Ἀθήναι—Τηλ. 311.121

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
Ἰασωνίδου 22 — Σούρμενα